

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**PŘESTUPKOVÉ ŘÍZENÍ V PRÁVNÍ TEORII A
PRAXI**

Bc. Martin Novotný

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martin Novotný

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Přestupkové řízení v právní teorii a praxi

Název anglicky

Offence Proceedings in Theory and Practice of Law

Cíle práce

- přiblížit problematiku přestupkového řízení
- vymezit základní pojmy, jako jsou přestupek a znaky přestupku
- vymezit definici stávající právní úpravy
- zhodnotit vybrané ekonomické ukazatele

Metodika

1. Studium odborné literatury
2. Studium internetových odkazů
3. Studium právních předpisů
4. Studium odborných článků
5. Vlastní zjištění

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

přestupek, přestupkové řízení, deliktní jednání, přestupce, správní řízení, trest

Doporučené zdroje informací

Babiaková, E., ed. a Hajdinová, J., ed. Judikatura vo veciach priestupkového práva. Bratislava: Iura Edition, 2012. ISBN 978-80-8078-462-1.

Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H., Přestupkové řízení: příručka pro praxi přestupkových orgánů obcí, krajských úřadů a dalších správních orgánů. Praha: Linde, 2011. Praktická právnická příručka. ISBN 978-80-7201-859-8.

Česko. Správní řád, soudní řád správní; Přestupky: redakční uzávěrka 12.5.2014. Ostrava: Sagit, 2014. ÚZ: úplné znění; č. 1032. ISBN 978-80-7488-058-2.

Horzinková, E., Čechmánek, B. Přestupky a správní trestání. Praha: Eurounion, 2008. ISBN 978-80-7317-069-1.

Kilarská, M., Odborná příprava pro strážníky obecní policie: přestupky obecná část: řízení o přestupku. Praha: Armex, 2011. ISBN 978-80-87451-08-3.

Listina základních práv a svobod publikovaná pod č. 2/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Píkola, P., Hájková, I., Správní řád. Praha: PEF ČZU, 2009. ISBN 978-80-213-1683-6.

Píkola, P., Jansa, V., Správní právo prakticky. Praha: PEF ČZU, 2010. ISBN 978-80-213-1819-9.

Přestupky a řízení o nich z pohledu teorie a praxe: sborník z mezinárodní vědecké konference konané dne 4. října 2013. Praha: Policejní akademie České republiky, 2014. ISBN 978-80-7251-408-3.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

www.epravo.cz

www.juristic.cz

www.mvcr.cz

www.zakony.prolidi.cz

Zákon č. 150/2002., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004., správní řád ve znění pozdějších předpisů.

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. JUDr. Pavel Píkola, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra práva

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2015

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 21. 02. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Přestupkové řízení v právní teorii a praxi" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Tímto děkuji vedoucímu bakalářské práce panu JUDr. Ing. Pavlu Pikolovi, Ph.D, za odborné vedení, rady a konzultace, které přispěly k tvorbě mé práce. Dále děkuji zaměstnancům přestupkové komise v Náchodě za vřelý přístup a poskytnuté informace. Zvláštní poděkování patří mé rodině za trpělivost a celkovou podporu při mém studiu.

PŘESTUPKOVÉ ŘÍZENÍ V PRÁVNÍ TEORII A PRAXI

OFFENCE PROCEEDINGS IN THEORY AND PRACTICE OF LAW

Souhrn

Teoretická část diplomové práce se zabývá problematikou přestupkového řízení. Vymezuje základní pojmy a popisuje instituty, které k přestupkovému řízení neodmyslitelně patří. Členěna je od právních předpisů, hmotně právní úpravy přestupků a zásad řízení o přestupcích, přes postupy před zahájením řízení a řízení samotné, až po řádné a mimořádné opravné prostředky a druhy přestupků podle zákona o přestupcích.

Praktická část obsahuje data o přestupcích z Přestupkové komise v Náchodě za období od roku 2011 do roku 2015, jejich přehled v jednotlivých letech, meziroční zmapování a vyhodnocení, kterých přestupků bylo nejvíce páčáno. Na základě zjištěných dat je posouzeno, zda tyto informace odpovídají obecně vnímané domněnce o horších vztazích mezi lidmi ve společnosti.

Klíčová slova

Správní orgán, správní delikt, přestupek, přestupkové řízení, správní řízení, účastníci řízení, sankce, trest, rozhodnutí, zastavení řízení, opravné prostředky, přestupková komise.

Summary

The theoretical part of this dissertation deals with problems of offence proceedings. It defines basic concepts and describes institutions which are collocated with the offence proceedings. The thesis is structured from legal enactments, corporeal legal formation of offences and principles of the offence proceedings across actions before the start of the proceedings and the proceeding itself to due and special legal remedies and types of offences per a law of offences.

The practical part includes data about offences from Commission of an Offense in the town of Náchod registered between years 2011 and 2015, overview of them in separate years, charting and evaluation of the of most frequent offences across these years. According to the detected data there is an evaluation of generally perceived hypothesis of worse condition of interpersonal relationships in the society in collocation with the results of the survey.

Key Words

Administrative authority, administrative misdemeanor, offence, offence proceedings/infringement proceedings, administrative proceedings, participants of proceedings, sanctions, punishment, verdict, interruption of legal proceeding, legal remedies, Commission of an Offense.

Obsah

1 Úvod	8
2 Cíl práce a metodika.....	9
2.1 Cíl práce	9
2.2 Metodika	9
3 Teoretická východiska.....	10
3.1 Náhled do problematiky přestupkového a správního řízení.....	10
3.2 Právní prameny přestupkového práva.....	10
3.2.1. Vztah Ústavy a Listiny základní práv a svobod k přestupkovému právu	10
3.2.2 Právní úprava přestupků a přehled pramenů upravujících hmotně právní úpravu přestupků.....	11
3.2.3 Procesně právní předpisy	12
3.3 Hmotně právní úprava přestupků.....	14
3.3.1 Pojem přestupek.....	14
3.3.2 Odpovědnost za přestupek	17
3.3.3 Působnost přestupkového zákona	19
3.3.4 Okolnosti vylučující protiprávnost.....	20
3.3.5 Zánik odpovědnosti za přestupek.....	21
3.3.6 Sankce a ochranná opatření.....	22
3.4 Zásady řízení o přestupcích.....	26
3.5 Lhůty a počítání času	33
3.5.1 Lhůty zákonné a lhůty správního orgánu k provedení úkonu	33
3.5.2 Pravidla počítání času	33
3.5.3 Navrácení v předešlý stav	34
3.6 Řízení o přestupcích v prvním stupni.....	35
3.6.1 Příslušnost orgánů k projednávání přestupků.....	35
3.6.2 Přípravné řízení	39
3.6.3 Nalézací řízení.....	44
3.6.4 Zvláštní druhy řízení o přestupcích.....	68
3.7 Řádné a mimořádné opravné prostředky	69
3.7.1 Řádné opravné prostředky.....	69
3.7.2 Mimořádné opravné prostředky	72
3.8 Přezkoumání rozhodnutí přestupku ve správním soudnictví.....	74
3.9 Druhy přestupků dle zvláštní části přestupkového zákona.....	75
4 Praktická část.....	78
4.1 Přestupková komise města Náchod	78
4.2 Statistika přestupků projednaných přestupkovou komisí v letech 2011 – 2015	80
5 Zjištěné skutečnosti a návrh na zlepšení stavu	98
6 Závěr	102
7 Seznam použitých zdrojů	105
8 Seznam map, tabulek a grafů	109
9 Seznam použitých zkratk	110
10 Přílohy.....	111

1 Úvod

Tato diplomová práce pojednává o přestupkovém řízení v právní teorii a praxi. Nejprve se v obecné rovině zaměřuje na problematiku přestupkového řízení z hlediska teorie a poté přináší pohled na tuto záležitost z hlediska praxe. Pro uvedenou práci jsem se rozhodl zejména proto, že přestupkové řízení je jedním z nejčastějších druhů správních řízení v naší společnosti, a považuji za zajímavé, jak správní orgány v procesním postupu postupují, aby došlo v rámci přestupkového řízení k odhalení a „potrestání“ pachatele. V neposlední řadě jsem se pro dané téma rozhodl proto, že mi je blízké, protože jsem zaměstnán u Policie ČR a získané poznatky o procesním postupu správního orgánu mi dále rozšiřují obzory.

Vzhledem k tomu, že se v průběhu řízení rozhoduje o právech a povinnostech, musí být rozhodováno na základě právní úpravy a v mezích zákona. Přestupkové řízení zejména upravuje zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, který subsidiárně doplňuje zák. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. O jejich vzájemném vztahu a dalších právních předpisech bude v diplomové práci pojednáno.

Práce je členěna od právních předpisů, hmotně právní úpravy přestupků a zásad řízení o přestupcích, přes postupy před zahájením řízení a řízení samotné, až po řádné a mimořádné opravné prostředky, které jsou nástrojem proti nesprávnému rozhodnutí správního orgánu. Za podstatné je rovněž možné považovat blokové a příkazní řízení, protože s těmito zvláštními druhy řízení o přestupcích se v životě nejvíce shledáváme.

Praktická část práce je zaměřena na činnost přestupkové komise v Náchodě. Je zde popsáno její zřízení a možnost projednávat přestupky i za jiné obce na základě veřejnoprávní smlouvy. Snažím se podat přehled dat o přestupcích, které Přestupková komise v Náchodě v období od roku 2011 do roku 2015 projednávala. Úmyslem je pokusit se o vytvoření přehledu o spáchaných přestupcích v jednotlivých letech, jejich zmapování a vyhodnocení těch, kterých bylo spácháno nejvíce v daném období, čímž bych mohl alespoň částečně posoudit, zda zjištěné údaje mohou odpovídat obecně vnímaným domněnkám o ne příliš dobrých vztazích mezi lidmi ve společnosti.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Obecným cílem mé diplomové práce je přiblížit problematiku přestupkového řízení a vymežit instituty s ním související. Dílčími cíli předložené práce je pokusit se zpřehlednit stávající právní úpravu a seznámit s konkrétními právy a povinnostmi, které jsou s přestupkovým řízením neodmyslitelně spjaty. Cílem praktické části předložené práce je zjištění vybraných dat přestupkové komise v Náchodě o spáchaných přestupcích, které v období od 1.1.2011 do 31.12.2015 projednala, a v rámci těchto zjištění vypracovat přehled o jednotlivých letech, provést jejich zmapování a vyhodnotit, které přestupky byly nejvíce v tomto období páčány. Výstupem bude posouzení, zda údaje z přestupkové komise vypovídají o obecně vnímané domněnce, že mezilidské vztahy ve společnosti nejsou příliš dobré.

2.2 Metodika

Metodika obecné části práce je zpracována na základě studia odborné literatury, internetových odkazů, právních předpisů, odborných článků a konzultací s vedoucím diplomové práce. Pro lepší přehlednost a orientaci v tématu je obsah uspořádán do kapitol, podkapitol, oddílů a pododdílů.

Praktická část je tvořena na základě provedeního vlastního šetření na Přestupkové komisi v Náchodě se záměrem zjistit data o přestupcích, které byly přestupkovou komisí v letech 2011 až 2015 projednávány. Rozhovorem se zaměstnanci bylo zjišťováno, zda město Náchod má uzavřenou veřejnoprávní smlouvu k projednávání přestupků s jinými obcemi a vymežit smluvní obsah takovéto smlouvy. Zjištěná data o přestupcích byla v jednotlivých letech dále analyzována za účelem zmapování a vyhodnocení, které přestupky byly nejvíce páčány. Na základě zjištěných poznatků byla provedena syntéza výstupů za celkové období zmíněných let, která měla posloužit k posouzení, zda údaje přestupkové komise vypovídají o obecně vnímané domněnce o ne příliš dobrých vztazích mezi lidmi ve společnosti.

3 Teoretická východiska

3.1 Náhled do problematiky přestupkového a správního řízení

Přestupkové řízení je specifickým druhem správního řízení, které je konané správními orgány. Právní normy stanovují procesní postup a vymezují postavení subjektů řízení s jejich právy a povinnostmi. Hlavním účelem je objektivně a bez zbytečných průtahů zjistit, zda byl delikt spáchán, kým byl spáchán, za jakých okolností a jaký druh sankce je nezbytné uložit. V přestupkovém řízení je postupováno dle přestupkového zákona, ale i dle správního řízení, které je však vůči přestupkovému zákonu, ale i dalším zákonům, které upravují postup správních orgánů při projednávání přestupků, v postavení subsidiárním.¹ Primární zásady správního řízení, které upravují postup správních orgánů při výkonu veřejné správy, jsou uvedeny v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších novel. Správní řád vymezuje postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, přičemž je aplikován na veškerou činnost úřadů, pokud vystupují v tzv. vrchnostenském postavení vůči občanovi.² Tento zákon vymezuje v § 9 správní řízení „jako postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se určité věci zakládají, mění nebo ruší práva nebo povinnosti jmenovitě určené osoby, nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva a povinnosti má anebo nemá.“³

3.2 Právní prameny přestupkového práva

3.2.1. Vztah Ústavy a Listiny základních práv a svobod k přestupkovému právu

Primárním základem pro veškeré druhy právních odvětví jsou právní předpisy, které mají největší právní sílu. Mezi tyto předpisy řadíme Ústavu a Listinu základních práv a svobod. Správní trestání je vázáno zásadou zákonnosti, která vychází z čl. 2 odst. Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, kde se praví, že „státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví“.⁴ V neposlední řadě je vázáno i ustanovením čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, z kterého je patrné, že každý občan je oprávněn domáhat se svých práv v soudním řízení

¹ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 28.

² Kilarská, M., *Odborná příprava pro strážníky obecní policie: přestupky obecná část: řízení o přestupku*. Praha: Armex, 2011, s. 9.

³ Píkola, P., Borská, J., Korcová, R. *Správní právo prakticky*. Praha: PEF ČZU, 2008, s. 92.

⁴ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

nebo u jiných orgánů.⁵ Vztah přestupkového práva a Listiny základních práv a svobod pojí i čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, jež uvádí, že „každý má právo na náhradu škody způsobené mu nezákonným rozhodnutím soudu, jiného státního orgánu či orgánu veřejné správy nebo nesprávným úředním postupem.“⁶

3.2.2 Právní úprava přestupků a přehled pramenů upravujících hmotně právní úpravu přestupků

Problematika přestupků je upravena normami správního práva trestního. Přestupky mají svoji právní úpravu zakotvenou v zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon je členěn do třech částí, kdy obsahuje část obecnou, zvláštní a část pojednávající o řízení o přestupcích. Z uvedeného je patrné, že je složen z hmotně právní a procesně právní problematiky. V obecné části je především vymezen pojem přestupku, ze kterého vycházejí a ke kterému se poutají další instituty směrodatné pro vznik a odpovědnosti za přestupky. Ve zvláštní části jsou definovány jednotlivé skutkové podstaty přestupků. Samotné řízení o přestupcích je spravováno přestupkovým nebo jiným zákonem. Pokud takové řízení není zákonem upraveno, použije se obecná právní úprava, která vychází ze správního řádu, tedy ze zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.⁷

Vzhledem k tomu, že přestupkový zákon je neúplnou kodifikací skutkových podstat přestupků a další skutkové podstaty přestupku jsou definovány v jiných speciálních zákonech, uvádím zde pro příklad některé zákony, jež vymezují skutkové podstaty přestupků, se kterými se v praxi můžeme nejčastěji setkat:

Zákon. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

⁶ Tamtéž.

⁷ Horzinková, E., Čechmánek, B. *Přestupky a správní trestání*. Praha: Eurounion, 2008, s. 12-18.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Přestupkový zákon a další zákony postihují protiprávní jednání, jejichž páchaní ve společnosti vykazuje menší stupeň společenské nebezpečnosti, než je tomu u soudních deliktů, za které pachatel nese trestně právní odpovědnost.

3.2.3 Procesně právní předpisy

3.2.3.1 Vztah přestupkového zákona ke správnímu řádu

Procesně právní úpravu přestupkového práva upravuje správní řád a zejména třetí část zákona o přestupcích. Kontinuita správního řádu a přestupkového zákona vychází z ust. § 1 odst. 2 správního řádu, ze kterého je zřejmé, že tento zákon či příslušná ustanovení se aplikují tehdy, pokud zvláštní zákon neurčuje jiný postup.⁸ Poměr speciality a subsidiarity vyjadřuje i § 51 přestupkového zákona.⁹ Zvláštními zákony jsou zde myšleny speciální předpisy, mezi které řadíme i přestupkový zákon. Tyto speciální předpisy mají před aplikací správního řádu přednost, protože správní řád, jako obecně právní předpis, je vůči zákonu o přestupcích v postavení subsidiárním. Z uvedeného tedy vyplývá, že obecná norma se použije subsidiárně v případech, které nejsou speciální normou upraveny. Z hlediska praxe tak může docházet k různým formám vztahu obecné a zvláštní normy, tedy v našem případě správního řádu a přestupkového zákona. Vychází se z toho, zda speciální norma nahrazuje normu obecnou jiným ustanovením zcela nebo pouze z části, popř. z toho, zda se speciální norma se svoji procesní úpravou nepoužije před normou obecnou absolutně. Subsidiární použití správního řádu je možné aplikovat tehdy, je-li dána působnost správního řádu. Přesto, že správní řád může být jako celek ve vztahu k zvláštním zákonům vyloučen, nemůže dojít k vyřazení všech jeho ustanovení.¹⁰

⁸§1 odst. 2 z. č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů: „*Tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup.*“

⁹§ 51 z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů: „*Není-li v tomto nebo jiném zákoně stanoveno jinak, vztahují se na řízení o přestupcích obecné předpisy o správním řízení.*“

¹⁰Jemelka, L. *Princip subsidiarity správního řádu*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 201.

3.2.3.2 Další právní předpisy související s řízením o přestupcích

Smyslem zde není podrobně uvést veškeré právní předpisy, které se mohou dotýkat řízení o přestupcích, ale nastínit některé další tuzemské právní normy, které za určitých okolností s přestupkovým řízením souvisí.

Řízení o přestupku tak může být dotčeno i dalšími právními předpisy. Vhodné je zmínit, že zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích je dána věcná příslušnost obecních úřadů. Tento zákon nejen deleguje na obecní úřady výkon přenesené působnosti, ale i určuje, kdo se bude přestupky zabývat.¹¹ Dojde-li při určování věcné příslušnosti v rámci přestupkového řízení ke sporům, zastává zde významnou roli zákon o krajích.

V případě provádění úkonů Policií ČR, které souvisí s přestupkovým řízením, postupuje policie dle ustanovení zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky.¹² Obdobně tak postupuje v souladu s rozsahem svých pravomocí dle zák. č. 553/1991 Sb. i obecní policie.¹³ Jako příklad můžeme uvést, že za daných okolností má spojitost s přestupkovým zákonem i trestní řád, podle kterého je možné dle § 159a odst. 1 písm. a) trestního řádu odevzdání věci příslušnému orgánu k projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, popř. odevzdání věci ke kázeňskému nebo kárnému řízení dle § 159a odst. 1 písm. b) trestního řádu.¹⁴

3.2.3.3 Přestupkové řízení ve vztahu s mezinárodním právem a normami EU

Součástí českého právního řádu jsou mezinárodní smlouvy a normy Evropské unie (dále jen EU). Mezinárodní smlouvy a právo EU stojí mimo hierarchii pramenů práva a uplatňují se přednostně před normami národními. Dojde-li k situaci, že některá vnitrostátní norma je s nimi v rozporu, nesmí být aplikována, ale přesto dál zůstává v platnosti.

Mezi normy Evropské unie řadíme v plném rozsahu závazná nařízení EU a dále směrnice, kdy je na rozhodnutí členského státu, jak budou začleněny do jeho národního

¹¹ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#cast1>

¹² Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>

¹³ Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>

¹⁴ Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141#cast2>

práva. Právní akty Evropské unie se člení na závazné, jako jsou nařízení, směrnice, a nezávazné, čímž jsou myšleny doporučení, stanoviska a řada dalších.

Právo EU nijak neupravuje správní řízení, ale můžeme jej charakterizovat jako správní právo Evropské unie a právo Rady Evropy, které je ovlivňováno judikaturou Evropského soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva, jež zahrnuje základní zásady správního řízení. Úprava správního řízení je zakotvena zejména v právu Rady Evropy. Mezi základní dokumenty patří Výbor ministrů rady Evropy (77) 31 o ochraně jednotlivce v souvislosti s rozhodnutím správních orgánů.¹⁵ Uvedená úprava byla zanesena do tuzemské právní úpravy obecného správního řízení a má vliv na rozhodování o právech a povinnostech. Nalezneme jej nejen v úpravě obecného správního řízení, ale i ve speciálních normách. Přestupkovým řízením je dotčen čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podle kterého má každá osoba právo, aby její právní záležitost byla projednána oprávněně, veřejně a v adekvátní lhůtě nezávislým a nestranným orgánem, který je zřízen zákonem.¹⁶ Splnění tohoto ustanovení zajišťuje v českém správním soudnictví čl. 36 odst. 1 LZPS, který stanovuje možnost všech osob uplatňovat práva u nezávislého a nestranného soudu, popř. jiného orgánu, z čehož je zřejmé, že za určitých podmínek mohou všechny osoby podat ke správnímu soudu žalobu proti pravomocnému rozhodnutí správního orgánu.¹⁷

3.3 Hmotně právní úprava přestupků

Vzhledem k tomu, že se ve své diplomové práci zabývám přestupkovým řízením, pokusím se dále osvětlit pojem přestupek, na který se váží další instituty, a k přestupkovému řízení neodmyslitelně patří.

3.3.1 Pojem přestupek

Jak již bylo zmíněno, tak přestupek je charakterizován jako správní delikt, jehož páčání je v praxi nejčastější. Definice pojmu je obsažena v § 2 zákona o přestupcích. V tomto paragrafu je přestupek definován jako zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti, a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném

¹⁵ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 28-29.

¹⁶ Tamtéž, s. 29.

¹⁷ Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních předpisů anebo o trestný čin. Generální klauzule slučuje pozitivní i negativní pojmové určení, na jehož základě lze určit, v jakých případech se jedná o přestupek, který lze rozeznat od jiných deliktů.

Bez zavinění, které je zde obligatorním znakem, nenesou fyzická osoba odpovědnost za protiprávní jednání. Zavinění se zde váže na jednání, kterým je myšleno konání nebo opomenutí, případně je kombinací obojího, tedy konání i opomenutí. Rovněž tak zákon rozlišuje mezi jednáním, při kterém došlo k faktickému porušení nebo škodě na zájmu chráněném zákonem a jednáním ohrožovacím, čili takovém, kde nevznikl škodlivý následek.

Významným znakem odlišení přestupku od správních deliktů je skutečnost, že jednání je v zákoně jako přestupek výslovně označeno, což vede ke správnému rozlišení správních deliktů.¹⁸

3.3.1.1 Znaky přestupku

Ze zákona o přestupcích je patrné, že jednání, které má být považováno za přestupek, musí naplňovat materiální a formální znak přestupku. Materiálním znakem je myšlena společenská nebezpečnost nebo škodlivost, kterou definuje přestupkový zákon v § 2 odst. 1 zněním „jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti.“¹⁹ V jakém rozsahu a zda vůbec je společenská nebezpečnost splněna se odvíjí od konkrétních faktorů jednotlivých případů.²⁰ Do formálních znaků přestupků se řadí dvě skupiny znaků, a sice znaky obecné a typové. První skupina je společná všem znakům přestupků. Jedná se např. o věk, přičetnost. V druhé skupině znaků se nacházejí znaky skutkové podstaty přestupků, které jednotlivé přestupky od sebe odlišují, charakterizují je a vymezují.²¹

3.3.1.2 Skutková podstata přestupku

Skutkovou podstatou přestupku tvoří souhrn všech zákonných znaků, kterými jsou od sebe jednotlivé přestupky rozlišovány. Do této kategorie typových znaků patří objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka.

¹⁸ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 23.

¹⁹ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů [online]. ©2010-2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200#cast1>

²⁰ Mates, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 44.

²¹ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 24.

Objekt

Objektem jsou představovány společenské zájmy (hodnoty), které jsou chráněny zákonem a vůči nimž směřuje jednání, které je nebezpečné pro společnost.²² Objekt je dále vymezen na objekt obecný, druhový a individuální. Obecným objektem je myšlen řádný výkon veřejné správy. Druhový objekt je společný všem přestupkům, které jsou začleněny do jedné hlavy zákona. Individuální objekt označuje skutečný společenský zájem, který je chráněn zákonem.

Objektivní stránka

Objektivní stránka přestupku označuje protiprávní jednání, následek a příčinný vztah mezi jednáním a následkem. Jednání je vymezeno projevem vůle ve vnějším světě, které může spočívat v konání nebo v opomenutí daného jednání, vůči kterému měl pachatel povinnost. Následkem je charakterizováno porušení nebo ohrožení zájmů, které jsou chráněné zákonem, z čeho je nadále posuzováno, zda se jedná o přestupky poruchové či ohrožovací. Příčinný vztah mezi jednáním a následkem je rovněž důležitým znakem objektivní stránky, protože bez jednání by nedošlo k následku (výsledku).

Subjekt

Za subjekt je považována fyzická osoba, která dovršila patnáctý rok svého věku a je v době činu příčetná. Takovýto subjekt je definován v obecném slova smyslu a může jím být v podstatě kdokoliv. Pachatelem přestupku je osoba, která svým jednáním naplnila veškeré znaky skutkové podstaty přestupku. Některé skutkové podstaty přestupků, jež se nacházejí ve zvláštní části zákona o přestupcích, však vyžadují tzv. subjekt speciální, který se dotýká určité skupiny osob, mající zákonem stanovenou vlastnost nebo způsobilost. Jako příklad lze uvést řidiče motorového vozidla, který se dopustil přestupku tím, že porušil konkrétní zákonné ustanovení.

Subjektivní stránka

Subjektivní stránkou je myšleno zavinění, které taktéž neodmyslitelně patří ke skutkové podstatě přestupku. Obecně lze uvést, že definuje vnitřní psychický vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem. Zavinění tak může být úmyslné nebo v rovině nedbalostní. V případě přestupku však postačí zavinění z nedbalosti, není-li

²² Mates, P., in Mates, P. a kol. *Základy správního práva trestního*. Praha: C. H. Beck, 2010, s. 61-62.

výslovně v zákoně uvedeno, že je zapotřebí jednání úmyslného, které je třeba prokázat.²³ S výkladem pojmu zavinění v přestupku se budu zabývat níže.

3.3.2 Odpovědnost za přestupek

Při stanovení odpovědnosti za přestupek můžeme vycházet z ust. § 3,4 a 5 zákona o přestupcích. V uvedených ustanoveních je definováno, že k odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, není-li zákonem výslovně stanoveno, že je třeba zavinění úmyslného.²⁴

„Každý přestupek je zaviněným jednáním. Zavinění lze definovat jako vnitřní psychický stav pachatele přestupku k protiprávnímu jednání a jeho následku. Je subjektivním předpokladem správně právní odpovědnosti.“²⁵ Podrobněji je zavinění pachatele přestupku vymezeno v § 3 a 4 zákona o přestupcích, kdy přestupek lze spáchat z nedbalosti nebo úmyslně. Nedbalostní a úmyslné jednání se dále dělí na nedbalost vědomou a nevědomou a úmysl přímý a nepřímý.

Nedbalost vědomá

Je vymezena tím, že pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal na to, že se tak nestane.

Nedbalost nevědomá

Spočívá v jednání, že pachatele nevěděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem, který je chráněný zákonem, i když to vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům vědět měl a mohl.

Úmysl přímý

Je charakterizován úmyslným jednáním, kdy pachatel chtěl svým jednáním přímo ohrozit nebo porušit zákonem chráněný zájem.

Úmysl nepřímý

Pachatel věděl, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, a pro případ, že se tak stane, byl s tím srozuměn.

²³ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 25-27.

²⁴ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁵ Veřejný ochránce práv. Ombudsman. Stanoviska 9 [online].©2012 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Prestupky.pdf

Další podmínkou pro stanovení odpovědnosti za přešupek je věk a nepřičetnost osoby, uvedená v § 5 přešupkového zákona, protože za přešupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku. Rovněž tak ani nemůže být odpovědný ten, kdo trpí duševní poruchou, pro kterou v době spáchání přešupku nemohl rozpoznat, že porušuje nebo ohrožuje zájem chráněný zákonem anebo nemohl ovládat své chování. Odpovědnosti se však pachatel přešupku nemůže zprostit tím, že se do stavu nepřičetnosti, byť i třeba z nedbalosti, přivedl požitím alkoholického nápoje nebo jiné návykové látky.²⁶ Zákon o přešupcích věnuje zvláštní péči mladistvým osobám, kdy za mladistvého je považována fyzická osoba, která v době spáchání přešupku dovršila patnáctý rok věku, avšak nepřekročila osmnáctý rok svého věku. Konkrétní právní úprava, která pojednává o zvláštní péči mladistvých je zakotvena v § 19 zákona o přešupcích.²⁷

Odpovědnost fyzické osoby za spáchaný přešupek je podmíněna přičetností této osoby. V přešupkovém zákoně je odpovědnost za přešupek vymezena, co se přičetnosti týče, negativním způsobem. Z formulace je zřejmé, že za spáchaný přešupek nenese odpovědnost ten, kdo v době jeho spáchání nebyl přičetný. Kritériem pro stanovení odpovědnosti se zřetelem na přičetnost osoby je doba, kdy ke spáchání přešupku došlo. Zákonem o přešupcích však není oficiálně stanoven termín duševní porucha. Může se tedy jednat o „takový stav osoby, vyvolaný duševní nemocí či momentální psychickou situací, který je zřetelně odchylný od běžného duševního stavu konkrétní osoby, ve srovnání osob stejného pohlaví a věku se stejným postavením ve společnosti nebo sociálním prostředí.“²⁸ Není-li prokázán opak, je přičetnost osoby neformálně předpokládána. K nepřičetnosti však může dojít tehdy, když vyústí k rozpoznávací nebo ovládací neschopnosti. Posouzení přičetnosti pachatele přešupku má v kompetenci správní orgán. Nemá-li správní orgán jistotu o nepozbytí ovládacích a rozpoznávacích schopností osoby a nemůže-li pracovat pouze se svými poznatky či podklady ve spisovém materiálu, musí nechat vypracovat odborné lékařské vyšetření k posouzení duševního stavu pachatele přešupkového jednání. Dojde-li správní orgán ke zjištění, že osoba v době spáchání přešupku trpěla duševní poruchou, řízení dle příslušného ustanovení zákona o přešupcích zastaví.²⁹

²⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přešupcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁷ Veřejný ochránce práv. Ombudsman. Stanoviska 9 [online].©2012 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Prestupky.pdf

²⁸ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přešupcích a přešupkové řízení*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 34-35.

²⁹ Tamtéž, s. 36-37.

3.3.3 Působnost přestupkového zákona

Působností zákona je myšlen okruh společenských vztahů, ve kterých je zákon uplatňován. Při řízení o přestupcích je podstatné místo, kde ke spáchání přestupku došlo, osoba pachatele přestupku a okruh společenských vztahů, které jsou protiprávním jednáním dotčeny.

3.3.3.1 Časová působnost

Je uvedena v ustanovení § 7 přestupkového zákona a stanovuje, že odpovědnost pachatele se posuzuje podle zákona, který je v účinnosti v době spáchání přestupku. Podle nové právní úpravy by se postupovalo v případě, že by byla pro pachatele přestupku příznivější. V případě rozhodování o ochranném opatření se postupuje podle zákona, který je platný v době, kdy je o ochranné opatření rozhodováno.

3.3.3.2 Územní působnost

V řízení o přestupcích je uplatňována na základě principu teritoriality. Podstatné je místo, kde došlo ke spáchání přestupku bez ohledu na to, zda byl spáchán občanem České republiky (dále jen ČR) nebo cizincem, který má v ČR trvalý pobyt. Týká se tedy všech přestupků, k jejichž spáchání došlo na území ČR. Z ustanovení v § 8 odst. 2 přestupkového zákona vyplývá, že podle tohoto zákona se projednávají i přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. b, c) zákona o přestupcích a přestupky proti majetku dle § 50 téhož zákona, jichž se v cizině dopustil občan ČR nebo cizinec, který má na území ČR trvalý pobyt, jestliže přestupek nebyl v cizině projednán. Dojde-li ke spáchání jiných přestupků v cizině občanem ČR nebo cizincem s trvalým pobytem v ČR, je postupováno podle přestupkového nebo jiného zákona v případě, že byla porušena povinnost platná dle předpisů ČR i v cizině, nebo je-li tak stanoveno v mezinárodních smlouvách, jimiž je Česká republika vázána.

3.3.3.3 Osobní působnost zákona

Osoby, které požívají výsad a imunit podle zákona nebo mezinárodního práva jsou z osobní působnosti zákona vyloučeny a nelze je za přestupek projednat. Sankce se rovněž nedotýká osob, které výsad a imunit začaly požívat v pozdějším období. Tímto však nejsou dotčeny poslanci a senátoři, kteří jsou projednávání dle přestupkového zákona, jestliže

nepožádají správní orgán o projednání přestupku v disciplinárním řízení. Osoby, které spadají pod vojenskou pravomoc, příslušníci bezpečnostních sborů a osoby ve VTOS jsou dle příslušných právních předpisů projednávány za jednání, které vykazuje znaky přestupku.³⁰

3.3.4 Okolnosti vylučující protiprávnost

Jsou to okolnosti, které způsobují, že jednání subjektu není od počátku trestné. Přesto, že může dojít k jednání, které nese znaky přestupku, nevzniká zde odpovědnost plynoucí ze spáchání deliktu. V zájmu lidské společnosti je naopak požadováno, aby lidé v rámci těchto okolností jednali. Přestupkový zákon definuje několik okolností, které vylučují protiprávnost. Jedná se o nutnou obranu, uvedenou v § 2 odst. 2, písm. a) zákona o přestupcích a krajní nouzi, uvedenou v § 2 odst. 2 písm. b) zákona o přestupcích³¹. Dále mezi uvedené okolnosti řadíme jednání na příkaz, které definuje § 6 zmiňovaného zákona.

a) Nutná obrana

Je jednáním, kterým někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný zákonem. Útokem je zde myšleno úmyslné jednání člověka. Jednat v nutné obraně může obecně kdokoliv, není tak ale možné jednat vůči tomu, kdo vykonává určitou služební povinnost.

b) Krajní nouze

Je jednáním, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněného zákonem. Nejde o krajní nouzi, pokud by způsobený následek byl stejně závažný nebo závažnější než ten, který hrozil. Musí zde být splněna i podmínka, že v dané situaci nebylo možné nebezpečí odvrátit jiným způsobem. Jednat v krajní nouzi je oprávněn kdokoliv.

c) Jednání na příkaz

Touto definicí je stanoveno, že za porušení právních povinností, které byly uloženy právnické osobě, nese odpovědnost konkrétní osoba, která za právnickou osobu jednala, nebo měla jednat. Takováto osoba je vymezena zákonem, nebo příslušným předpisem.

³⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ Veřejný ochránce práv. Ombudsman. Stanoviska 9 [online].©2012 [cit. 2015-04-18]. Dostupné z: http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Prestupky.pdf

d) Další okolnosti vylučující protiprávnost

Další okolnosti, jež vylučují protiprávnost, vycházejí z obecných právních předpisů, které se aplikují na použití přestupkového zákona. Příkladem lze uvést oprávněné použití zbraně, přípustné riziko, či svolení poškozeného.³² Jedná se o použití jiných právních předpisů pomocí analogie legis.³³

3.3.5 Zánik odpovědnosti za přestupek

Vedle okolností vylučujících protiprávnost spolupůsobí i okolnosti, které mají za následek zánik odpovědnosti za přestupek. O těchto okolnostech pojednává § 20 zákona o přestupcích. Na rozdíl od okolností, které vylučují protiprávnost, se jedná o případy, ve kterých vznikla odpovědnost za spáchaný delikt, ale není jej možné projednat z důvodů zániků trestnosti. Mezi tyto důvody patří uplynutí lhůty jednoho roku po spáchaní přestupku nebo vládou vyhlášená amnestie na přestupek. Běh lhůty k projednání přestupku je přerušen zahájením řízení o přestupku nebo vydáním rozhodnutí, na základě kterého je pachateli přestupku uznána vina. Pokud je prvním úkonem v řízení vydání příkazu o uložení pokuty, dojde k přerušení běhu lhůty po jeho doručení. Přerušením lhůty pro projednání přestupku začíná běžet nová lhůta pro projednání přestupku. Přestupek ale nelze projednat, pokud od jeho spáchaní uplynula lhůta dva roky.³⁴ Amnestie na přestupek je vyhlášena ve sbírce zákonů a může mít povahu abolice nebo agraciace. Abolice je charakterizována příkazem, aby se řízení nezahajovalo, nebo se v něm nepokračovalo.³⁵ Agraciace se týká prominutí nebo zmírnění uložených sankcí. K zániku odpovědnosti za přestupek dochází i úmrtím pachatele přestupku. Tuto možnost ale citovaný paragraf nevyjadřuje. O úmrtí osoby podezřelé z přestupku je pojednáno v § 66 odst. 1 písm. c) zákona o přestupcích, kde je definováno, že správní orgán věc odloží, zemřela-li osoba před zahájením řízení.³⁶

³² Pikola, P., Borská, J., Korcová, R. *Správní právo prakticky*. Praha: PEF ČZU, 2008, s. 78.

³³ Použití analogie legis je na místě tam, kde právní předpis určitou otázku neřeší, a použije se ustanovení jiného právního předpisu, které je svým obsahem nejbližší. Ve správním právu je analogie poměrně často používána ve správním trestání. Analogie nesmí nikdy být použita k tíži účastníka řízení.

Mates, P. *Analogie ve správním právu* [online]. ©2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/analogie-ve-spravnim-pravu.aspx>

³⁴ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

³⁵ Svoboda, I., Schelle, K., Schelleová, I., Vičar, R. *Základy správního práva a veřejné správy*. Ostrava: Key publishing, 2008, s. 84.

³⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

3.3.6 Sankce a ochranná opatření

3.3.6.1. Sankce

Sankce je právním následkem za spáchaný delikt, protože se ukládá za protiprávní jednání pachatele přestupku. Sankce, které je možné po naplnění skutkové podstaty některého z přestupků uložit, jsou definovány v § 11 zákona o přestupcích. Lze je ukládat samostatně nebo současně s jinou sankcí. Z povahy věci však není možné uložit sankci napomenutí s pokutou. K uložení sankce nemusí dojít v případech, kdy k nápravě pachatele povede pouhé projednání přestupku. Zákon o přestupcích stanovuje níže uvedené sankce:

- a) napomenutí
- b) pokutu
- c) zákaz činnosti
- d) propadnutí věci
- e) zákaz pobytu³⁷

V přestupkovém řízení se vychází obdobně jako v trestním právu ze zásady *nulla poena sine lege*, která znamená, že sankci za přestupek lze uložit pouze na základě zákona.³⁸

„Mají-li být sankce za přestupek efektivní a plnit svůj účel, musí být jejich systém vytvořen tak, aby obsahoval takové druhy a výši sankcí, které by odpovídaly společenské nebezpečnosti a závažnosti přestupků, braly ohled na možné majtkové a jiné výhody pachatele přestupku, mzdové a cenové relace apod.³⁹

Judikatura Nejvyššího správního soudu uvádí k výměře sankcí toto stanovisko:

„Správní orgán ukládající pokutu za jiný správní delikt je povinen přihlédnout k osobním a majtkovým poměrům pachatele tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter, a to i v případech, kdy příslušný zákon osobní a majtkové poměry pachatele v taxativním výčtu hledisek rozhodných pro určení výše pokuty neuvádí. Správní orgán vychází při zjišťování osobních a majtkových poměrů z údajů doložených samotným účastníkem řízení, případně z těch, které vyplynuly z dosavadního průběhu správního řízení či které si opatří samostatně bez

³⁷ Tamtéž.

³⁸ V ustanovení čl. 39 LZPS je tato zásada myšlena ve spojitosti se soudním jednáním. Rovněž se však týká i správního práva trestního.

³⁹ Hendrych, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 213.

součinnosti s účastníkem řízení. Nelze-li takto získat přesné informace, je správní orgán oprávněn stanovit je v nezbytném rozsahu odhadem.⁴⁰

Níže se pokusím jednotlivé sankce popsat a vysvětlit.

Napomenutí je považováno za nejmírnější sankci, kterou lze dle zákona o přestupcích uložit, přičemž význam této sankce je především morální. V případě, že by napomenutí nevedlo k nápravě pachatele přestupku, umožňuje zmiňovaný zákon uložit **pokutu**, která bývá za spáchání přestupku nejčastěji ukládána. V přestupkovém řízení je základní horní hranicí pokuty částka ve výši 1000 Kč. Touto hranicí je zde myšlena skutečnost, že zvláštní část přestupkového nebo jiného zákona může stanovit pokutu vyšší. V blokovém řízení nesmí hranice pokuty přesáhnout částku 5.000 Kč. Tato hranice neplatí v případě, že přestupkový nebo jiný zákon umožňuje uložit pokutu vyšší. V řízení, které se týká mladistvých osob, se horní hranice sazby snižuje na polovinu, nesmí však překročit částku 5000 Kč. V blokovém řízení mladistvých osob je hranice pokuty snížena na polovinu, nesmí však přesáhnout částku 2.500 Kč. V příkazním řízení je výše pokuty limitována částkou do 10.000 Kč.⁴¹

Sankce **zákaz činnosti** představuje značný zásah do práv pachatele přestupku. Tuto sankci je možné uložit pouze v zákonem stanovených případech dle přestupkového zákona nebo speciálních předpisů, jako je např. z. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů. Obecně je možné tuto sankci uložit na dobu nejvýše dvou let, pokud zvláštní zákon nestanoví sankcí vyšší. U mladistvých může být uložena nejvíce na dobu jednoho roku, ale výkon sankce nesmí mladistvému znemožňovat přípravu na budoucí povolání. Do doby výkonu sankce se zohledňuje i doba, po kterou nesměl pachatel přestupku v souvislosti s přestupkovým řízením vykonávat činnost. Zákon o přestupcích v ust. § 14 odst. 3 připouští i možnost upustit od výkonu sankce v případě, že uplynula polovina doby zákazu činnosti a pachatel přestupku svým způsobem života prokázal, že další výkon sankce není nutný.⁴²

Hlavním smyslem sankce zákaz činnosti je zabránit pachateli přestupku dopustit se recidivy a vykonávat činnost, kterou byl přestupek spáchán. Nejvíce bývá ukládána v oblasti dopravních přestupků, kdy je pachateli vysloven zákaz činnosti spočívající

⁴⁰ Dle usnesení rozšířeného senátu nejvyššího správního soudu ze dne 20.4.2010, pod Č.j. 1 As 9/2008-133.

⁴¹ Zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

⁴² Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 51.

v řízení motorových vozidel. Zároveň je možné, aby byla uložena jednotlivě nebo současně s jinou sankcí. Rovněž tak i sankci **propadnutí věci** lze uložit samostatně nebo s jinými sankcemi, jako jsou napomenutí, pokuta, zákaz činnosti. Není však možné ji uložit v blokovém a příkazním řízení. Obecně je možné uvést, že tato sankce má funkci represivní i preventivní. Věc propadá ve prospěch státu. Správní orgán má povinnost zkoumat, zda obviněný se přestupku dopustil, je za přestupek odpovědný a věc sloužila ke spáchání přestupku nebo byla přestupkem nabyta.⁴³ Propadnutí věci je tedy možné uložit v případě, pokud byla věc, která patří pachateli, ke spáchání přestupku použita nebo byla přestupkem získána anebo nabyta za věc přestupkem získanou.⁴⁴

Vlastníkem propadlé věci se stává stát. Zákon o přestupcích zároveň stanoví, že hodnota propadlé věci nesmí být v nápadném nepoměru k povaze přestupku. Každé řízení o propadnutí věci by ale mělo být posuzováno dle závažnosti jednání pachatele přestupku a jeho majetkových poměrů, aby někteří movitější pachatelé, kteří se opakovaně dopouštějí přestupků, byli postižitelní a sankce propadnutí věci splnila svůj účel. Z tohoto důvodu by ustanovení o hodnotě věci k povaze přestupku nemělo být dodržováno striktně.⁴⁵

Zákaz pobytu je novou sankcí, která má stejnému pachateli přestupku zabránit v recidivě přestupku v obci, kde jej spáchal. Svě opodstatnění má stanovené v ust. 15a přestupkového zákona. Hlavní smysl je spatřován v tom, že pachatel nesmí ve stanovené lhůtě pobývat na území obce nebo části obce. Je možné jej ukládat pouze u některých přestupků, kde je předpokladem, že pachatel bude narušovat veřejný pořádek v obci.⁴⁶

⁴³ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 177-180.

⁴⁴ Grundzüge des Verwaltungsrechts und der tschechischen öffentlichen ... - Stránka 97: propadnutí věci. [online]. [cit. 2015-06-14]. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=YrxQ_kn2C1IC&pg=PA97&lpg=PA97&dq=propadnut%C3%AD+v%C4%9Bci&source=bl&ots=9nbI82C0xI&sig=N99I-N6bF7BYm0dqymE-ryz0Fn8&hl=cs&sa=X&ei=uEZLUMyWDMjEtAaqh4GwCw&redir_esc=y#v=onepage&q=propadnut%C3%AD%20v%C4%9Bci&f=false/strana%2098

⁴⁵ Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 52-53.

⁴⁶ Jedná se o drogové a alkoholové přestupky dle § 30 přestupkového zákona, o přestupky proti pořádku v územní samosprávě dle § 46 odst. 2 přestupkového zákona, o většinu přestupků proti veřejnému pořádku dle § 47 přestupkového zákona, o přestupky proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm.c) přestupkového zákona a o přestupky proti majetku dle § 50 přestupkového zákona.
Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 53.

Na základě zákonného ustanovení je možné zákaz pobytu „uložit na dobu nejdéle tři měsíců, a to tehdy, když byl přestupek spáchán úmyslným jednáním významně narušující místní záležitosti veřejného pořádku, pachatel byl v posledních dvanácti měsících předem dnem spáchání přestupku pravomocně uznán vinným z přestupku za obdobné jednání, kterého se dopustil na území stejné obce a uložení takové sankce je „nezbytné k zajištění místní ochrany veřejného pořádku na území obce.“⁴⁷ Nelze jej však uložit pachateli přestupku, který má v území obvodu trvalý pobyt. V odůvodněných případech, jako je např. návštěva lékaře, může obecní úřad obce, v jehož obvodu má pachatel hlášený trvalý pobyt, povolit vstup do obvodu, na jehož území se zákaz pobytu vztahuje. Po uplynutí poloviny doby trvání sankce je možné od zbytku jejího výkonu upustit a to v případě, že pachatel svým dalším způsobem života ukázal, že další výkon není nezbytný.⁴⁸

3.3.6.2 Ochranná opatření

Vzhledem k tomu, že přestupkový zákon je postaven na dvojkolejnosti postihu a je žádoucí, aby bylo dosaženo jeho účelu, je využíváno vedle sankcí i tzv. ochranných opatření. Jejich účelem je chránit jednotlivce i společnost před porušováním právních předpisů, přičemž některé znaky mají totožné se sankcemi. Mezi ochranné opatření dle přestupkového zákona řadíme omezující opatření a zabránění věci. Lze je uložit správními orgány jen v případech stanovených zákonem a představují konkrétní újmu a omezení osobní svobody a práv osoby, které jsou ukládána. Jejich hlavní účel není konkrétně definován. Představují však především prevenci, tedy mají minimalizovat a vyloučit nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů, které jsou chráněny zákonem. Smyslem tedy je zamezit opakování přestupkové recidivy u některých přestupků týkajících se konkrétních míst (omezující opatření) a znemožnit použití určité věci k páčání dalšího protiprávního jednání (zabránění věci).⁴⁹

Omezující opatření je právním následkem a zakazuje po stanovenou dobu navštěvovat veřejně přístupná místa a místnosti, ve kterých se podávají alkoholické nápoje nebo se zde konají veřejné kulturní, sportovní a nebo jiné společenské akce. Využívá se proti pachateli přestupku na úseku před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, proti

⁴⁷ Tamtéž, s. 54.

⁴⁸ § 15a odst. 3) z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, § 15a odst. 4) z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁹ Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 56.

pořádku ve státní správě a proti pořádku v územní samosprávě, proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a přestupkům proti majetku. Zákon o přestupcích stanoví, že délka výkonu omezujícího opatření nesmí překročit dobu trvání jednoho roku, přičemž je možné jej uložit pouze s jinou sankcí. Rovněž se musí brát ohled na přiměřenost k povaze a závažnosti přestupku, jakožto i na osobní poměry pachatele přestupku.⁵⁰ Pokud pachatel přestupku úmyslně poruší výkon omezujícího opatření, dopouští se přestupku proti pořádku ve státní správě dle § 21 odst. 1 písm. ch) přestupkového zákona.⁵¹

Zabrání věci je ochranné opatření, které umožňuje zabrat věc, která by mohla být prohlášena za propadlou. Jedná se o věc, která byla užita nebo určena ke spáchání přestupku, byla přestupkem získána nebo byla nabyta za věc přestupkem získanou. Použije se v případě, kdy věc patří osobě, kterou např. pro nedostatek věku nelze stíhat. K zabránění může dojít i v případě, že pachateli zcela nebo z části nenáleží, vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku či jiný obecný zájem. Vlastníkem věci po pravomocném rozhodnutí správního orgánu se stává stát.⁵²

3.4 Zásady řízení o přestupcích

V obecném ustanovení § 51 zákona o přestupcích je zaneseno, že v případě, že pokud v tomto nebo jiném zákoně není uvedeno jinak, vztahují se na přestupkové řízení obecné předpisy o správním řízení, kterými je myšlena druhá a třetí část správního řádu. V přestupkovém řízení je třeba nejprve uplatňovat příslušná ustanovení zákona o přestupcích. Pokud však v tomto zákoně nejsou některé části upraveny, použije se subsidiárně správní řád.⁵³ Obecná úprava správního řízení a její vztah ke zvláštním zákonům se nachází v § 1 odst. 2, § 177 a § 180 a § 181 správního řádu. Základní zásady správního řízení jsou uvedeny obecně ve správním řádu a platí i pro přestupkové řízení. Pro zajímavost uvádím, že např. Slovenská republika, jako země EU, která s námi sdílí obdobné historické kořeny, rovněž vychází ve slovenském správním řízení ze zásad správního řízení, které jsou „závaznými pravidly pro všechny správní orgány a jsou

⁵⁰ Zák. č. 200/1990 Sb. o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 88-90.

⁵³ Jemelka, L., Vetešník, P., *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 309-310.

určující pro celkovou konstrukci a cíl správního řízení.⁵⁴ V českém správním řízení se nacházejí níže uvedené zásady řízení o přestupcích, které mají mezi sebou vzájemnou souvislost.⁵⁵

3.4.1 Zásada legality

Tato zásada je definována v ustanovení § 2 odst. 1 správního řádu.⁵⁶ Vychází však i z Ústavy a Listiny základních práv a svobod. Spočívá v tom, že průběh přestupkového řízení a rozhodnutí o přestupku musí být zcela v souladu se zákony, právními předpisy a v neposlední řadě ratifikovanými mezinárodními smlouvami, jež patří mezi nedílnou součást našeho právního řádu, a rovněž tak i právními normami Evropské unie.⁵⁷

3.4.2 Zásada zákazu zneužití správního uvážení

Je zakotvena v ustanovení § 2 odst. 2 správního řádu a spočívá v tom, že správní orgán musí vycházet z příslušných ustanovení zákona a zákonného rámce. Veškerá metodika a výklady jsou vázány zákonem a nesmí docházet k extenzivním výkladům. Svoji pravomoc pouze aplikuje na záměry, ke kterým je oprávněn zákonem, čímž není možné, aby docházelo ke zneužívání institutu správního uvážení.

3.4.3 Zásada ochrany dobré víry

Tato zásada se dotýká ustanovení v § 2 odst. 3 správního řádu a v § 3 a § 6 odst. 2 správního řádu. Správní orgán je oprávněn zasahovat do práv jiných subjektů jen v nezbytně nutné míře. Zasáhnout do zájmů chráněných právem a práv může jen v takovém rozsahu, který je nezbytně nutný a pouze za podmínek, které jsou definovány zákonem. Jeho povinností je chránit oprávněné zájmy a práva, které jsou nabyté v dobré víře.⁵⁸

⁵⁴ Kosičiarová, S. *Správný poriadok. Komentár s novelou účinnou od 1.1.2004*. Šamorín, Heuréka, 2004. s. 15.

⁵⁵ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 272.

⁵⁶ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 20.

⁵⁷ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 28.

⁵⁸ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 273.

3.4.4 Zásada souladu s veřejným zájmem

Vychází z ustanovení § 2 odst. 4 správního řádu. Podstatou této zásady je, aby řešení správního orgánu bylo v souladu s veřejným zájmem, a musí odpovídat okolnostem konkrétního případu⁵⁹

3.4.5 Zásada materiální pravdy

Je stanovena v ustanovení § 3 správního řádu, v § 84 odst. 1 přestupkového zákona a v § 87 odst. 1 přestupkového zákona. Podstatou této zásady je, aby správní orgán při řešení každého případu vycházel z konkrétních okolností případu a ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Jeho povinností je opatřit veškeré skutečnosti pro rozhodnutí, aby nevystaly žádné důvodné pochybnosti o projednávané věci. Rovněž tak správní orgán musí konat rychle a hospodárně a musí dát účastníkům řízení příležitost vyjádřit se k podkladům daného rozhodnutí.

3.4.6 Zásada vzájemné součinnosti

Podle ustanovení § 8 správního řádu a § 58 až 60 přestupkového zákona se jedná o spolupráci správního orgánu se státními orgány, orgány policie a obcí, ale i samotnými účastníky řízení. Povinností příslušných orgánů je oznamovat věcně a místně příslušným orgánům skutečnosti, ze kterých vyplývá podezření ze spáchání přestupku. Občané musí správnímu orgánu dle přestupkového zákona podat nezbytná vysvětlení k prověření došlého oznámení. Nemusí tak učinit, pokud by jim nebo osobám blízkým hrozil postih za přestupek nebo trestný čin. Podání vysvětlení mohou odepřít i v případě, že by porušili státní nebo služební tajemství nebo státem danou či uznanou povinnost mlčenlivosti.

3.4.7 Zásada součinnosti s účastníky

Uvedená zásada je stanovena v ustanovení § 4 odstavec 2,3 správního řádu a v § 4 správního řádu. Musí se týkat každého stádia řízení o přestupcích. Opravňuje účastníky řízení, aby formulovali svá stanoviska a obhajovali svá práva a právem chráněné

⁵⁹ Dle rozhodnutí nejvyššího správního soudu ČR ze dne 16.4.2008, sp. Zn. 1 As 27/2008 Sb., ve kterém je uvedeno, že použití analogie ve správním řízení je přípustné v omezeném rozsahu pouze v případech, kdy to má aplikováno, neřeší v žádném případě určitou otázku, nevede-li takový výklad k újmě účastníka řízení a ani k újmě na ochraně hodnot, na jejichž vytváření a ochraně je veřejný zájem (srov. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 27.8.2002, č.j. 7 A 115/2000-35., obdobné též i rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 29.12.1997, pod č.j. 6 A 226/95-22).

zájmy. Současně má správní orgán stanovenou povinnost poučit účastníky o jejich právech a povinnostech.

3.4.8 Zásada odstranění rozporů

Dotýká se ustanovení § 5 správního řádu a § 78 přestupkového zákona. V případě, že to povaha věci připouští a rozpory mezi účastníky brání možnosti věc projednat a učinit v ní rozhodnutí, zkusí správní orgán v projednávané věci smírně odstranit rozpory. Správní orgán musí tuto zásadu aplikovat vždy u přestupku proti občanskému soužití, a to konkrétně urážky proti cti dle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.⁶⁰ Pokud ke smíru došlo, vzniká zde podle § 76 odstavec 1 písm. k) přestupkového zákona důvod k zastavení řízení.⁶¹

3.4.9 Zásada dobré správy

Obecná definice této zásady je ukotvena v § 4 správního řádu a dále v § 58 a 59 zákona o přestupcích. Ukládá správním orgánům oznamovací povinnost a povinnost vzájemné spolupráce. Dle ustanovení § 8 správního řádu mají správní orgány stanovenou povinnost dát do souladu veškeré současné probíhající postupy, související se stejnými právy nebo povinnostmi dotčené osoby. V samotné praxi poté dochází ke společnému řízení dle § 57 zákona o přestupcích.

3.4.10 Zásada zdvořilosti a slušnosti

Tato zásada je obsažena v § 4 odst. 1 správního řádu. Termín veřejná správa není právně vymezen, ale představuje službu veřejnosti. V přestupkovém řízení se dotýká slušného a zdvořilého chování ke všem dotčeným osobám a účastníkům správního řízení. Tato zásada má vzájemný vztah se zásadou součinnosti správního orgánu s účastníky.

3.4.11 Zásada rychlosti a procesní ekonomie

Na základě této zásady, která je uvedena v ustanovení § 6 správního řádu, musí správní orgán ve věcech postupovat bez zbytečných průtahů, kdy lhůty pro vydání rozhodnutí jsou obecně uvedeny v § 71 správního řádu. Ve věcech vydává správní orgán

⁶⁰ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 29-31.

⁶¹ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 510.

rozhodnutí bezodkladně, když je zjištěn skutkový stav a není pochyb o tom, že se podezřelý skutku dopustil. V jiných případech vydává rozhodnutí do 30 dnů, není-li lhůta pro složitost případu prodloužena.⁶² Z uvedené zásady tedy vyplývá, že „řízení by mělo být vedeno co nejúčelněji, nejrychleji, nejjednodušeji a nejlevněji.“⁶³

3.4.12 Zásada rovnosti postavení účastníků

Nachází se v § 7 správního řádu a definuje, že všechny dotčené osoby mají při uplatňování svých práv rovné postavení. Povinností správního orgánu je nestrannost k těmto osobám a musí od nich vyžadovat plnění procesních povinností stejnou měrou. Kde by mohlo dojít narušení rovnosti osob, musí správní orgán učinit vhodná opatření. Zásada rovnosti též vyplývá i z Listiny základních práv a svobod dle čl. 37 odstavec 3, kde je stanoveno, že všichni účastníci si jsou v řízení rovni.⁶⁴

3.4.13 Zásada oficiality

Vychází z ustanovení § 67 odst. 1 a 2 přestupkového zákona, kde je stanoveno, že přestupky jsou projednávány z úřední povinnosti, vyjma přestupků, které jsou dle § 68 odst. 1 projednávány na návrh.

3.4.14 Zásada ústnosti jednání

O této zásadě je pojednáno v ustanovení § 74 přestupkového zákona a v § 49 správního řádu. V řízení o přestupku před orgánem prvního stupně je stanoveno ústní jednání. Toto může probíhat i u odvolacího orgánu. Přestupek může být bez přítomnosti obviněného projednán v případě, že byl obviněný předvolán k projednání a odmítl se dostavit nebo se nedostavil bez náležité omluvy nebo vážného důvodu a jeho vina je prokázána, čímž není jeho účast při řízení nutná.

3.4.15 Zásada presumce nevinny

Tato zásada vychází z § 73 odst. 1 přestupkové zákona a znamená, že na osobu, vůči které je konáno řízení o přestupku, nelze pohlížet na vinnou, dokud nebyla

⁶² Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 31.

⁶³ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 510.

⁶⁴ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 41-42.

pravomocným rozhodnutím správného orgánu jako vinna shledána. Samotným zahájením řízení se z osoby podezřelé stává osoba obviněná, které nemusí dokazovat svoji nevinu. Dojde-li při řízení o přestupku k pochybnostem o vině obviněného, uplatňuje se zde zásada *in dubio pro reo*, čili v pochybnostech ve prospěch obviněného.

3.4.16 Zásada *in dubio pro reo*

Vychází taktéž z ustanovení § 73 odst. 1 přestupkového zákona a má souvislost se zásadou *presumce nevinny*. Pokud není možné osobě, vůči které se řízení vede, prokázat, že přestupek skutečně spáchala, postupuje se dle ust. § 76 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona.⁶⁵ Dojde-li tedy k pochybnostem o přestupku nebo obviněné osobě z přestupku, musí být řízení rozhodnuto ve prospěch obviněného.⁶⁶

3.4.17 Zásada *obhajoby*

Tato zásada je stanovena v ustanovení § 73 odstavec 2 přestupkového zákona a deklaruje osobě obviněné z přestupku právo, aby se vyjádřil ke všem skutečnostem, které mu jsou kladeny za vinu. Též disponuje i oprávněním uplatňovat skutečnosti a navrhopvat důkazy ke své obhajobě. Stejná práva se týkají i zvoleného zástupce nebo obhájce obviněného.

3.4.18 Zásada *dvouinstančnosti řízení*

O této zásadě pojednává § 81 a § 91 odstavec 1 správního řádu. Je uskutečňována řádným opravným prostředkem odvoláním. Odvolání je možné proti každému rozhodnutí správního orgánu vydaného v prvním stupni. Podat odvolání mohou jak účastníci řízení, tak i jejich zástupci. V případě mladistvého má toto právo jeho zákonný zástupce a orgán sociálně právní ochrany dětí.

⁶⁵ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 277.

⁶⁶ Například rozhodnutím NSS pod spis.zn. 2AS 46/2008 je tvrzeno, že “existuje-li ne zcela nepravděpodobná možnost, že deliktního jednání se dopustil někdo jiný než obviněný z přestupku, nelze jej za přestupek postihnout“. Za připomínku stojí i pravidlo, ze kterého je třeba i vycházet z toho znění, jenž je pro pachatele nejpříznivější. Pokud jde o trestné činy, vychází se výslovně z čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod. Totéž se však týká i řízení o přestupcích (dle např. nálezu US sp. Zn. III ÚS 611/2001; SBÚS sv. 26, s. 253, shledající přijatelnost retroaktivity ve prospěch pachatele.

3.4.19 Zásada zákazu reformace in peius

Uvedená zásada se dotýká ustanovení § 82 přestupkového zákona a § 87 odst. 4 téhož zákona. Vylučuje změnu uložené sankce v odvolacím řízení k tíži obviněného z přestupku. Rovněž nemůže být uložena vyšší sankce než ta, která byla uložena v příkaze. Ke změně však může dojít při rozhodování o náhradě škody a náhradě nákladů řízení o zabránění věci.⁶⁷ Jestliže ale vezmeme v úvahu praxi, kdy uvedená zásada platí pouze pro odvolací řízení, nic nenařizuje správním orgánům, aby v opětovně projednávané věci z příčiny mimořádných opravných a dozorčích prostředků neuložily sankci vyšší než v původním pravomocném rozhodnutí.⁶⁸

3.4.20 Zásada neveřejnosti ústního jednání

V ustanovení § 49 odst. 2 a 3 přestupkového zákona je pojednáno, že pokud správní orgán nenařídí jinak, je ústní jednání neveřejné. Správní orgán při rozhodování o veřejném jednání dohlíží na ochranu utajovaných informací a ochranu práv účastníků. Přístup nezletilým osobám k ústnímu jednání může být z důvodu ochrany mravnosti zamezen. K veřejnému ústnímu jednání může dojít v případě, že účastník uvedený v § 27 odst. 1 správního řádu o veřejné ústní jednání požádá. Správní orgán návrh vyhodnotí kladně v případě, že by tím nemohla být způsobena újma ostatním účastníkům.⁶⁹

3.4.21 Zásada teritoriality a personality

Zásada vychází z ustanovení § 8 zákona o přestupcích a definuje, že uvedený zákon se týká přestupků spáchaných na území České republiky, přičemž nezáleží na tom, zda přestupek spáchal občan ČR nebo cizinec anebo, zda má či nemá trvalý pobyt na území České republiky. Přestupek cizího státního příslušníka je možné projednat jen v případě, že se zdržuje na území ČR. V přestupkových záležitostech neexistují smlouvy o právní pomoci s ostatními státy, tudíž nelze spisový materiál postupovat příslušných orgánům k vyřízení.⁷⁰ „Místní působnost zákona se řídí v omezené míře i zásadou personality. Jde o přestupky spáchané v cizině státním občanem ČR nebo cizincem, který

⁶⁷ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 33-34.

⁶⁸ Srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8.8.2008, Č.j. 58 Ca 88/2007-29. Zákaz reformace in peius se vztahuje jen na odvolací řízení o přestupku. V důsledku řízení zahájeném mimořádným opravným prostředkem, může dojít i k uložení přísnějšího trestu.

⁶⁹ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 229.

⁷⁰ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 34.

má trvalý pobyt na území ČR. Kterých přestupků se to týká a jaké náležitosti musí být splněny, stanoví § 8 odst. 2 přestupkového zákona.⁷¹

3.5 Lhůty a počítání času

Většina lhůt je v přestupkovém řízení prekluzivních. Pokud dojde k uplynutí prekluzivní lhůty, dochází k zániku práv a povinností. Mezi takovéto lhůty se například řadí zánik odpovědnosti za přestupek po uplynutí lhůty jednoho roku od spáchání přestupku⁷² nebo odložení věci správním orgánem do šedesáti dnů od zjištění přestupku, když nezjistí důvody pro zahájení řízení vůči konkrétní osobě.⁷³ Lhůty je tak možné dělit na lhůty zákonné a lhůty určené správním orgánem. Podstatnou roli při práci s lhůtami mají pravidla pro počítání času, se kterým se pojí i prominutí zmeškání úkonu, tedy tzv. navrácení věci v předešlý stav dle § 41 správního řádu.⁷⁴

3.5.1 Lhůty zákonné a lhůty správního orgánu k provedení úkonu

Lhůty určené správním orgánem vycházejí zejména z § 39 správního řádu, čímž se liší od lhůt zákonných, které jsou dány přímo zákonem. Správní orgán může lhůtu uložit za předpokladu, že není ovlivňován lhůtou zákonnou. Pokud správní orgán shledá, že je třeba ve správním řízení určitého úkonu, stanoví přiměřenou lhůtu k provedení takového úkonu, pokud tuto lhůtu primárně nestanoví konkrétní zákon. Stanovením lhůty správním orgánem nesmí dojít k porušení rovnosti účastníků, nesmí ohrožovat účel řízení a musí být přiměřená. Ke stanovení lhůty správním orgánem dochází usnesením, které musí být doručeno tomu, koho se týká, popř. tomu, jehož se dotýká. Podstatným rozdílem těchto lhůt je spatřován v tom, že na rozdíl od lhůt zákonných, mohou být správním orgánem dle § 39 odst. 2 správního řádu usnesením prodlouženy.⁷⁵

3.5.2 Pravidla počítání času

Konkrétní ustanovení vychází z § 40 správního řádu a upravuje pravidla pro počítání času ve správním řízení v případech, kdy se provedení určitého úkonu váže na lhůty, které

⁷¹ Tamtéž, s. 34-35.

⁷² § 20 odst. 1 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁷³ § 66 odst. 3 písm. g) zák. č. 200/1990., Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200#cast1>

⁷⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

mohou být přímo stanovené správním orgánem nebo zákonem. Správní řád vymezuje pravidla pro počítání času takto:

- a) Do běhu lhůty se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty, s výjimkou lhůt, které jsou stanoveny dle hodin.
- b) Lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty nebo posledním dnem v měsíci, v případě, že takový den v měsíci není.
- c) Pokud konec lhůty přijde na sobotu, neděli nebo svátek, končí lhůta v nejbližší pracovní den. Tímto nejsou dotčeny lhůty, které jsou určeny podle hodin.
- d) Lhůta je zachována, pokud je v poslední den lhůty učiněno podání u věcně a místně příslušného správního orgánu, nebo pokud je v tento den podána poštovní zásilka adresovaná správnímu orgánu. Není-li možné, aby účastník pro zvláštní důvody učinil podání u tohoto orgánu, je lhůta zachována v případě, že je v posledním dni lhůty učiněno podání u správního orgánu vyššího stupně, který oznámení postoupí věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.

Dojde-li z nějakého důvodu při počítání lhůt k pochybnostem, považuje se lhůta za zachovanou do doby, než bude prokázáno něco jiného.⁷⁶

3.5.3 Navrácení v předešlý stav

Institut navrácení věci v předešlý stav stanovený v § 41 správního řádu obsahuje dva instituty. Prvním je prominutí zmeškání úkonu a druhým je povolení zpět vzetí nebo změny obsahu podání.⁷⁷

Definicí institutu navrácení v předešlý stav je chápáno právo správního orgánu, za splnění daných podmínek prominout zmeškání úkonu ve správním řízení, které je třeba provést nejpozději při ústním jednání, ale i jiného úkonu, jenž měl být proveden ve stanovené lhůtě, a povolit zpět vzetí či změnu obsahu podání, které by jinak nebylo možné uskutečnit. Účastník správního řízení je oprávněn do 15 dnů, ode dne, kdy zanikla překážka, která mu bránila ve vykonání úkonu v původní lhůtě, podat u správního orgánu žádost o prominutí zmeškání úkonu. Subjektivní lhůta patnácti dnů je doplněna lhůtou

⁷⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁷ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 194.

objektivní, protože zároveň platí, že pokud ode dne, kdy měl být účastníkem úkon splněn, uběhla lhůta jednoho roku, správní orgán jeho žádosti nevyhoví. Pokud správní orgán vyhoví, může žádosti o prominutí zmeškání úkonu přiznat odkladný účinek, a to především v případech, kdy podateli hrozí vážná újma a nevznikne-li jeho přiznáním újma právům nabytých v dobré víře nebo veřejnému zájmu, která by převýšila újmu podatele.⁷⁸

Správní orgán může zmeškání úkonu prominout, pokud podatel prokáže, že závažné důvody, které mu bránily úkon provést nejpozději při ústním jednáním nebo stanovené lhůtě, nezavinil on. Zmíněné zmeškání úkonu však správní orgán nepromine, když by újma hrozící podateli, v případě, že nedojde k prominutí zmeškání úkonu, přesáhla újmu, která by byla způsobena dotčením práv nabytých v dobré víře.

O prominutí zmeškání lhůty rozhoduje usnesením správní orgán, který vede správní řízení, přičemž není brán zřetel na skutečnost, který správní orgán řízení vedl v době, kdy byl úkon zmeškán. V případě, že správní orgán nepromine zmeškání úkonu, oznámí své rozhodnutí opět usnesením, ale pouze podateli. V opačném případě je vyrozuměn podatel a všichni účastníci, kteří mohou být na svých právech dotčeni. Včasné podání odvolání účastníků proti usnesení nemá odkladný účinek. Pokud správní orgán zmeškání úkonu promine, doplní jej o úkon, jehož zmeškání prominul.

Jak již bylo uvedeno, tak druhým institutem navrácení v předešlý stav, je institut povolení zpět vzetí nebo změna obsahu podání, kterou by jinak nebylo možné učinit. Právní nárok na takový úkon je tehdy, kdy podateli hrozí vážná újma, přičemž o jeho povolení rozhoduje správní orgán. Je možné jej učinit pouze do vydání rozhodnutí správního orgánu.⁷⁹

3.6 Řízení o přestupcích v prvním stupni

3.6.1 Příslušnost orgánů k projednávání přestupků

Institut příslušnosti orgánu k projednávání přestupku zastává v procesní právní úpravě přestupků významnou úlohu. Správní řízení ve spojitosti se základními zásadami musí vyhovovat nárokům, které mu ukládá zákon. „Z tohoto hlediska správní orgán, který rozhoduje nebo se jiným způsobem podílí na výkonu veřejné správy, musí vyhovovat příslušnosti věcné, funkční a místní. Pravidla pro určení příslušnosti správního orgánu

⁷⁸ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 143-144.

⁷⁹ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 198.

obsahuje správní řád a právní předpisy upravující zvláštní druhy správního řízení. Uvedená pravidla jsou závazná jak pro správní orgán, tak pro účastníky řízení.⁸⁰

3.6.1.1 Věcná příslušnost správních orgánů

Touto příslušností je určeno, který ze správních orgánů je oprávněn k projednávání přestupků. Problematika věcné příslušnosti je obecně stanovena v § 52 zákona o přestupcích, kde je řečeno, že přestupky jsou projednávány obecními úřady, zvláštními orgány obcí nebo jinými správními orgány, pokud tak uvádí zákon.⁸¹ Tímto zákonem může být určena věcná příslušnost i pro jiné správní orgány, které nejsou v § 52 uvedeny. Jiné správní orgány však nemusí vycházet pouze z těchto zákonů, ale mohou být stanoveny i přestupkovým zákonem.⁸²

Věcně příslušný k projednávání přestupků bývá ten správní orgán, v jehož působnosti byl přestupek spáchán. Tento orgán je povinen provést přestupkové řízení, přičemž není oprávněn věc postoupit k projednání a vyřízení jinému správnímu orgánu stejného druhu nebo vyššího stupně. K rozhodování v první instanci je oprávněn správní orgán vyššího stupně jen na základě zákonných důvodů. Takovýmto důvodem může třeba být ochrana proti nečinnosti dle § 80 správního řádu, kdy ve věci rozhoduje místo nečinného správního orgánu. Věcnou příslušností jsou dotčeny nejen správní orgány, ale i účastníci řízení. Ve sporných záležitostech o věcné příslušnosti správních orgánů rozhoduje nadřízený správní orgán.⁸³

K projednávání přestupků mají věcnou příslušnost:

- e) obecní úřady a zvláštní orgány obcí
- f) obecní úřady obcí s rozšířenou působností
- g) jiné správní orgány určené zvláštními zákony.

Obecní úřady a zvláštní orgány obcí

Příslušnost k projednání přestupků je dána v § 53 přestupkového zákona. Obce jsou oprávněny projednávat přestupky proti pořádku ve státní správě ve věcech, které jim jsou předány. Jedná se o přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti

⁸⁰ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 56.

⁸¹ Z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

⁸² Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 312-313.

⁸³ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 36.

veřejnému pořádku a majetku, proti občanskému soužití, jestliže nebyly spáchány porušením zvláštních právních předpisů o provozu na pozemních komunikacích, a přestupky na úseku přírodních léčivých zdrojů, lázeňských míst a zdrojů přírodních minerálních vod. Veškeré přestupky, které jsou stanoveny v § 53 odst. 1 přestupkového zákona, jsou povinny projednávat všechny obce bez ohledu na jejich velikost nebo pojmenování. Toto se ale netýká přestupků proti pořádku ve státní správě, protože je může obec projednávat jen ve věcech, které jí jsou určeny. Z tohoto je zřejmé, že v případě, že obec nevykonává státní správu v záležitostech svěřenou zákony obcím s pověřeným obecním úřadem nebo obcím s rozšířenou působností, nemůže ani projednávat přestupky, které s výkonem této správy souvisí.⁸⁴

V hlavím městě Praze je působnost svěřena městským částím, jež projednávají svěřené přestupky na úseku proti pořádku ve státní správě. Úřadů městských částí se dotýkají přestupky, které samy spravují, jestliže jejich projednávání nespadá do kompetence jiných úřadů. V případech, kdy orgán obce nevykonává ve svém správním obvodu působnost, která mu je svěřena, má obec možnost dle příslušného zákonného ustanovení uzavřít s jinou obcí veřejnoprávní smlouvu. K tomuto je však nutné svolení krajského úřadu.⁸⁵

Obec si rovněž může k projednávání přestupků zřizovat přestupkové komise. Členy komise jmenuje a odvolává starosta obce. Tyto komise mají postavení zvláštních orgánů a slouží k projednávání přestupků.⁸⁶

Obecní úřady s rozšířenou působností

Obecně platí, že obecní úřady s rozšířenou působností projednávají všechny přestupky, které nepřísluší k projednání jiným správním orgánům. Zároveň však tyto přestupky nesmí být svěřeny k projednávání všem obcím nebo některému druhu správních orgánů. Z uvedeného vyplývá, že příslušná k projednávání není obec, ale přímo obecní úřad. Příslušnost k projednávání přestupků je rozseta ve velkém množství předpisů. Konkrétní

⁸⁴ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 316-317.

⁸⁵ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 38.

⁸⁶ Zřizování přestupkové komise není pro obec povinností. Je na zvážení obce, zda přestupkovou komisi zřídí nebo ponechá projednávání a rozhodování obecnímu úřadu. Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 316-317.

vymezení obcí s rozšířenou působností stanovuje zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s rozšířenou působností, ve znění zákona č. 387/2004 Sb.⁸⁷

Stanovení působnosti těchto obecních úřadů je definováno v zákoně o obcích⁸⁸. Vedle této působnosti mají i v rozsahu, které jim ukládá zvláštní zákon, přenesou působnost ve správním obvodu dle prováděcího právního předpisu, kdy tyto správní obvody „jsou upraveny vyhláškou č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve znění pozdějších předpisů.“⁸⁹

Jiné správní orgány určené zvláštními zákony

Věcná příslušnost, která je stanovena v § 52 zákona o přestupcích, stanovuje, že přestupky projednávají nejen obecní úřady a zvláštní orgány obcí, ale i jiné správní orgány, pokud tak určuje zvláštní zákon. Přestupky mohou vycházet nejen z přestupkového zákona, ale rovněž tak z jiných zákonů, které mohou určit věcnou příslušnost pro jiné správní orgány, které nejsou v § 52 zmíněny.⁹⁰ Mezi správní orgány, které mohou na základě zvláštních zákonů projednávat přestupky, patří: orgány Policie ČR, krajské úřady, finanční úřady, celní úřady, úřady práce, orgány státní báňské správy, krajské hygienické stanice, katastrální úřady, orgány ochrany veřejného zdraví a mnoho dalších správních orgánů.⁹¹

3.6.1.2 Místní příslušnost správních orgánů

Místní příslušnost vyjadřuje zákonem stanovený vztah správního orgánu, který přestupek projednává, k místu spáchaného přestupku. Příslušný k projednání a rozhodování o přestupku je tedy správní orgán, v jehož správním obvodu ke spáchání přestupku došlo.⁹² Hovořím zde o pravidle místní příslušnosti, které vychází z přestupkového zákona a v případě řízení o přestupcích se užije přednostně.⁹³ Správní řízení ale obsahuje obecná pravidla místní příslušnosti, které vycházejí z ust. § 11 správního řádu.⁹⁴ Pro místní

⁸⁷ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 318-319.

⁸⁸ § 61 odst. 1 písm. a), § 64 zákona č. 128/2000 Sb., obcích.

⁸⁹ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 41.

⁹⁰ § 52 zák. č. 200/1990 Sb., zákona o přestupcích

⁹¹ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 44.

⁹² Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 44.

⁹³ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 59.

⁹⁴ Místní příslušnost správního orgánu se řídí buď místem činnosti, podnikání nebo trvalého pobytu, případně sídlem účastníka řízení, nebo místem, kde se nachází nemovitost, o které je správním řízením rozhodováno.

příslušnost správního orgánu jsou podstatné okolnosti v době zahájení správního řízení. Nedojde-li v průběhu správního řízení k nějaké změně nebo nestanoví-li zákon něco jiného, dokončí správní řízení orgán, který byl k němu příslušný v době zahájení správního řízení, čímž se zde vychází ze zásady *perpetuatio fori* (zásada trvání příslušnosti).⁹⁵ Chybné určení místní příslušnosti „je vadou řízení a způsobuje nezákonnost rozhodnutí. Do doby, než bude předmětné rozhodnutí zrušeno, pro ně platí presumpce správnosti, včetně právních účinků, po celou dobu jeho právní moci.“⁹⁶

Může ale dojít k případům, kdy se více příslušných správních orgánů nedohodne, který z nich je k řízení kompetentní. V takovémto případě bude nutné pro správné určení místní příslušnosti postupovat dle ust. § 11 odst. 2 správního řádu.⁹⁷

3.6.1.3 Funkční příslušnost

Věcnou a místní příslušnost doplňuje příslušnost funkční, kterou je stanoveno, který z orgánů stejného druhu, popř. téhož systému státních orgánů bude věc projednávat a rozhodovat v přestupkovém řízení. O funkční příslušnosti rozhodují vedoucí pracovníci správních orgánů, kteří určují vnitřní směrnice.⁹⁸

3.6.2 Přípravné řízení

Přípravným řízením se rozumí postup před zahájením řízení. Hlavním smyslem je zjistit podněty, které by vedly k zahájení správního řízení v prvním stupni a to především u řízení, které se zahajuje z úřední povinnosti.⁹⁹

Povinností správního orgánu je zabývat se veškerými podněty, které mu jsou oznamovány jinými správními orgány či veřejností, a posoudit, zda jsou dány důvody pro zahájení správního řízení, postoupení věci nebo odložení věci. Povinností správního

⁹⁵ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 49.

⁹⁶ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 59.

⁹⁷ Je-li místně příslušných více správních orgánů a nedohodnou-li se jinak, provede řízení ten z nich, u něhož jako prvního byla podána žádost, nebo který z moci úřední učinil jako první. V ostatních případech, nebo nelze-li podmínky místní příslušnosti určit, určí místní příslušnost usnesením nejbližše společně nadřízený správní orgán. Není-li takového orgánu, určí místní příslušnost usnesením ústřední správní úřad, do jehož působnosti rozhodovaná věc náleží.

⁹⁸ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 36.

⁹⁹ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 144.

orgánu je, aby do třiceti dnů vyrozuměl oznamovatele, pokud o vyrozumění požádá, zda správní řízení zahájil či ne, nebo že věc postoupil příslušnému správnímu orgánu.¹⁰⁰

Některá správní řízení mohou být s ohledem na projednávanou věc náročná nebo mohou být zahájena jen v případě, že disponují dostatkem důležitých informací. Z tohoto důvodu je potřebné upravit procesní instituty správního orgánu před zahájením řízení.¹⁰¹

3.6.2.1 Přijímání podnětů k zahájení řízení a součinnost v přípravném řízení

Jak již bylo řečeno, předpokladem pro případné zahájení řízení ex offio je, že správní orgán obdrží informace od jiných správních orgánů nebo subjektů, které budou relevantní pro zahájení správního řízení. Výjimku zde tvoří tzv. „návrhové přestupky“, tedy přestupky, které jsou dle § 68 odst. 1 přestupkového zákona¹⁰² projednávány na návrh postižené osoby.

Součinností je chápána vzájemná spolupráce správních orgánů v zájmu dobré správy. Touto spoluprací je myšlena i součinnost dle § 58 a 59 přestupkové zákona, protože přestupkový zákon v § 58 odst. 1 ukládá státním orgánům, orgánům policie a orgánům obce, aby správním orgánům oznamovaly přestupky, o kterých se dozví a které samy nejsou oprávněny projednávat.¹⁰³

Orgány policie postupují v přípravném řízení dle § 58 odst. 2 přestupkového zákona. Povinností policie je zjistit nejen osobou podezřelou ze spáchání přestupku, je-li známa, ale i zajistit nezbytné důkazy důležité pro řízení správního orgánu ve věci dokazování.¹⁰⁴ Zákon taxativně uvádí přestupky, u kterých je nezbytné před oznámením správnímu orgánu provést šetření.¹⁰⁵

V případě, že orgán policie zjistí, že protiprávní jednání nemá být projednáno jako přestupek dle přestupkového zákona a má jej projednávat dle zvláštních předpisů jiný

¹⁰⁰ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 147.

¹⁰¹ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 144.

¹⁰² Přestupky podle § 49 odst. 1 písm. b) a d) a přestupky podle § 125c odst. 1 písm. h) zákona o silničním provozu a § 50 spáchané mezi blízkými osobami, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka.

¹⁰³ Jemelka, L., Vetešník, P., *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 318-334.

¹⁰⁴ Z. č. 200/1990 Sb. o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

¹⁰⁵ Podle ust. § 58 odst. 2 přestupkového zákona se jedná o přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití, nasvědčující-li okolnosti tomu, že v jejich důsledku došlo k ublížení na zdraví, proti majetku, proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, proti pořádku ve státní správě, spáchané na úseku státní správy v působnosti Police ČR, uvedené v § 29 odst. 1 písm. ch), § 30 odst. 1 písm. d) až j) a § 35 odst. 1 písm. f).

orgán, odevzdá po nezbytném šetření dle § 58 odst. 3 písm. a) přestupkového zákona jednání mající znaky přestupku nebo jiného správního deliktu či trestného činu příslušnému orgánu. Pokud šetřením zjistí, že jednání nevykazuje znaky přestupku, nebo jej nelze projednat, či se nepodařilo do jednoho měsíce od oznámení zjistit osobu podezřelou, věc dle § 58 odst. 3) písm. b) zákona o přestupcích odloží.¹⁰⁶

Oznámení o přestupku nevychází z § 37 správního řádu, které podává fyzická či právnická osoba správnímu orgánu, ale jedná se o podnět správnímu orgánu k zahájení řízení z moci úřední dle § 42 správního řádu.¹⁰⁷ Povinnost orgánů, uvedených v § 58 odst. 1 přestupkového zákona, oznamovat příslušnému správnímu orgánu přestupky, o kterých se dozví a samy nejsou příslušný k jejich projednávání, platí i pro obecní policii, která dle § 2 písm. h) zákona o obecní policii odhaluje přestupky a jiné správní delikty, k jejichž projednávání je příslušná obec, a následně dle § 10 odst. 2 zákona o obecní policii podezření ze spáchání přestupku nebo jiného správního deliktu příslušným správním orgánům oznamuje. Každé oznámení obecní policie týkající se podezření ze spáchání přestupku nebo jiného správního deliktu, musí být zdůvodněno nebo podloženo důkazy.¹⁰⁸

3.6.2.2 Postoupení věci

Správní orgán je oprávněn věc postoupit jak před zahájením řízení, tak i v jeho průběhu, pokud není věcně nebo místně příslušný, k projednání. Z dikce přestupkového zákona přicházejí v úvahu dva druhy postoupení věci. První vychází z § 55 odst. 3 přestupkového zákona a souvisí s procesní ekonomikou, protože místně příslušný správní orgán může z důvodu účelnějšího a hospodárnějšího řízení o přestupku věc postoupit i bez souhlasu účastníků správnímu orgánu, v jehož obvodu má pachatel trvalý pobyt.¹⁰⁹ Druhou možností je postoupení věci, která vychází z § 71 zákona o přestupcích. V tomto případě správní orgán věc postoupí s ohledem na skutečnosti, že v průběhu řízení vyšlo najevo, že se nejedná o přestupek, ale o trestný čin či jiný správní delikt, nebo že se jednání dopustila osoba vyloučená z osobní působnosti přestupkového zákona dle § 10 zákona o přestupcích, protože se jedná o osobu, která podléhá vojenské

¹⁰⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

¹⁰⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁸ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁰⁹ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

kázeňské pravomoci, příslušníka bezpečnostních sborů, osobu ve výkonu trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence.¹¹⁰ Správní orgán rovněž postupuje k disciplinárnímu řízení i jednání poslanců a senátorů, pokud o takové jednání sami požádají.¹¹¹

V obecném výkladu postoupení věci vychází z § 12 správního řádu, protože je vyžadováno, aby ve správním řízení vždy jednaly a rozhodovaly příslušné správní orgány. Dojde-li správní orgán ke zjištění, že není věcně nebo místně příslušný, postoupí věc usnesením příslušnému správnímu orgánu, přičemž zároveň i vyrozumí osobu, která oznámení učinila. Hlavním významem je zde skutečnost, že ve správním řízení bude konat a rozhodovat správní orgán, který je k tomuto řízení zmocněn zvláštními zákony.¹¹²

3.6.2.3 Podání vysvětlení

Správní orgán je oprávněn před zahájením řízení požadovat dle § 60 zákona o přestupcích vysvětlení, která jsou nezbytná k prověření došlých oznámení o přestupku. Povinnost podat správnímu orgánu vysvětlení je stanovena pro každého. V případě, že osoba, jíž se vysvětlení týká, výzvě správnímu orgánu nevyhoví, může se vystavovat nebezpečí pořádkové pokuty ve výši 5.000 Kč.¹¹³ Odmítnout podat vysvětlení může osoba pouze v zákoně stanovených případech.¹¹⁴ K možnosti odepřít podat vysvětlení před správním orgánem je vhodné uvést znění judikátu Nejvyššího správního soudu, kde se praví:

„Z ustanovení § 60 odst. zákona ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích nelze dovozovat, že odpovědnosti za spáchaný přestupek je možno se zbavit pouhým odkazem na to, že přestupek spáchala osoba účastníkovi blízká, bez toho, že by námitka tuto osobu identifikovala. Přenáší-li někdo odpovědnost za spáchání přestupku na jinou osobu, nemůže být nucen k identifikaci pachatele, musí však být srozuměn s tím, že správní orgán

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ § 9 odst. 3 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů se podle tohoto zákona projednávají přestupky, kterých se dopustili poslanci a senátoři, pokud nepožádají orgán příslušný k projednání přestupku o projednání přestupku v disciplinárním řízení podle zvláštních právních předpisů.

¹¹² Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 51.

¹¹³ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁴ Dle znění uvedeném v § 60 odst. 1 z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích, hrozí-li podáním vysvětlením osobě blízké nebezpečí postihu za přestupek, popřípadě za trestný čin, nebo by porušily státní nebo služební tajemství, anebo zákonem výslovně uloženou nebo uznanou povinnost mlčenlivosti. Institut osoby blízké je vymezen v § 68 odst. 4 citovaného zákona, kdy osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.

může vycházet z ostatních důkazů a bude hodnotit, zda tyto důkazy jsou samy o sobě dostatečně průkazné k identifikaci pachatele přestupku.“¹¹⁵ Institut podání vysvětlení je rovněž subsidiárně podložen § 137 správního řádu.¹¹⁶

Podání vysvětlení je oprávněna též požadovat při výkonu své pravomoci Policie ČR a obecní policie. Musíme jej však odlišit od podání vysvětlení správnímu orgánu. V souvislosti s přestupkovým řízením mohou orgány Policie ČR dle § 61 z. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky požadovat vysvětlení od osob, které mohou poskytnout informace, jež jsou důležité pro odhalení přestupku a jeho pachatele. Každý je povinen výzvě vyhovět s tím, že nemusí tak učinit, pokud by způsobil nebezpečí postihu za správní delikt sobě nebo osobě blízké. Odepřít výpověď může rovněž osoba, která má státem uznanou nebo uloženou povinnost mlčenlivosti a nebyla příslušným orgánem, nebo tím, v jehož prospěch ji má, této povinnosti zbavena. Každý, kdo výzvě policie vyhověl, s výjimkou osoby podezřelé nebo osoby podávající vysvětlení ve vlastním zájmu, má nárok na náhradu ušlého výdělku, který může uplatnit do sedmi dnů od podání vysvětlení. V případě, že se osoba na výzvu policie bezdůvodně nedostaví, může být k podání vysvětlení předvedena.¹¹⁷

Obdobného oprávnění k podání vysvětlení využívá při odhalování přestupků nebo jiných správních deliktů i obecní policie, která v tomto případě postupuje dle § 11 z. č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.¹¹⁸ Ustanovení o povinnosti výzvě vyhovět, možnosti odepřít podat vysvětlení, náhrady ušlého výdělku a následků nevyhovění výzvě strážníka, jsou obdobné jako u Policie ČR, tudíž není potřebné o nich více pojednávat.

3.6.2.4 Odložení věci

V případě, že správní orgán v přípravném řízení zjistí důvody, pro které je na místě věc odložit, postupuje dle § 66 přestupkového zákona. V tomto ustanovení jsou taxativně uvedeny důvody pro odložení věci. Jedná se především o nedodržení podmínek odpovědnosti za přestupek z hlediska věku, duševního zdraví nebo osoba požívá výsad a imunit, či osoba zemřela před zahájením řízení a k odložení tak dochází z logiky věci.

¹¹⁵ K tomuto blíže judikát Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004, sp. zn. 2 As 3/2004.

¹¹⁶ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁸ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.

Správní orgán může též věc odložit za situace, kdy je možné očekávat, že bude nebo již byl osobě podezřelý z přestupku uložen trest za jiný čin v trestním řízení, vedle kterého by se sankce za přestupek jevila jako bezvýznamná.¹¹⁹

Dalším důvodem pro odložení věci jsou případy, kdy došlé oznámení neodůvodňuje zahájení řízení nebo postoupení věci. Totéž platí i v případě, že skutek byl pravomocně projednán v blokovém řízení nebo v disciplinárním řízení, které lze považovat za dostačující, anebo je ve skutku vedeno trestní stíhání nebo řízení u jiného správního orgánu, o kterém již bylo pravomocně rozhodnuto. Důvodem pro odložení věci ze strany správního orgánu je i skutečnost, že k podání návrhu na zahájení řízení o přestupku došlo opožděně, nebo že správní orgán do 60 dnů ode dne zjištění přestupku nezjistil důvody, které by vedly k zahájení řízení proti konkrétní osobě. Správní orgán rozhodnutí o odložení věci nevydává, pouze je o této skutečnosti vyrozuměn poškozený.¹²⁰

Správní orgán v případě odložení věci vychází z § 43 správního řádu, který obsahuje dva důvody k odložení věci. Prvním důvodem je případ, že úkon, učiněný vůči správnímu orgánu, není považován za žádost nebo z tohoto úkonu není možné zjistit, kdo jej učinil. Ve druhém případě jde o podání, k němuž není věcně příslušný žádný správní orgán, protože se jedná o záležitost, který patří do projednávání soudů.¹²¹

Dojde-li k zahájení řízení o přestupku dle § 67 odst. 2 přestupkové zákona, nejde o úkon k zahájení řízení o žádosti dle § 44 správního řádu. V případě rozhodnutí správního orgánu o odložení věci by tak nemělo dojít k subsidiárnímu použití správního řádu, ale takovéto došlé oznámení zakládá důvod pro odložení věci dle § 66 odst. 3 písm. a) zákona o přestupcích, jako speciální právní úpravy řízení o přestupku.¹²²

3.6.3 Nalézací řízení

Nalézací řízení o přestupcích je dle současné právní úpravy rozlišováno na zahájení řízení z úřední povinnosti nebo na základě návrhu, přičemž k zahájení řízení je oprávněn věcně příslušný správní orgán. K projednávání většiny přestupků dochází právě výhradně

¹¹⁹Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 353-354.

¹²⁰Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹²¹Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 148.

¹²²Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

z úřední povinnosti.¹²³ Obecně je řízení zahájeno předvoláním obviněného, popř. dalších účastníků nebo svědků k ústnímu jednání. K zahájení dochází nejpozději do šedesáti dnů ode dne, kdy se správní orgán o přestupku dozvěděl.¹²⁴

3.6.3.1 Zahájení řízení z úřední povinnosti

V ustanovení § 67 zákona o přestupcích je stanoveno, že k projednávání přestupků dochází z úřední povinnosti, vyjma přestupků, k jejichž projednávání dochází na návrh. Jako podklad pro zahájení řízení může sloužit oznámení o přestupku, vlastní zjištění správního orgánu nebo i věc, která byla ke správnímu orgánu postoupena orgánem činným v trestním řízení. V případě, že správní orgán nezjistí důvody pro postoupení věci nebo věc neodloží, musí nejpozději do šedesáti dnů zahájit správní řízení a zároveň je povinen vyrozumět oznamovatele o učiněných opatřeních do 30 dnů ode dne oznámení.¹²⁵ Tuto povinnost mu ukládá § 67 odst. 4 zákona o přestupcích¹²⁶, který koresponduje s ustanovením § 42 správního řádu s výjimkou toho, že dle správního řádu se oznámení nezasílá oznamovateli, kterému správní orgán oznamuje zahájení řízení jako účastníkovi řízení.¹²⁷

V praxi může nastat situace, že správní orgán se stává nečinným, protože nezahájil řízení, přestože takovou povinnost měl. Dojde-li k takovému případu, postupuje se při ochraně před nečinností správního orgánu dle § 80 správního řádu. K zahájení řízení z moci úřední dle § 46 správního řádu dochází v den, kdy správní orgán doručil nebo oznámil účastníkům a dotčeným osobám oznámení o zahájení řízení. Každé oznámení musí obsahovat požadované náležitosti, jako je označení správního orgánu, předmět řízení, jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo a podpis oprávněné úřední osoby. V případě většího počtu účastníků je řízení z moci úřední zahájeno dnem oznámení o zahájení řízení prvním z nich. Není-li nějakého účastníka možné vyrozumět, je mu usnesením, které je doručeno veřejnou vyhláškou, ustanoven opatrovník.¹²⁸

¹²³ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 361.

¹²⁴ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 91.

¹²⁵ Tamtéž, s. 361.

¹²⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹²⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Chvíle zahájení řízení je důležitá pro počítání lhůt při plnění úkonů správního orgánu, ale rovněž tak i z hlediska realizace procesních práv účastníky řízení.¹²⁹

3.6.3.2 Zahájení řízení na návrh

Přestupkové řízení je obecně zahajováno na základě oficiality. Návrhové přestupky však představují jakousi výjimku z této zásady, protože k zahájení řízení v případě návrhových přestupků musí docházet na základě návrhu oprávněné osoby, čímž dochází k uplatňování zásady dispozitivní. Bez takového návrhu by nemohlo k zahájení řízení o přestupku dojít. V případě, že by takové řízení přece jen bylo zahájeno, došlo by k nezákonnému řízení a potažmo i rozhodnutí. V neposlední řadě je třeba uvést, že zákon o přestupcích v § 87 odst. 6 zákona o přestupcích vylučuje možnost projednání návrhových přestupků v příkazním řízení.

Přestupky, které lze projednat jen na návrh oprávněné osoby, vymezuje § 68 odst. 1 zákona o přestupcích. Jedná se o přestupky proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. b) a c), zákona o přestupcích, přestupky proti majetku podle § 50 zákona o přestupcích, přestupky podle § 125c odst. 1 písm. h zákona o silničním provozu, kdy byla způsobena dopravní nehoda, při které je jinému ublíženo na zdraví, a přestupky ublížení na cti dle § 49 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona.

Návrhové přestupky lze projednat nejpozději ve tříměsíční lhůtě ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. Vzhledem k tomu, že se jedná o zákonnou lhůtu, nemůže být správním orgánem prodloužena. Z podaného návrhu musí být zřejmé, kdo je poškozenou osobou, koho navrhovatel označil jako pachatele a kdy, kde a jakým způsobem ke spáchání přestupku došlo.¹³⁰

Podstatou návrhových přestupků je, že musejí být spáchány mezi osobami blízkými¹³¹, aby mohly být projednány na návrh. Výjimku tvoří pouze poslední výše uvedený přestupek proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích, který může být spáchán kýmkoliv.

¹²⁹ Jurníková, J. In Kadečka, S. a kol. Správní řád. Praha: Aspi, a. s., 2006, s. 416.

¹³⁰ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 370.

¹³¹ Osobou blízkou je příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní.

Pokud návrhovač učinil vzetí návrhu zpět na zahájení řízení nebo se po řádném předvolání bez patřičné omluvy nebo závažných důvodů nedostavil ke správnímu orgánu, nastal dle § 76 odst. 1 písm. j) přestupkového zákona důvod k zastavení řízení o přestupku.¹³²

3.6.3.3 Vedení řízení a úkony správních orgánů

3.6.3.3.1 Vedení řízení

Vedení řízení vychází z ustanovení § 15 správního řádu, který hovoří o písemnosti jednotlivých úkonů ve správním řízení. Nevylučuje však i jinou formu řízení, pokud to vyžaduje povaha věci nebo pokud zákon stanoví jinou formu úkonu. V případě, že účastník správního řízení netrvá na písemnosti úkonu, může správní orgán vůči němu oznamovat sdělení ústní formou. Úkony, které nejsou prováděny písemnou formou, se pouze poznamenávají do spisu.

Jednotlivé úkony správního orgánu konají osoby, které určí vedoucí správního orgánu nebo jsou k této činnosti oprávněny na základě vnitřních předpisů. Tyto osoby mají povinnost mlčenlivosti ve věcech, které mají co dočinění se správním řízením. Takováto mlčenlivost je v souladu s náležitým výkonem veřejné správy a v zájmu osob. Ke zproštění mlčenlivosti může dojít jen na základě zákona a za předpokladu, že s tím dotčena osoba souhlasí. Ustanovení o zproštění mlčenlivosti se však nedotýkají trestního zákoníku v tom, že byl nebo může být spáchán trestný čin.

Kdo je v řízení oprávněnou osobou, rozhoduje správní orgán, kdy tuto skutečnost poznamenává do spisu a účastníka v případě jeho žádosti vyrozumí.¹³³

3.6.3.3.2 Jednací jazyk

Jednacím jazykem správních orgánů v České republice je český jazyk. Účastníci řízení jsou však oprávněni vystupovat ve slovenském jazyce, ale úředníci vystupují a vyhotovují písemnosti v českém jazyce. Písemnosti v jiném než ve slovenském jazyce se správnímu orgánu předkládají v originální podobě a s úředně ověřeným překladem. Toto neplatí v případě, že správní orgán překlad nepožaduje. Užívání slovenštiny v českých procesních prepisech není novou věcí, protože např. zákon č. 337/1992 o správě daní a poplatků

¹³² Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹³³ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 62-63.

v § 3 definuje, že: „před správcem daně se jedná v jazyce českém nebo slovenském. Veškerá písemná podání se předkládají v češtině nebo slovenštině a listinné důkazy musí být opatřeny úředním překladem do jednoho z těchto jazyků.“¹³⁴

Ustanovení § 16 správního řádu též připouští, aby účastník řízení využil služeb tlumočnicka uvedeného v seznamu tlumočnicků, a to v případech, kdy neovládá řízení v úředním jazyce. Stejné právo má i cizinec v řízení o žádosti. Český státní příslušník, hlásící se k národnostní menšině, může jednat se správním orgánem v jazyce své národnosti menšiny. Pokud správní orgán nemá úředníka ovládajícího jazyk národnosti menšiny, může si jej účastník vybrat ze seznamu tlumočnicků, přičemž náklady hradí správní orgán.

V případě, že účastníkem řízení je osoba hluchoslepá, ustanoví ji usnesením správní orgán prostředníka, který je schopen se s ní dorozumět. Usnesení o ustanovení prostředníka nebo tlumočnicka se oznamuje pouze dotčeným osobám.

3.6.3.3.3 Spis

Povinností správního orgánu je, jak z § 17 správního řádu vyplývá, vést v každé věci spis, který je označen svoji spisovou značkou. Obsahem spisu jsou mimo jiné podání, záznamy a další listiny, které se týkají projednávané věci. V příloze spisu se pak nacházejí například důkazy a obrazové nebo zvukové záznamy. Náležitostí spisu je obsah spisu s daty, kdy byly jednotlivé listiny do něho vloženy. Při odesílání spisu poštovní zásilkou je třeba volit takovou službu, která umožňuje stvrzení převzetí a předání zásilky. Vyžaduje-li to ochrana utajovaných informací, je možné některé listy nebo záznamy ukládat mimo spisový materiál. V případě, že spisová služba nepatří do činností správního orgánu, který řízení projednává, předá ji tento orgán příslušnému správnímu orgánu.¹³⁵

3.6.3.3.4 Protokol

Ustanovení § 18 správního řádu definuje protokol, který se vyhotovuje ve správním řízení. Kromě protokolu je možné vyhotovit zvukový a obrazový záznam. Protokolu a záznamu se užívá při úkonech, jako jsou výslech svědka, znalce, zajišťování důkazů a dalších, při kterých dochází ke kontaktu s účastníky řízení, mimo ústní jednání. Protokol

¹³⁴ Kolman, P. *Vybrané kapitoly ze správního řízení*. Ostrava: Key Publishing, 2008, s. 8.

¹³⁵ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 75-86.

musí obsahovat místo, čas, úkony, totožnost přítomných osob, podání průběhu úkonů, označení správního orgánu a označení oprávněné úřední osoby, která úkon provedla. Podpisy pod protokol umísťuje oprávněný úředník, jakožto i osoby, které se jednání zúčastnily. Případné odpory proti vyhotovení podpisu se zaznamenají do protokolu. Účastníci a dotčené osoby mají v souvislosti s protokolací svá práva. Mohou podat stížnost proti obsahu protokolu, žádat opravu chyb v psaní a počtech, právo seznámit se s textem protokolu, právo odepřít podepsání protokolu, právo podat stížnost proti obsahu protokolu. Opravy chyb provede oprávněná úřední osoba tak, že musí být zachován čitelný původní zápis a svoji opravu ztvrdí podpisem. V případě oprav jiných chyb než těch, které jsou ve psaní a počtech, je o opravě rozhodnuto usnesením poznamenaným do spisu.¹³⁶

3.6.3.4 Společné řízení

Institut společné řízení souvisí se zahájením řízení o přestupcích. Právní úpravu společného řízení nalezneme v § 57 přestupkového zákona a dále v § 140 správního řádu. Ve společném projednávání přestupků je spatřována hospodárnost řízení a naplnění absorpční zásady uvedené v § 12 přestupkového zákona.¹³⁷

Společným řízením je myšleno řízení u věcně příslušného správního orgánu o všech přestupcích, které spáchal jeden pachatel. Rovněž tak je konáno i v případě přestupků, kterých se dopustilo více pachatelů, a tyto přestupky spolu mají souvislost.

Ke spojení řízení dochází formou usnesení, jež se pouze poznamenává do spisu. O tomto úkonu správní orgán účastníky vyrozumí a ve společném řízení vyhotoví pouze jeden spis. Ke společnému řízení může dojít i v průběhu řízení. V takovém případě je založen jeden spis, do kterého je vložen spisový materiál případů, které byly sloučeny. Dojde-li v průběhu řízení k vyloučení věci ze společného řízení, zakládá se nový spis, do kterého se ukládají ty kopie ze spisů, které byly vedeny ve společném řízení a mají souvislost s projednáváním otázky, o které se řízení vede. K případnému vyloučení dochází usnesením, proti kterému se nelze odvolat, a zaznamenává se pouze do spisu. Tento úkon je prováděn v souladu s § 140 odst. 3 správního řádu. Dále v případě společného řízení platí, že je ve věci vydáno společné rozhodnutí.¹³⁸ V případě ukládání

¹³⁶ Tamtéž, s. 87-90.

¹³⁷ Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 86.

¹³⁸ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 110-111.

sankce pachateli, který je projednáván za více přestupků správním orgánem, se uplatňuje zásada absorpční, na základě které je pachateli uložena sankce za přestupek nejpřísněji postižitelný.¹³⁹ Přestupkový zákon zcela vylučuje možnost projednat ve společném řízení přestupek, k jehož spáchání došlo po zahájení řízení o jiném přestupku.¹⁴⁰

3.6.3.5 Ústní jednání

Ústní jednání v přestupkovém řízení upravuje § 74 zákona o přestupcích. V přestupkovém řízení však bude ústní jednání vycházet ze speciální úpravy, čímž je přestupkový zákon a správní řád bude v postavení subsidiárním. Povinnost ústního jednání nařizuje přestupkový zákon při řízení v prvním stupni. Podle ustanovení § 74 odst. 1 přestupkového zákona může být projednána věc i v případě, že obviněný se odmítne dostavit k projednání, nebo se po předvolání k řízení bez závažných důvodů a řádné omluvy nedostavil. Druhý odstavec citovaného ustanovení pak nařizuje povinnost správního orgánu při řízení o mladistvých vyrozumět zákonné zástupce a orgán sociálně právní ochrany. Přestože přestupkový zákon vyloženě nařizuje, aby řízení v prvním stupni bylo ústní, nemusí být chybou, která by vedla k nezákonnému rozhodnutí, pokud by tato podmínka nebyla splněna.¹⁴¹

Povinnost konat ústní jednání subsidiárně doplňuje § 49 správního řádu o nařízení jeho neveřejnosti, které však může být veřejné, pokud o veřejnost řízení účastník požádá. Nesmí však dojít k újmě ostatních účastníků a správní orgán při svém rozhodování bere v úvahu, aby neohrozil utajované informace a práva účastníků. Rozhodnutí správního orgán o návrhu veřejnosti řízení se vyhotovuje usnesením, které se poznamenává do spisu.¹⁴²

¹³⁹ Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 22.9.2005, sp. zn. 6 As 57/2004, ve kterém se mimo jiné nachází: „Při souběhu více správních deliktů (zde vícečinný souběh) je analogické použití zásady absorpční (§ 12 odst. 2 zákona ČNR č. 200/1990 Sb. o přestupcích) přípustné, nestanoví-li příslušný právní předpis jinak.“

¹⁴⁰ Z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

¹⁴¹ Dle rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod spis. zn. 3 As 46/2004, které uvedlo, že: „Skutečnost, že správní orgán I. stupně neprovedl ústní jednání, je vadou řízení, ovšem v projednávané věci s ohledem na výše uvedené nešlo o takovou vadu, která by mohla ovlivnit zákonnost takového rozhodnutí.“ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 398.

¹⁴² Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

3.6.3.6 Účastníci řízení

Účastníci řízení jsou společně se správními orgány hlavními subjekty přestupkového řízení.¹⁴³ Podle § 72 přestupkového zákona to mohou být pouze ti, které zákon přímo definuje. Okruh účastníků má v zákoně o přestupcích speciální úpravu, proto se obecná úprava podle § 27 správního řádu uplatní jen s ohledem na dané dělení účastníků.

Přestupkový zákon vymezuje účastníky řízení na tzv. účastníky neopominutelné a další dotčené osoby. V prvním případě rozhodnutí o přestupku zakládá, mění, nebo ruší právo či povinnost anebo prohlašuje, že osoby takové právo nebo povinnost mají nebo nemají. Další skupinou osob jsou dotčené osoby, které mohou být rozhodnutím dotčeny na svých právech nebo povinnostech. Mezi účastníky řízení patří i osoby, o nichž to stanoví zvláštní zákon, avšak řízení o přestupcích se jich netýká.

V záležitosti, kdo je a není účastníkem řízení, rozhoduje správní orgán usnesením, které je doručeno pouze osobě, které se přímo týká. Zbylí účastníci řízení jsou pouze vyrozuměni. Osoba, která rozhodnutím správního orgánu není účastníkem správního řízení, se může proti vydanému usnesení odvolat. V případě zmeškání úkonu, který mohla mezitím učinit, je oprávněna do patnácti dnů od dne nového oznámení tento úkon provést a správní orgán v jeho smyslu řízení doplní.¹⁴⁴

Současná právní úprava § 72 zákona o přestupcích vymezuje účastníky řízení následovně:

a) **Obviněný z přestupku**

Osoba se stává obviněnou z přestupku v době, kdy proti ní správní orgán učinil první úkon. Dokud není vyslovena její vina, platí zásada presumce neviny a na obviněného je stále pohlíženo jako na nevinného, přičemž nesmí být nucen k výpovědi nebo přiznání. Zákon o přestupcích mu ukládá práva, ale i povinnosti. Jako obviněný z přestupku má právo vyjádřit se ke všem skutečnostem, které mu jsou kladeny za vinu, a též k důkazům o nich. Má právo navrhopvat důkazy a podávat návrhy a opravné prostředky.¹⁴⁵ Obviněný z přestupku se může jako jediný dle § 81 odst. 1 přestupkového zákona odvolat proti rozhodnutí v plném rozsahu.

¹⁴³ Prášková, H. in Hendrych a kol. *Správní právo. Obecná část. 7.* Praha: C. H. Beck 2009, s. 463.

¹⁴⁴ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení.* Praha: Linde, 2011, s. 92.

¹⁴⁵ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář.* Praha: C. H. Beck, 2013, s. 383-384.

b) Poškozený

jedná se o fyzickou nebo právnickou osobu, které na základě spáchaného přestupku vznikla škoda a připojila se k nároku na náhradu této škody. Pokud se poškozený i přes řádné poučení správního orgánu nepřipojil k nároku na náhradu škody, není považován za účastníka řízení dle § 72 písm. b) přestupkového zákona. Podávat odvolání je oprávněn jen ve věci náhrady škody, což stanoví § 81 odst. 2 přestupkového zákona.

c) Vlastník věci, která může být nebo byla zabráná

Pokud správní orgán rozhoduje o zabrání věci, stává se účastníkem řízení i vlastník této věci. Odvolání vlastníka věci může být podáno jen proti rozhodnutí, ve kterém je pojednáno o zabrání věci.

d) Navrhovatel

Osoba, která podala návrh na projednání návrhového přestupku dle § 68 odst. 1 přestupkového zákona, je rovněž účastníkem správního řízení, protože bez podání jejího návrhu nemohlo být řízení zahájeno. Odvolání může učinit jen do rozsahu uvedeném v § 81 odst. 4 přestupkového zákona, který praví, že navrhovatel se může „...odvolat jen proti té části rozhodnutí, která se týká vyslovení viny obviněného z přestupku nebo povinnosti navrhovatele nahradit náklady řízení, může se též odvolat proti rozhodnutí o zastavení řízení (§76 odst. 3)“¹⁴⁶

3.6.3.6.1 Procesní způsobilost

Otázku procesní způsobilosti nenalezneme v přestupkovém zákoně, ale vymezuje jej § 29 správního řádu, dle kterého nejsou procesně způsobilé osoby, které soud zbavil způsobilosti k právním úkonům. Omezení způsobilosti soudem je pak dotčené do rozsahu, v jakém jej soud omezil. Přesto však může být osobě, u níž byla procesní způsobilost omezena, dána správním orgánem možnost, aby se k projednávané věci vyjádřila.¹⁴⁷

Způsobilost k právním úkonům, nebo-li svéprávnost, jak uvádí nový občanský zákoník, je definována v § 30 občanského zákoníku, kde je uvedeno, že k plné svéprávnosti osoby dochází s její zletilostí, jež vzniká dovršením osmnáctého roku života. Před dosažením tohoto věku se zletilost nabývá v případě uzavření manželství nebo tím, že je svéprávnost přiznána. K zániku zletilosti nabyté manželstvím nemůže dojít ani při

¹⁴⁶ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

zániku manželství nebo při prohlášení, že je neplatné. Ustanovení § 31 občanského zákoníku hovoří o tom, že způsobilost k právním úkonům u nezletilých, jež nenabývali plné svéprávnosti, je dána povahou rozumové a volní vyspělosti odpovídající jejich věku.¹⁴⁸

Pokud je účastníkem správního řízení nezletilý, který může vyjádřit své názory, umožní mu správní orgán, aby se k věci vyjádřil sám nebo za pomoci zástupce či orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Za okolností, které mají vést k prospěchu nezletilého, může být od dítěte požadováno vysvětlení i bez přítomnosti zákonných zástupců. V takovémto případě je přítomna jiná vyhovující osoba. Možnost dítěte vyjádřit své názory před správním orgánem vyhovuje Úmluvě o právech dítěte federálního ministerstva zahraničí, kde je uvedeno, že

„1. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují dítěti, které je schopno formulovat své vlastní názory, právo tyto názory svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se názorům dítěte musí věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni. 2. Za tímto účelem se dítěti zejména poskytuje možnost, aby bylo vyslyšeno v každém soudním nebo správním řízení, které se jej dotýká, a to buď přímo, nebo prostřednictvím zástupce anebo příslušného orgánu, přičemž způsob slyšení musí být v souladu s procedurálními pravidly vnitrostátního zákonodárství.“¹⁴⁹

3.6.3.6.2 *Institut zastoupení*

V případě, že účastník řízení nemá možnost ve správním řízení jednat sám za sebe, vystupuje za něho zákonný zástupce nebo opatrovník. Účastník správního řízení může využít služeb zmocněnce nebo advokáta, pokud nechce ve správním řízení jednat sám. Takovéto oprávnění k zastupování vzniká na základě zmocnění písemnou plnou mocí, nebo ústní plnou mocí sdělenou do protokolu.¹⁵⁰

Zastoupení zákonným zástupcem

V ustanovení § 32 odst. 1 správního řádu je stanoveno, že účastník musí být zastoupen zákonným zástupcem v rozsahu, ve kterém nemá procesní způsobilost.

¹⁴⁸ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů [online]. ©2010-2015 [cit. 2015-08-12]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidí.cz/cs/2012-89#cast1>

¹⁴⁹ Čl. 12 z. č. 104/1991 Sb., sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

¹⁵⁰ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 94.

Zastoupení opatrovníkem

Důvody zastoupení opatrovníkem jsou uvedeny v § 32 odst. 2 správního řádu. Prvním z důvodů je skutečnost, že účastník zákonného zástupce nemá nebo jím nemůže být zastupován. Dalšími důvody k ustanovení opatrovníka mohou být právní překážky, které vylučují možnost fyzických osob za sebe jednat, chybějící orgány, které by za právnické osoby vystupovaly, a nemožnost doručování osobám. Opatrovník může být též přidělen osobám, jež nejsou známy, osobám psychicky a zdravotně postiženým, účastníkům řízení, kterým se nepodařilo sdělit zahájení řízení a též těm, kterým to stanoví zvláštní zákon. Opatrovníka správní orgán ustanoví usnesením a je jím osoba, u které je zastupovaný v péči, nebo jiná odpovídající osoba. Jeho funkce zaniká v případě nabytí procesní způsobilosti účastníka nebo nástupem zákonného zástupce na místo opatrovníka. Opatrovnictví je možné odmítnout jen v případě závažných důvodů.

Zastoupení zmocněncem

Toto zastoupení je možné na základě udělené plné moci zmocněnci. Konkrétně jej definuje § 33 správního řádu. Zmocnění je prokazováno písemnou plnou mocí, kterou je možné udělit do protokolu i ústně. Využívá se k zastoupení jednotlivých záležitostí, konkrétních skupin úkonů, celého řízení, popř. pouze pro některou část, ale i pro řízení, která se budou konat ve stanovené době nebo v budoucnu.¹⁵¹

Pokud plná moc udělená zmocněnci připouští předání moci jiné osobě, která by místo něho za účastníka jednala, může zmocněnec této osobě moc předat.¹⁵²

3.6.3.7 Doručování

Doručování v přestupkovém řízení netvoří ucelenou úpravu. V § 80 přestupkového zákona nalezneme specifickou úpravu doručování, která stanoví, že rozhodnutí o přestupku není možné doručit prostřednictvím veřejné vyhlášky. Z důvodu nekomplexní úpravy se aplikují podpůrně ustanovení správního řádu § 19 a násl.

Společné ustanovení o doručování v § 19 odst. hovoří o tom, že doručování písemností provádí správní orgán, který je vypracoval. Povinností správního orgánu je doručovat do datové schránky, pakliže to není možné, tak cestou stejně postaveného obecního úřadu,

¹⁵¹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵² Z usnesení KS Ústí n. Labem, ze dne 29.12.2004, pod spis. zn. 16 Ca 133/98-9. „... pokud zmocněnec účastníka správního řízení udělí plnou moc advokátovi, aniž je k tomu výslovně zmocněn, nelze advokáta považovat za účastníkovu zástupce.“

dále pak policií nebo obecní policií. Další z možností je doručovat prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Za určitých okolností je možné rovněž písemnosti doručovat na elektronickou adresu a adresu pro účely doručování. Společné ustanovení dále vymezuje další okolnosti podstatné pro doručování písemností, jako je doručování do vlastních rukou, stvrzení o dodání či doručení obálky, oprávnění doručovatelů ke zjišťování totožnosti osob aj.¹⁵³

Fyzicky osoby mají rovněž právo zvolit si zmocněnce, který by přebíral písemnosti, které jsou určené k doručení do vlastních rukou. Ke zmocnění dochází na základě udělené písemné moci s úředně ověřeným podpisem. Toto není potřebné v případech, kdy k udělení moci došlo před doručujícím orgánem.¹⁵⁴ Osoba, která byla k převzetí písemností zmocněna, se prokazuje průkazem totožnosti.¹⁵⁵

3.6.3.7.1 Doručování fyzickým osobám

Fyzické osobě je možné písemnost doručit na adresu pro účely doručování v případech, kdy se správní orgán o adrese dozvěděl a požadavek o doručení na tuto adresu akceptoval. Rovněž je možné zásilku doručit na adresu uvedenou v informačním systému evidence, nebo do místa trvalého pobytu osoby, ale i místa podnikání v případech podnikající fyzické osoby. Ustanovení § 20 odst. 1 správního řádu hovoří o tom, že fyzické osobě je možné doručit písemnost kdekoliv, kde bude zastížena. U zásilek nedoručovaných do vlastních rukou, které má převzít adresát, může namísto příjemce zásilku převzít například rodinný příslušník nebo spoluzaměstnanec. Pokud není podmínkou, aby převzetí těchto zásilek stvrdil adresát podpisem, mohou být vloženy i do schránky. Jedná-li se o zásilku pro advokáty, mohou ji přijmout i koncipienti nebo další jeho zaměstnanci.

3.6.3.7.2 Doručování právníckým osobám

Právnícké osobě je možné písemnost doručit na adresu pro doručování v případech, kdy je správnímu orgánu adresa známá a požadavek o doručení na tuto adresu akceptoval.

¹⁵³ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 91-92.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 104.

¹⁵⁵ Dle § 36 odst. 4 spr. řádu je za průkaz totožnosti považován doklad, který je „veřejnou listinou a v němž je uvedeno jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popřípadě bydliště mimo území České republiky, a z kterého je patrná i podoba, popřípadě jiný údaj umožňující správnímu orgánu identifikovat osobu, která doklad předkládá, jako jeho oprávněného uživatele.“

Rovněž tak je možné doručovat i na adresu sídla právnické osoby, kde se osoba skutečně zdržuje.

U právnických osob (dále jen PO) se doručuje na adresu pro doručování, adresu sídla PO nebo organizační složky. Písemnost, která se doručuje do vlastních rukou, přebírají oprávněné osoby. V případech, kdy se správnímu orgánu nedaří písemnost doručit na adresu sídla nebo organizační složky, může zásilku doručit adresátovi, který za právnickou osobu jedná, na jeho adresu. Zásilky, které nejsou doručovány do vlastních rukou, ale jejich převzetí má učinit oproti podpisu adresát, mohou namísto příjemce zásilku převzít fyzické osoby, které za PO jednájí nebo převzetí stvrdí razítkem adresáta anebo jiné vhodné osoby, například zaměstnanec z místa nebo okolí. Taktéž mohou být doručovány i písemnosti, které nejsou doručovány do svých rukou, a správní orgán nepožaduje převzetí oproti podpisu. Tyto písemnosti mohou být též vloženy do schránky.

3.6.3.7.3 Doručování do ciziny

V případech, kdy se adresáti zdržují v cizině nebo se jejich adresa pro doručování nachází v cizině, probíhá doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nebo příslušného orgánu státní správy, který je určen k doručování písemností do ciziny. Jestliže se takovýmto způsobem nepodaří písemnost doručit, ustanoví správní orgán těmto osobám opatrovníka ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu. Dle stejného ustanovení správní orgán stanoví opatrovníka i osobám, kterým prokazatelně nelze doručovat zásilky.¹⁵⁶

3.6.3.7.4 Uložení zásilky a fikce doručení

Pokud nastanou okolnosti, kdy se správnímu orgánu nedaří doručit písemnost fyzickým nebo právnickým osobám ani jinému subjektu správního řízení, ukládá právní úprava § 23 správního řádu písemnost uložit. Místo uložení je u správního orgánu, který ji vyhotovil, u obecního úřadu nebo na provozovně vykonavatele poštovních služeb, pokud se doručuje jejich prostřednictvím.

Provozovatel poštovních služeb adresáta vyzve, aby si po neúspěšném pokusu o doručení uloženou písemnost vyzvedl v určitém čase a na stanoveném místě ve lhůtě

¹⁵⁶ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 81-88.

10 dnů. Zároveň je poučen o právních následcích případného nepřevzetí písemnosti. Pokud to správní orgán nevyloučil, tak po uplynutí lhůty 10 dnů se písemnost uloží do schránky nebo na jiné vhodné místo. V opačném případě se vrátí správnímu orgánu, který ji vyhotovil.

Po marném uplynutí desetidenní lhůty nastává fikce doručení, která je dle § 24 odst. 1 správního řádu definována takto: „Jestliže si adresát uložené písemnosti ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za doručenou posledním dnem této lhůty.“¹⁵⁷ Kdyby adresát prokázal, že bez svého zavinění pro odůvodněné skutečnosti, nemohl písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout, může za podmínek ustanovení § 41 správního řádu požádat o prominutí zmeškání úkonu.

Překážkou při doručování může být i situace, kdy příjemce zásilky odmítá převzít zásilku nebo nečiní kroky k řádnému doručení. V takových případech doručovatel osobu poučí o právních následcích takového jednání. Pokud adresát zabrání předání poučení nebo též doručení nedovolí, písemnost se považuje za doručenou dnem, ve kterém k neúspěšnému pokusu o doručení písemnosti došlo.¹⁵⁸

3.6.3.7.5 Doručování veřejnou vyhláškou

Další z možností je doručování veřejnou vyhláškou dle § 25 správního řádu, které se používá tehdy, když se nedaří prokazatelně neznámým osobám a osobám neznámého pobytu nebo sídla doručovat. Písemnost se vyvěšuje na úřední desce správního orgánu, jenž ji doručuje, ale i prostřednictvím internetu. Zároveň se uvádí den vyvěšení. Dnem doručení je pak 15. den vyvěšení veřejné vyhlášky ode dne vyvěšení na úřední desce.¹⁵⁹ Výjimkou je doručování rozhodnutí v případě přestupkového řízení. V tomto případě doručování veřejnou vyhláškou není možné.¹⁶⁰

¹⁵⁷ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 89-93.

¹⁵⁸ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 118-121.

¹⁵⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁰ § 80 z. č. 200/1990 Sb. přestupkového zákona. „Rozhodnutí o přestupku nelze doručit veřejnou vyhláškou“

3.6.3.8 Zajišťovací prostředky v přestupkovém řízení

Správní orgán, který vykonává správní řízení, může využít k zajištění účelu a bezvadnému průběhu přestupkového řízení zajišťovací prostředky, které jsou uvedeny v § 59 až 63 správního řádu a v § 147 správního řádu. Zajišťovacími prostředky je předvolání, předvedení, předběžné opatření, pořádková pokuta, vykázaní z místa konání úkonu a záruka za splnění povinnosti. Z úvodního ustanovení § 58 správního řádu je patrná zásada proporcionality. Správní orgán musí zvážit přiměřenost, vhodnost a účelnost užití zajišťovacích prostředků s ohledem na projednávanou věc, aby nezasahoval do práv dotčených osob v míře větší, než je nutné.¹⁶¹

3.6.3.8.1 Předvolání

Institut předvolání je vymezený v § 59 správního řádu. Správní orgán jej využívá pro zajištění přítomnosti osoby, u které je nutná účast při řízení. Předvolání osoby se provádí písemnou formou do vlastních rukou adresáta s minimálně pětidenním předstihem. Obsahem předvolání musí být kdo, kdy, kam, z jakého důvodu a pro jakou projednávanou věc se musí dostavit. Současně je upozorněn na právní následky nevyhovění výzvě, protože povinností předvolané osoby je dostavit se. Pokud tak nemůže pro závažné důvody učinit, musí se správnímu orgánu s patřičným odůvodněním omluvit.

3.6.3.8.2 Předvedení

Tento zajišťovací prostředek upravuje § 60 správního řádu. Navazuje na institut předvolání, protože je využíván v případech neúspěšného předvolání účastníka nebo svědka řízení, který se bez řádné omluvy či dostatečných důvodů na předvolání nedostavil. V takovém případě správní orgán vydává usnesení za účelem jeho předvedení, které provádí Policie ČR nebo obecní policie, jež vydané usnesení doručí předváděné osobě.¹⁶²

3.6.3.8.3 Předběžné opatření

Dalším zajišťovacím institutem dle § 61 správního řádu je předběžné opatření, jehož účelem je rychlá a účinná ochrana před zmařením účelu před vydáním rozhodnutí.¹⁶³ Předběžné opatření se může zakládat na příkazu správního orgánu, aby se účastník řízení

¹⁶¹ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 273-274.

¹⁶² Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 103-106.

¹⁶³ Jurníková, J. In Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. Praha: Aspi, a. s., 2006, s. 219.

zdržel nějakého chování, něčeho se zdržel anebo něco strpěl. Tímto institutem lze rovněž zajistit věci, které mohou sloužit buď jako důkazní prostředek, anebo mohou být předmětem exekuce. O nařízení předběžného opatření rozhoduje správní orgán formou rozhodnutí, které oznámí osobě, které se týká, nebo i tomu, kdo o jeho vydání žádal. Ke zrušení předběžného opatření dojde tím, že pozbylo účinnosti nebo pominuly důvody, které vedly k jeho vydání. Na základě vydaného rozhodnutí o zajištění věci, musí osoba věc správnímu orgánu vydat. Neučiní-li tak ve stanovené lhůtě, je správní orgán oprávněn věc odejmout a sepíše protokol o vydání či odnětí věci. K odnětí věci dochází přímým vynucením dle § 125 správního řádu. O vydání nebo odnětí věci předá správní orgán dotčené osobě potvrzení. V případě pozbytí účinnosti předběžného opatření je věc správním orgánem vrácena, nemůže-li být objektem exekuce.

3.6.3.8.4 Pořádková pokuta

Správní orgán je oprávněn ze zákonných důvodů uložit pořádkovou pokutu do výše 50.000 Kč osobě, která se nedostaví ke správnímu řízení, aniž by se omluvila, nebo i přes předchozí pokárání ruší veřejný pořádek nebo neuposlechne pokynu úředníka. Tutéž pokutu je možné uložit i osobě, která vůči správnímu orgánu podala urážlivé podání. Pořádkovou pokutu lze uložit opakovaně, přičemž správní orgán bere v úvahu, aby nebyla v zásadním nepoměru k následku a k projednávané věci.

Uloženou pokutu je oprávněn vybírat správní orgán, který ji uložil. Zároveň však může novým rozhodnutím změnit její výši nebo ji zcela prominout.

3.6.3.8.5 Vykázání z místa úkonu

Správní orgán je oprávněn tohoto institutu dle § 63 správního řádu využít v případě, když osoba svým jednáním, při provádění úkonů správním orgánem, narušuje veřejný pořádek. Usnesení o vykázání z místa vyhláší správní orgán ústně a zároveň poučí osobu o následcích případného neuposlechnutí, čímž může zejména být vynucené vykázání z místa orgány policie. Osobu není možné vykázat z místa, které vlastní nebo užívá.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Vedral, J. *Správní řád: komentář*. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 560-579.

3.6.3.8.6 Záruka za splnění povinnosti

Jedná se o tzv. kauci, která je rovněž jedním ze zajišťovacích prostředků. Záruku za splnění povinnosti konkrétně vymezuje § 143 správního řádu. Smyslem tohoto institutu je donutit ke splnění povinnosti například cizince, kteří v České republice spáchali dopravní přestupek nebo zadlužené právnické osoby, popřípadě osoby, které nemají stálý příjem, protože „správní orgán může, přispěje-li to k zajištění účelu řízení, v případech stanovených zvláštním zákonem, účastníkovi uložit povinnost složit peněžitou nebo nepeněžitou záruku za splnění povinnosti, která může být v řízení uložena.“¹⁶⁵

3.6.3.9 Podklady pro rozhodnutí ve věci

Přestupkové řízení musí být v souladu se zásadou materiální pravdy. Aby mohl správní orgán ve věci rozhodnout, musí nejprve vyhodnotit podklady získané od účastníků řízení, popřípadě opatřené správním orgánem z moci úřední. Příkladem lze uvést, že takovými podklady mohou být návrhy účastníků řízení nebo důkazní prostředky. Vzhledem k tomu, že přestupkový zákon tuto problematiku neupravuje, musíme se řídit ustanovením správního řádu, který v § 50 uvádí demonstrativní výčet podkladů pro vydání rozhodnutí. Jedná se zejména o návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti a další v ustanovení uvedené.¹⁶⁶

3.6.3.10 Dokazování

V podstatě je možné uvést, že dokazování je nejdůležitější částí přestupkového řízení, protože na jeho podkladě jsou zjišťovány skutečnosti důležité pro rozhodnutí ve věci, tedy „dokazování je právem upravený postup správního orgánu, kterým získává poznatky o rozhodných skutečnostech sloužících pro meritorní rozhodnutí, tedy právo vyhledat důkazy o těchto skutečnostech, tyto důkazy provést, získané poznatky procesně zajistit a zhodnotit.“¹⁶⁷

V přestupkovém zákoně není obsažena právní úprava dokazování. Z tohoto důvodu musíme vycházet z obecné úpravy § 51 a § 52 správního řádu. V § 51 správního řádu se nachází demonstrativní výčet důkazních prostředků. Jedná se zejména o listiny, ohledání,

¹⁶⁵ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 108.

¹⁶⁶ Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 168-169.

¹⁶⁷ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 160.

svědecké výpovědi a znalecké posudky. Důkazním prostředkem však může být „i každý jiný prostředek“, který je způsobilý „nést“ či zprostředkovat pro věc relevantní důkazní informaci (např. provedení rekonstrukce).¹⁶⁸

3.6.3.10.1 Důkaz listinou

Jedná se o jeden z nejvíce používaných důkazních prostředků. Svoji právní úpravu má uvedenou v § 53 správního řádu. Důkazním prostředkem dle tohoto ustanovení může být listina veřejná i soukromá. Správní orgán může vydaným usnesením nařídit osobě, která disponuje listinou, aby ji předložila. Odepřít předložit listinu, ale i nemožnost žádat o její předložení je možné z důvodu, pro které nesmí dojít k výsledku svědka nebo z důvodu odepření svědectví. K provedení listinného důkazu dochází tak, že se za přítomnosti účastníků řízení nebo dotčených osob listina přečte nebo jsou účastníci řízení a další dotčené osoby seznámeny s jejím obsahem. Provedení úkonu je zaznamenáno do spisu. Listiny mohou být v originálních zněních, ale i v kopiích, které musí být úředně ověřeny, čemuž podléhají, pokud tak stanoví mezinárodní smlouvy i veřejné listiny, které vydaly veřejné orgány ze zahraničí.

3.6.3.10.2 Důkaz ohledáním

Vymezení tohoto důkazního prostředku se nachází v § 54 správního řádu. Jedná se o ohledání movitých i nemovitých věcí, které jsou předkládány správnímu orgánu vlastníkem nebo uživatelem věci. Správní orgán vydává o ohledání usnesení, které se oznamuje pouze vlastníkově nebo uživateli věci. Provedení úkonu není možné pro příčiny, na základě kterých nesmí být svědek vyslechnut nebo z důvodu odepření svědectví. Probíhá-li ohledání na místě, vyrozumí správní orgán i toho, kdo má právo s objektem ohledání nakládat. Ohledání se mohou účastnit i nezúčastněné osoby, které sice nemají postavení účastníků řízení, ale svoji přítomností dohlížejí na objektivní a zákonný průběh důkazního prostředku. O provedení úkonu se sepisuje protokol s vyznačením patřičných náležitostí, jako je místo, datum, čas, označení správního orgánu, objekt ohledání a další náležitosti.¹⁶⁹

¹⁶⁸ Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2015, s. 169.

¹⁶⁹ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 163-166.

3.6.3.10.3 Důkaz svědeckou výpovědí

O tomto důkazním prostředku je pojednáno v § 55 správního řádu. V podstatě je možné uvést, že se v přestupkovém řízení jedná o jeden z nejdůležitějších důkazních prostředků. Podstatou je, aby každá osoba, která není účastníkem řízení, vypovídala jako svědek pravdu a nic nezamlčela. Zároveň musí být poučena o svých právech a povinnostech, ale i o následcích lživé nebo neúplné výpovědi. Správní řád stanoví okolnosti, za kterých nesmí dojít k výslechu svědka, čímž jsou utajované informace nebo státem uložená či uznaná povinnost mlčenlivosti, ale i možnosti, že by svědek svojí výpovědí mohl způsobit sobě nebo osobě blízké nebezpečí trestního stíhání nebo postihu za správní delikt.

3.6.3.10.4 Důkaz znaleckým posudkem

Důkaz znaleckým posudkem stanovuje § 56 správního řádu. Jde o provedení důkazu na základě odborných znalostí, které nemůže provést správní orgán sám, protože jimi nedisponuje. Pokud odborné posouzení není možné získat od jiného orgánu, ustanoví správní orgán usnesením znalce, jež se oznamuje pouze jemu. O ustanovení znalce jsou vyrozuměni účastníci řízení. K vypracování znaleckých posudků jsou oprávněny osoby nebo znalecké ústavy, které jsou zapsány v seznamech dle zák. č. 36/1997 Sb. o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů. Je-li potřeba znaleckého posudku ve výjimečných a těžkých případech, mohou jej též vypracovávat třeba i odborníci nebo vysoké školy, které v příslušném seznamu nejsou. Správní orgán má možnost znalce vyslechnout, ale ve většině případů žádá od znalce písemné vyhotovení posudku.¹⁷⁰

3.6.3.11 Přerušování správního řízení

V průběhu řízení se mohou objevit důvody, které brání správnímu orgánu dočasně nebo trvale pokračovat v řízení a v meritorním rozhodnutí. Jedná-li se pouze o překážky dočasné, tak jejich následkem je přerušování řízení, jehož cílem je odstranit překážky a pokračovat ve správním řízení. Zastavení řízení může být obligatorní na základě zákonných důvodů, kdy je řízení z moci úřední přerušeno v souvislosti s řízením o předběžné otázce, a v řízení o žádosti na základě žádosti žadatele s případným souhlasem

¹⁷⁰ Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2015, s. 181-183.

ostatních žadatelů. Fakultativně je možné přerušit řízení z moci úřední v případě žádosti účastníka, pokud též souhlasí více účastníků řízení.

Vzhledem k tomu, že v přestupkovém zákoně se institut přerušení řízení nenachází, musíme vycházet z ustanovení § 64 správního řádu.¹⁷¹

Správní orgán může řízení usnesením přerušit:

„jakmile dal podnět k zahájení řízení před příslušným správním orgánem nebo orgánem veřejné moci,

- a) současně s výzvou účastníkovi (jiné osobě), aby byla podána žádost o zahájení řízení,
- b) současně s výzvou, aby byly odstraněny nedostatky podané žádosti,
- c) nemůže rozhodnout, protože rozhodnutí závisí na řešení otázky, k jejímuž řešení je sice správní orgán příslušný, o níž však nelze rozhodnout ve společném řízení (§ 57 odst.4),
- d) do doby ustanovení opatrovníka procesně nezpůsobilému účastníkovi,
- e) z dalších důvodů stanovených zákonem“¹⁷²

K přerušení řízení dochází na dobu nezbytně nutnou, která je nutná k odstranění důvodů, jež vedly k přerušení. Správní orgán musí v souvislosti s případem posoudit, co je v daném případě nezbytně dlouhá doba.

Po dobu přerušení řízení jsou vykonávány úkony k odstranění překážek v řízení, avšak lhůty pro vydání rozhodnutí neběží. V řízení opět správní orgán pokračuje, byl-li odstraněn důvod, pro který se řízení zastavilo, nebo uplynula-li lhůta určená správním orgánem.¹⁷³

3.6.3.12 Ukončení řízení v I. stupni

Závěrečnou fází přestupkového řízení v prvním stupni je ukončení řízení. Správní orgán v této fázi řízení rozhodne, jak na základě zjištěných poznatků a skutečností věc ukončí. Ukončení správního řízení tak může mít podobu vydání rozhodnutí o vině pachatele, zastavení řízení, postoupení věci s následným zastavením řízení, ukončení řízení

¹⁷¹ Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2015, s. 198.

¹⁷² Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 176.

¹⁷³ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 295-298.

s uzavřením smíru za předpokladu, že je projednáván přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona.¹⁷⁴

3.6.3.12.1 Zastavení řízení

V průběhu přestupkového řízení může dojít k situaci, že nastane některý z důvodů, pro který odpadá důvod vést řízení, nebo nastanou skutečnosti k zastavení řízení. Institut zastavení řízení definuje § 76 přestupkového zákona a § 66 správního řádu.

Důvody pro zastavení řízení dle § 76 odst. 1 přestupkového zákona jsou skutečnosti, že skutek, o kterém se koná řízení, se nestal nebo není přestupkem, skutek nespáchal obviněný nebo mu spáchání skutku nebylo prokázáno. Dále pak, že obviněný z přestupku nedovršil v době spáchání patnáctý rok svého věku nebo měl duševní poruchu či požíval výsad imunit dle mezinárodního práva. Dalšími důvody jsou zánik odpovědnosti za přestupek, vyřízení přestupku blokovou pokutou, rozhodnutí o skutku v disciplinárním řízení nebo pravomocné rozhodnutí správního orgánu či Policie ČR. Z logiky věci je zřejmé, že důvodem pro zastavení řízení je úmrtí obviněného z přestupku nebo navrhovatele. V neposlední řadě rozhoduje i fakt, že navrhovatel vzal zpět svůj návrh na zahájení řízení nebo po řádném předvolání bez závažných důvodů a patřičné omluvy ke správnímu orgánu nepřišel. Důvodem je i skutečnost, že v řízení o návrhu dle § 68 odst. 1 přestupkového zákona došlo k podání návrhu pozdě nebo byl učiněn tím, kdo nebyl k jeho podání oprávněn. Řízení je též zastaveno, když při projednávání návrhových přestupků došlo ke smíru nebo věc byla po zahájení řízení postoupena dle § 71 přestupkového zákona. Další důvod pro zastavení řízení je uvedený v druhém odstavci citovaného zákona. Zatímco v prvním odstavci jsou důvody taxativně vymezeny, tak odstavec druhý připouští možnost správního uvážení správního orgánu, zda sankce, kterou by bylo možné za přestupek uložit, není nicotná vedle trestu, který byl nebo nejspíš bude obviněnému uložen za jiný skutek v trestním řízení.¹⁷⁵ Správní orgán v taxativně uvedených případech řízení zastavuje rozhodnutím ve věci. V jiných případech jsou vyrozumění účastníci o usnesení poznamenaném do spisu.¹⁷⁶ Přestupkový zákon připouští

¹⁷⁴ Jedná se o návrhový přestupek, který se projednává pouze na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka. Povinností správního orgánu je, aby se pokusil narušené občanské soužití mezi uraženým na cti a obviněným z přestupku nejprve napravit uzavřením smíru.

¹⁷⁵ Z. č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

¹⁷⁶ Jedná se o zastavení řízení dle § 76 odst. 1 písm. a), b), c), j) a k) přestupkového zákona.

možnost odvolat se proti rozhodnutí o zastavení řízení jen v případech zastavení uvedených v § 76 odst. 1 písm. a), b), c), a), j).¹⁷⁷

3.6.3.12.2 Smír

Smír je jedním z důvodů ukončení řízení o přestupku. Připadá však v úvahu pouze při spáchání přestupku proti občanskému soužití, kdy došlo k urážce na cti dle § 49 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona. Správní orgán v případě smíru řízení zastaví dle § 76 odst. 1 písm. k) přestupkového zákona a navrhovatel nemá za povinnost uhradit náklady řízení.

Z ustanovení § 68 odst. 1 přestupkového zákona je zřejmé, že se jedná o návrhový přestupek, který lze projednat pouze na návrh postižené osoby. Povinností správního orgánu je dle § 78 přestupkového zákona pokusit se o smírné odstranění rozporů mezi uraženým na cti a osobou obviněnou z přestupku. K uzavření smíru může dojít kdykoliv v průběhu správního řízení. Žádná forma pro uzavření smíru předepsána není, jedná se o vzájemnou dohodu mezi poškozeným a obviněným z přestupku, která má přispět k odstranění rozporů.¹⁷⁸

3.6.3.12.3 Ukončení řízení rozhodnutím ve věci

Vydání rozhodnutí ve věci je hlavním cílem přestupkového řízení. Jedná se o správní akt, který má konstitutivní povahu, protože zakládá, mění, nebo ruší práva a povinnosti konkrétních osob.¹⁷⁹

Výrok rozhodnutí, ve kterém je obviněnému z přestupku uznána vina, je stanoven v § 77 přestupkového zákona. V tomto ustanovení jsou uvedeny požadavky výrokové části rozhodnutí, která musí vyjadřovat popis skutku a uvedení místa a času spáchání, vinu obviněného, formu zavinění, druh a výměru sankce, popř. rozhodnutí od jejího upuštění, rozhodnutí o započtení doby, po kterou pachatel v souvislosti s řízením nesměl tuto činnost vykonávat, do doby zákazu činnosti, rozhodnutí o uložení ochranného opatření a náhradě nákladů řízení. Pokud správní orgán rozhodoval o náhradě škody, je též součástí výroku

¹⁷⁷ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 408-415.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 432-433.

¹⁷⁹ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 386.

rozhodnutí.¹⁸⁰ Vydávání správních aktů však musí podpůrně vycházet rovněž z ustanovení § 67 a násl. správního řádu, protože speciální přestupkový zákon stanovuje výhradně náležitosti výroku rozhodnutí.

Náležitosti rozhodnutí jsou stanoveny v § 68 a v § 69 správního řádu. K obsahovým náležitostem řadíme výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků. Základem správního rozhodnutí je výroková část, která může být tvořena jedním nebo více výroky. Výrok o právu a povinnosti v otázce, jenž je předmětem správního řízení, musí být definován jasně, pochopitelně, srozumitelně a určitě. Obsahem výroku též musí být předmět řízení, právní předpisy, podle kterých bylo rozhodováno, vymezení účastníků, kterým správní rozhodnutí zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti anebo prohlašuje, že práva či povinnosti mají nebo nemají, termín pro splnění uložené povinnosti a případně povinnost nahradit náklady řízení.

Odůvodnění obsahuje zdůvodnění výroku nebo výroků rozhodnutí a vymezuje podklady pro vydání rozhodnutí. Správní orgán uvádí, jak hodnotil důkazy, jakými úvahami se řídil a které právní předpisy na projednávanou věc uplatnil, na jejichž základě rozhodnutí vydal. V odůvodnění se musí rovněž uvést, jak se správní orgán naložil s námitkami a návrhy účastníků a s jejich výrokem k rozhodnutí.

Neméně podstatnou náležitostí rozhodnutí je i poučení o možnosti podat opravný prostředek. V poučení správní orgán uvádí, zda lze učinit proti rozhodnutí odvolání. Pokud to možné je, stanoví lhůtu a den, od kterého se lhůta počítá. Součástí poučení je informace o tom, u kterého správní orgán lze odvolání podat a který správní orgán je k odvolání kompetentní. V případě, že odvolání nemá odkladný účinek, má správní orgán povinnost tuto informaci v poučení uvést.¹⁸¹

Písemné vyhotovení rozhodnutí musí obsahovat označení, že jde o „rozhodnutí“. Dále musí uvádět označení správního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení rozhodnutí, otisk úředního razítka, vymezení oprávněné úřední osoby a její podpis.¹⁸²

¹⁸⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

¹⁸¹ Vedral, J. *Správní řád: komentář*. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 607-613.

¹⁸² Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2015, s. 224.

3.6.3.12.4 Nicotnost správního rozhodnutí

Správním rozhodnutí je myšlen jednostranný, vrchnostenský akt aplikace práva, které tvoří jednu ze základních forem realizace veřejné správy. Z tohoto důvodu musí vydáno příslušným správním orgánem v zákonem stanoveném procesu a musí odpovídat zákonným nárokům. V opačném případě by bylo rozhodnutí považováno za vadné.¹⁸³

Nejvyšší vadou správního rozhodnutí je nicotnost rozhodnutí, které je vnímáno jako správní akt s vadami, které tvoří neodstranitelnou překážku pro nabytí právních účinků správního rozhodnutí. Takováto rozhodnutí jsou neexistující, proto není možné vady žádným způsobem odstranit.¹⁸⁴ „Nelze totiž měnit právní „kvalitu“ něčeho, co neexistuje; nelze odstraňovat vady něčeho, co neexistuje.“¹⁸⁵

Dle § 77 správního řádu je za nicotné rozhodnutí považováno takové rozhodnutí, které vydal správní orgán, k jehož vydání nebyl příslušný. Toto ustanovení neplatí, vydal-li jej správní orgán nadřízený věcně příslušnému správnímu orgánu. Za nicotné je rovněž považováno rozhodnutí, „které jej činí zjevně vnitřně rozporným nebo právně či fakticky neuskutečnitelným nebo trpí jinými vadami, pro které je nelze vůbec považovat za rozhodnutí správního orgánu.“¹⁸⁶

Příkladem nicotného rozhodnutí může být udělení pokuty za porušení cenových předpisů v energetice správním orgánem, který není věcně příslušným.¹⁸⁷

3.6.3.12.5 Náklady řízení

Institut náhrady nákladů řízení ukládá v § 79 přestupkového zákona osobě, která byla uznána vinnou z přestupku, povinnost, aby uhradila náklady vzniklé s projednáváním přestupku. Rovněž tak je povinen uhradit náklady i navrhovatel, pokud řízení zahájené na jeho návrh bylo zastaveno dle § 76 odst. 1 písm. a), b), c), j) přestupkového zákona. Jedná se o speciální úpravu nákladu řízení. Náhrada nákladů řízení je vyloučena u zkrácených forem přestupkového řízení, tedy v řízení blokovém a příkazním. Správní

¹⁸³ Frumarová, K. *Nicotnost správního rozhodnutí*. Praha: Leges, 2014, s. 11.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 12.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 32.

¹⁸⁶ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 202.

¹⁸⁷ Rozsudek NSS sp. zn. 5 A 116/2001 (SbNSS 2003, sv. 1, s. 41): „Rozhodne-li o pokutě za porušení cenových předpisů v energetice finanční ředitelství, je takové rozhodnutí nicotným právním aktem z důvodu absolutního nedostatku věcné příslušnosti rozhodujícího orgánu; soud rozsudkem vysloví nicotnost rozhodnutí (§76 odst. 2 SŘS).“

Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 379.

orgán může od náhrady nákladů řízení zcela nebo z části upustit. Pokud o přestupku rozhodl v prvním stupni orgán obce, jsou náhrady řízení příjmem této obce. V případě, že o přestupku rozhodoval jiný správní orgán, stává se výnos příjem státního rozpočtu ČR.¹⁸⁸

Správní řád subsidiárně připouští povinnost nahradit náklady řízení v § 79 odst. 6 správního řádu tomu, kdo způsobil správnímu orgánu náklady porušením své povinnosti.¹⁸⁹ Takovýmto porušením povinnosti může být nedostavení se po řádném předvolání bez dostatečné omluvy a závažných důvodů ke správnímu orgánu.

3.6.4 Zvláštní druhy řízení o přestupcích

3.6.4.1 Blokové řízení

Blokové řízení je zkrácená forma řízení o přestupcích a je upraveno v § 84 přestupkového zákona. Subsidiárně pro blokové řízení platí správní řád v případě, že přestupkový zákon nestanoví něco jiného. V blokovém řízení však není možné ani podpůrně použít ustanovení § 143 správního řádu, jež upravuje řízení na místě, které je ve své podstatě formou zkráceného správního řízení. Blokové řízení se projednává na místě v případě, že přestupek je spolehlivě zjištěn, k projednání přestupku nestačí domluva a pachatel přestupku je ochoten pokutu zaplatit. Pokutový blok přebírá pachatel přestupku oproti svému podpisu. Proti uložení blokové pokuty se není možné odvolat. Jestliže obviněný z přestupku odmítl pokutu zaplatit, je přestupek projednán ve správním řízení.

V blokovém řízení není možné projednat návrhové přestupky. Oprávnění ukládat a vybírat blokové pokuty mají správní orgány ve své působnosti, jimi stanovené úřední osoby a další orgány, jako je například policie nebo obecní policie.¹⁹⁰

3.6.4.2 Příkazní řízení

Příkazní řízení je další formou zkráceného přestupkového řízení a upravuje jej § 87 přestupkového zákona, který je ve speciálním vztahu k § 150 správního řádu, tudíž jej není možné použít ani podpůrně. Cílem příkazního řízení je rychlejší a jednodušší projednávání přestupků. Musí však být splněna podmínka, že obviněný přestupek skutečně

¹⁸⁸ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 395-398.

¹⁸⁹ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 384.

¹⁹⁰ Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou a přehled zákonu obsahujících skutkové podstaty přestupků*. Praha: Leges, 2011, s. 428-431.

spáchal a nebyl ve věci postižen v blokovém řízení. Pokud nejsou žádné pochybnosti, vydá správní orgán písemný příkaz. Příkazní řízení není možné uplatnit u mladistvých osob a těch osob, které nemají zcela nebo z části způsobilost k právním úkonům.

Příkaz musí být vyhotoven písemně a nesmí být doručen veřejnou vyhláškou. Obviněný z přestupku má dle přestupkového zákona právo ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení příkazu podat odpor u příslušného správního orgánu, který příkaz ruší a zahájí se přestupkové řízení, jehož účelem bude vydání rozhodnutí. Nemůže zde ale dojít k vyšší nebo jiné sankci, než byla uložena v příkaze, protože zde platí zásada zákaz reformace in peius. Pokud nebyl odpor podán včas, nabývá příkaz pravomocného rozhodnutí. V příkazním řízení je možné projednávat pouze přestupky zahájené z moci úřední. Není však možné zde projednávat návrhové přestupky ani náhradu škody.¹⁹¹

3.7 Řádné a mimořádné opravné prostředky

Obecně je možné uvést, že správní řízení vychází ze zásady dvojinstačnosti.¹⁹² Proti rozhodnutí je možné uplatnit řádné nebo mimořádné opravné prostředky, které jsou doplněny přezkumem správních aktů ve správním soudnictví, jehož cíl je totožný s řádnými a mimořádnými opravnými prostředky s rozdílem, že je konán před soudem.¹⁹³ Řádné a mimořádné opravné prostředky se liší podle toho, zda jsou uplatňovány proti rozhodnutí, které nabylo nebo nenabylo právní moci, nebo je, či není vykonatelné. Řádnými prostředky proti rozhodnutí, jež nenabylo právní moci, jsou odvolání, odpor a rozklad. Mimořádnými opravnými prostředky proti pravomocným rozhodnutím jsou přezkumné řízení a obnova řízení.¹⁹⁴

3.7.1 Řádné opravné prostředky

3.7.1.1 Odvolání

Jak již bylo řečeno, tak odvolání je řádný opravný prostředek proti nepravomocnému rozhodnutí. Takto včas podaný opravný prostředek má dva účinky - suspenzivní (odkladný) a devolutivní (rozhoduje nadřízený správní orgán).

¹⁹¹ Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 479-483.

¹⁹² Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 201.

¹⁹³ Rozsudek NSS ze dne 28.2.2007, Č.j. 5 Afs 165/2005-96.

¹⁹⁴ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 201.

Odvolání patří mezi nejvíce využívané řádné opravné prostředky, kterým se účastník řízení domáhá u nadřízeného správního orgánu nápravy vydaného rozhodnutí.¹⁹⁵ Pro přestupkové řízení je upravený v § 81 a v § 82 přestupkového zákona. Obecně jej upravuje ustanovení § 81 až § 93 správního řádu.¹⁹⁶

V případě odvolání dle § 81 přestupkového zákona se může proti rozhodnutí o přestupku odvolat v plném rozsahu pouze obviněný a ve věci mladistvého jeho zákonný zástupce nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí. Ostatní účastníci se mohou odvolat pouze proti části rozhodnutí, kterou jsou dotčeni. V případě návrhových přestupků tak může učinit navrhovatel proti rozhodnutí, které se týká viny pachatele přestupku nebo věci náhrady škody ze strany navrhovatele. Rovněž tak může navrhovatel využít práva se odvolat proti rozhodnutí o zastavení řízení. Ustanovení § 82 přestupkové zákona nařizuje, že v odvolacím řízení nesmí správní orgán uložit sankci, která by byla k tíži obviněného z přestupku.¹⁹⁷

Lhůta pro podání odvolání je stanovena v § 83 odst. 1 správního řádu a činí 15 dnů ode dne vydání rozhodnutí, v případě, že zvláštní zákon neuvádí jinak. Pokud chybí v písemném rozhodnutí poučení o opravném prostředku nebo je neúplné či chybné dle § 68 odst. 5 správního řádu, je možné odvolání podat do 15 dnů ode dne oznámení opravného usnesení. Nejpozději dochází k zániku 90 dnů ode dne oznámení rozhodnutí.

V odvolání musí být zřejmé, kdo je koná, jaké věci se dotýká a co se v něm navrhuje. Tyto náležitosti podání definuje § 37 odst. 2 správního řádu a odkazuje na ně rovněž § 82 odst. 2 správního řádu. Dále musí být vyznačeno, proti jakému rozhodnutí je činěno, protože odvolání je možné proti celému výroku nebo jeho části, ale i proti vedlejšímu rozhodnutí. V neposlední řadě musí obsahovat vyjádření, na základě čeho je spatřován rozpor rozhodnutí s právními předpisy nebo vadnost řízení či rozhodnutí.¹⁹⁸

Odvolání není možné, pokud by se týkalo pouze odůvodnění rozhodnutí. V takovémto případě jej správní orgán zamítne, bez ohledu na to, zda je zákonné či ne. Zároveň není možné v odvolání uvádět nové důkazy či věci, které mohly být uplatněny v prvním řízení.

Odvolání je možné podat písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě s elektronickým podpisem či datovou schránkou u správního orgánu, který rozhodnutí

¹⁹⁵ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 239-240.

¹⁹⁶ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 202.

¹⁹⁷ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁸ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

vydal. Tento správní orgán může rozhodnout sám tzv. autoremedurou v případě, že vyhoví odvolání v plné části a že jeho rozhodnutím nevznikne ostatním účastníkům řízení žádná újma, ledaže by s tím souhlasili. Pokud takto správní orgán neučiní, předá do 30 dnů ode dne doručení spis a odvolání nadřízenému správnímu orgánu, který může v odvolacím řízení rozhodnout tak, že rozhodnutí nebo jeho část zruší, změní nebo odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí. Pokud by rozhodnutí bylo vadné nebo v rozporu s právními předpisy, tak rozhodnutí nebo jeho část zruší a řízení zastaví nebo věc vrátí k novému projednání původnímu správnímu orgánu.

Správní orgán musí vycházet ze zásady reformace in peius, na základě které nesmí být nové rozhodnutí k tíži odvolatele.¹⁹⁹

3.7.1.2 Odpor

Odpor je řádným opravným prostředkem proti příkazu, který může podat obviněný do 15 dnů ode dne jeho doručení. Tuto lhůtu stanoví § 87 odst. 4 přestupkového zákona, který zároveň ukládá povinnost podat odpor u správního orgánu, který příkaz vydal. V případě podání odporu dojde ke zrušení příkazu a správní orgán provede správní řízení, jehož výsledkem bude vydání správního rozhodnutí. Správní orgán nesmí novým rozhodnutím uložit jiný druh sankce, vyjma napomenutí, nebo ji nesmí zpřísnit. Platí zde rovněž zásada zákaz reformace in peius – zákaz změny k horšímu.²⁰⁰

3.7.1.3 Rozklad

Dalším řádným opravným prostředkem je rozklad, který je upraven v § 152 správního řádu. Tento specifický druh odvolacího řízení je činěn proti nepravomocnému rozhodnutí ústředního správního úřadu, ministra, státního tajemníka ministerstva nebo vedoucího jiného ústředního správního orgánu v prvním stupni. O rozkladu rozhoduje ministr nebo příslušný vedoucí jiného správního úřadu, kterému nejméně pětičlenná komise poskytne návrh na rozhodnutí. Složena je převážně z řad odborníků, kteří nejsou zaměstnáni v ústředním správním úřadu.

Lhůta pro podání rozkladu je stejná, jako v případě odvolání, a činí 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Podání rozkladu má odkladný účinek, přičemž jeho specifickým

¹⁹⁹ Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. Praha: Leges, 2015, s. 242-250.

²⁰⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

znakem je skutečnost, že směřuje proti rozhodnutím vydaných správními orgány, které nejsou podřízeny jiným správním orgánům, nemá tedy devolutivní účinek. Rozkladem může dojít ke změně nebo zrušení rozhodnutí, anebo může dojít k zamítnutí rozkladu.²⁰¹

3.7.2 Mimořádné opravné prostředky

3.7.2.1 Přezkumné řízení

Přezkumné řízení je upraveno v § 94 až § 99 správního řádu. Jedná se o mimořádný opravný prostředek, jehož účelem je změna nebo zrušení pravomocného rozhodnutí správního orgánu. Lze jej zahájit z moci úřední v případě, že u správního orgánu vyvstaly pochybnosti, že vydané správní rozhodnutí bylo vydáno v souladu s právními předpisy. Podnět k zahájení řízení může dát i účastník, ale na přezkoumání rozhodnutí ve správním řízení není právní nárok. V takovémto případě není podnět účastníka brán jako návrh na zahájení řízení. Pokud správní orgán neshledá důvody k zahájení řízení, vyrozumí o tom do 30 dnů podatele.²⁰²

Přezkumným řízením má dojít k nápravě rozhodnutí, které je v rozporu s právními předpisy. Není možné v tomto řízení zkoumat věcnou správnost postupu rozhodnutí. Rovněž nepřipadá v úvahu přezkum v případech, kdy účastník dostal v rozhodnutí souhlas k občanskoprávnímu, obchodněprávnímu či pracovněprávnímu úkonu, nebo mu byl schválen vklad práva k nemovitosti, která je vedena v katastru nemovitostí, nebo v případě rozhodnutí v záležitosti osobního stavu a žadatel nabytí práv v dobré víře. Není možné ani přezkoumat rozhodnutí, která byla vydaná v přezkumném řízení. Usnesení o odložení věci a usnesení o zastavení řízení je možné přezkoumat i samostatně, jiná usnesení procesní povahy lze přezkoumat jen spolu s rozhodnutím ve věci a za dalších zákonných podmínek.

Ve všech stádiích řízení musí správní orgán dbát na ochranu práv, která byla v rámci řízení nabyta v dobré víře.

Přezkum koná správní orgán nadřízený správnímu orgánu, který rozhodnutí vydal. Jestliže je přezkoumáváno rozhodnutí ústředního správního orgánu státní správy, bude podkladem pro rozhodnutí návrh ustanovené komise ministra nebo vedoucího jiného správního úřadu. Přezkumné řízení zahajuje správní orgán usnesením nejpozději do dvou měsíců (subjektivní lhůta) od doby, kdy se správní orgán o důvodech zahájení

²⁰¹ Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 629-638.

²⁰² Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 293-294.

přezkumného řízení dozvěděl. Nejdéle je to možné do jednoho roku od právní moci rozhodnutí. Dal-li podnět k přezkumnému řízení účastník řízení, může přezkumné řízení provést správní orgán, který jej vydal. Jedná se o tzv. autoremeduru, u které platí podmínky obdobně jako u odvolacího řízení.

Účastníci přezkumného řízení jsou titíž, co byli v řízení původním, popřípadě jejich zákonní zástupci, přičemž před vydáním rozhodnutí v přezkumném řízení mají právo vyjádřit se ke všem podkladům rozhodnutí.

Správní orgán v přezkumném řízení zkoumá, zda nejsou rozpor v zákoně patrné již ze spisového materiálu. Pokud rozpor zjistí, může provádět zkrácené řízení, pokud tomu nebrání jiné okolnosti a není potřeba vysvětlení účastníků. Výsledkem zkráceného přezkumného řízení je vydání rozhodnutí.

Při přezkumném řízení musí správní orgán vycházet z právního stavu a skutkových okolností, které byly platné v době vydání rozhodnutí. Řízení správního orgánu je zastaveno usnesením v případě zjištění, že k rozporu s právními předpisy nedošlo. Účastníci jsou o usnesení, které se poznamená do spisu, vhodným způsobem vyrozuměni. Rovněž tak je zastaveno řízení správního orgánu usnesením, pokud uběhla lhůta 15 měsíců ode dne právní moci rozhodnutí. V neposlední řadě správní orgán při přezkumném řízení postupuje tak, že v případě rozporu původního rozhodnutí s právními předpisy přezkoumávané rozhodnutí zruší, změní nebo zruší a věc vrátí odvolacímu správnímu orgánu nebo správnímu orgánu prvního stupně.²⁰³

Přezkumné řízení, jehož předmětem bude přezkoumání rozhodnutí o uložení blokové pokuty, je možné zahájit nejdéle do šesti měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí. Je-li podnět k přezkumnému řízení učiněn po uvedené lhůtě, pak příslušný správní orgán vyrozumí účastníka do 30 dnů o nemožnosti zahájit přezkumného řízení, a to pouze za předpokladu, že o to požádal.²⁰⁴

3.7.2.2 Obnova řízení a nové rozhodnutí

Obnova řízení je mimořádný opravný prostředek, který přestupkový zákon neupravuje. Z tohoto důvodu je potřeba vycházet z ustanovení § 100 a násl. správního řádu, které zároveň spojují obnovu řízení s vydáním nového rozhodnutí. Obnova řízení je mimořádný

²⁰³ Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. Praha: Linde, 2011, s. 216-222.

²⁰⁴ Z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

opravný prostředek, který směřuje proti pravomocným rozhodnutím správních orgánů. Je možné jej učinit jednak z moci úřední, vyžaduje-li to veřejný zájem, ale i na žádost účastníka řízení. Na základě žádosti účastníka je možné obnovu řízení provést pouze z důvodů, které jsou taxativně dány. První z nich je zjištění nových skutečností nebo důkazů, které v původním rozhodnutí nebyly známy, avšak existovaly, ale účastník je v této době nemohl ke svému prospěchu uplatnit, nebo se projevila nepravdivost provedených důkazů. Druhým důvodem je skutečnost, že rozhodnutí, které bylo podkladem pro vydání rozhodnutí, bylo změněno nebo zrušeno.

Přestože jsou dány důvody pro obnovení řízení, nemusí k povolení nebo nařízení obnovy řízení dojít. Správní orgán může řízení po zahájení řízení o povolení obnovy zastavit, protože by zrušením stávajícího rozhodnutí nebo vydáním nového rozhodnutí vznikla újma zcela nepřiměřená některému z účastníků, který nabyl práva z rozhodnutí v dobré víře, proti újmě, která vznikla jinému účastníkovi nebo veřejnému zájmu.

Pro obnovu řízení je stanovena subjektivní a objektivní lhůta. Subjektivní lhůta je stanovena na 3 měsíce a začíná běžet ode dne, kdy se účastník o důvodu obnovy řízení dozvěděl. Tříletá objektivní lhůta začíná běžet ode dne právní moci rozhodnutí. Žádost o obnovu řízení může účastník podat u kteréhokoliv správního orgánu, který v dané záležitosti rozhodoval. Obnova řízení není přístupná, jestliže domáhající osoba mohla důvod obnovy řízení uplatnit v odvolacím řízení.

Rozhodnutí o povolení nebo nařízení obnovy nese veškeré znaky prvoinstančního rozhodnutí, proto je možné se vůči němu odvolat nebo podat rozpor. Nové řízení provádí příslušný správní orgán, který rozhodoval v prvním stupni. Tento správní orgán může, umožňuje-li to důvod nového řízení, využít poklady původního rozhodnutí. Novým rozhodnutím se původní rozhodnutí ruší, přičemž k právním účinkům dochází ode dne právní moci přezkoumávaného rozhodnutí.²⁰⁵

3.8 Přezkoumání rozhodnutí přestupku ve správním soudnictví

Mimořádné opravné prostředky završuje přezkoumání rozhodnutí přestupku ve správním soudnictví. Tento úkon je možné učinit v případě, že předtím bylo využito všech řádných opravných prostředků. V případě, že nebyly úspěšné, je možné podat žalobu ve lhůtě stanovené zákonem, která je zpravidla do dvou měsíců ode dne, kdy bylo

²⁰⁵ Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2015, s. 317-330.

doručeno zamítavé rozhodnutí o opravném prostředku. Některé zákony však pro podání žaloby stanoví lhůty kratší.²⁰⁶

Žalobu je oprávněn podat ten, kdo si myslí, že byl rozhodnutím správního orgánu zkrácen na svých právech přímo anebo v důsledku porušení práv v průběhu správního řízení. V takovémto případě se může žalobce domáhat zrušení nebo vyslovení nicotnosti takového rozhodnutí. Uložil-li správní orgán trest za správní delikt, je možné se podáním žaloby domáhat snížení výše trestu v zákonně určených mezích nebo žádat, aby bylo od trestu upuštěno.²⁰⁷

Ve správním soudnictví je platný princip „generální klauzule“, která zaručuje možnost přezkoumání veškerých rozhodnutí, pokud to zákon vyloženě nezakazuje. Žalobu je třeba podat u soudu, který je příslušný k projednání. Nutností je, aby správní žaloba splňovala zákonem stanovené náležitosti. Musí být zřejmé, kdo ji podává, čeho se týká, proti komu směřuje a co jí je navrhováno. Její náležitosti jsou uvedeny v § 37 odst. 3 a § 71 soudního řádu správního. Cílem soudního řízení je vydání rozsudku, kterým je buď žaloba zamítnuta nebo napadené rozhodnutí zrušeno, a věc je vrácena správnímu orgánu k dalšímu řízení.

V § 62 soudního řádu správního je zakotven institut uspokojení navrhovatele. Správní orgán může po vydání rozhodnutí a jeho napadení žalobou u soudu, pro zjištěné pochybení nebo porušení zákona, vydat nové rozhodnutí ve věci, kterým bude žalobce uspokojen. Možnost přezkoumat rozhodnutí o přestupku soudem je zakotvena i v § 83 přestupkového zákona, který upravuje postup, kdy účastník řízení o přestupku podal návrh na přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem a požádal správní orgán o odložení výkonu rozhodnutí. Povinností správního orgánu je žádosti účastníka obligatorně vyhovět.²⁰⁸

3.9 Druhy přestupků dle zvláštní části přestupkového zákona

Obsahem zvláštní části přestupkového zákona jsou skutkové podstaty přestupků. V této části přestupkového zákona je patrné dělení do dvou částí. První část zahrnuje přestupky proti pořádku ve státní správě a územní samosprávě. V druhé části se nacházejí

²⁰⁶ Nejvyšší správní soud, *žaloba proti rozhodnutí správního orgánu* [online]. ©2003-2010 [cit. 2016-01-01] Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Zaloba-proti-rozhodnuti-spravniho-organu/art/489?menu=309>

²⁰⁷ Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů [online]. ©2010-2015 [cit. 2016-01-01]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-150#cast3>

²⁰⁸ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

přestupky proti veřejnému pořádku. Níže taxativně uvádím jednotlivé skutkové podstaty přestupků dle zákona o přestupcích.

§21 přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy

§21a přestupky proti předpisům, kterými se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí

§23 ostatní přestupky na úseku dopravy a přestupky na úseku silničního hospodářství

§24 přestupky na úseku podnikání

§28 přestupky na úseku sociálních věcí

§29 přestupky na úseku zdravotnictví

§29a přestupky na úseku vyhledávání, ochrany, využívání a dalšího rozvoje přírodních léčivých zdrojů, zdrojů přírodních minerálních vod lázeňských míst

§30 přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniemi

§31 přestupky na úseku školství a výchovy mládeže

§32 přestupky na úseku kultury

§33 přestupky na úseku porušování průmyslových práv a porušování práv k obchodní firmě

§35 přestupky na úseku zemědělství a myslivosti

§38 přestupky na úseku geologie

§39 přestupky na úseku ochrany a využití nerostného bohatství

§41 přestupky na úseku energetiky, teplárenství a plynárenství

§42 přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy

§42c přestupky na úseku matrik, jména a příjmení

§43 přestupky na úseku obrany České republiky

§44 přestupky na úseku správy státních hranic

§44a přestupky na úseku ochrany státních hranic

§45 přestupky na úseku ochrany životního prostředí

§46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě

§47 přestupky proti veřejnému pořádku

§47a přestupky křivého vysvětlení

§47b přestupku se dopustí ten, kdo

- a) odmítne strpět bezúplatné připevnění tabulky s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství na své nemovitosti nebo v blízkosti tabulky s označením umístí jiný nápis,
- b) úmyslně poškodí, odstraní nebo zakryje tabulku s označením ulice nebo jiného veřejného prostranství,
- c) neoznačí budovu čísly popisnými,
- d) neudrží čistotu a pořádek na svém nebo jím užívaném pozemku tak, že naruší vzhled obce.

§48 přestupkem proti veřejnému pořádku je porušení i jiných povinností, než které jsou uvedeny v § 47, jestliže jsou stanoveny zvláštními právními předpisy

§49 přestupky proti občanskému soužití

§50 přestupky proti majetku²⁰⁹

²⁰⁹ Zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů.

4 Praktická část

4.1 Přestupková komise města Náchod

V předchozí části práce jsem se pokusil přestupkové řízení a instituty s ním souvisejícími vymezit v teoretické rovině. Doufám, že se mi to alespoň částečně podařilo, protože smyslem druhé části práce je přinést k tématu poznatky z praxe. Tedy půjde o jakousi implementaci teorie v praxi. K sepsání této části jsem použil dostupné informace a materiály z přestupkové komise. Svoji pozornost jsem zaměřil na Komisi k projednávání přestupků města Náchoda. Na tomto místě považuji za vhodné zmínit, že město Náchod se nachází v Královéhradeckém kraji v okrese Náchod.

Přestupková komise města Náchod byla jako zvláštní orgán města zřízena starostou obce dne 2.1.2003 v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích. Musí jednat a rozhodovat v tříčlenném složení, přičemž vždy jí musí předsedat osoba s právnickým vzděláním nebo se zvláštní odbornou způsobilostí k projednávání přestupků. Jednotlivé členy komise a předsedu komise jmenuje starosta města.

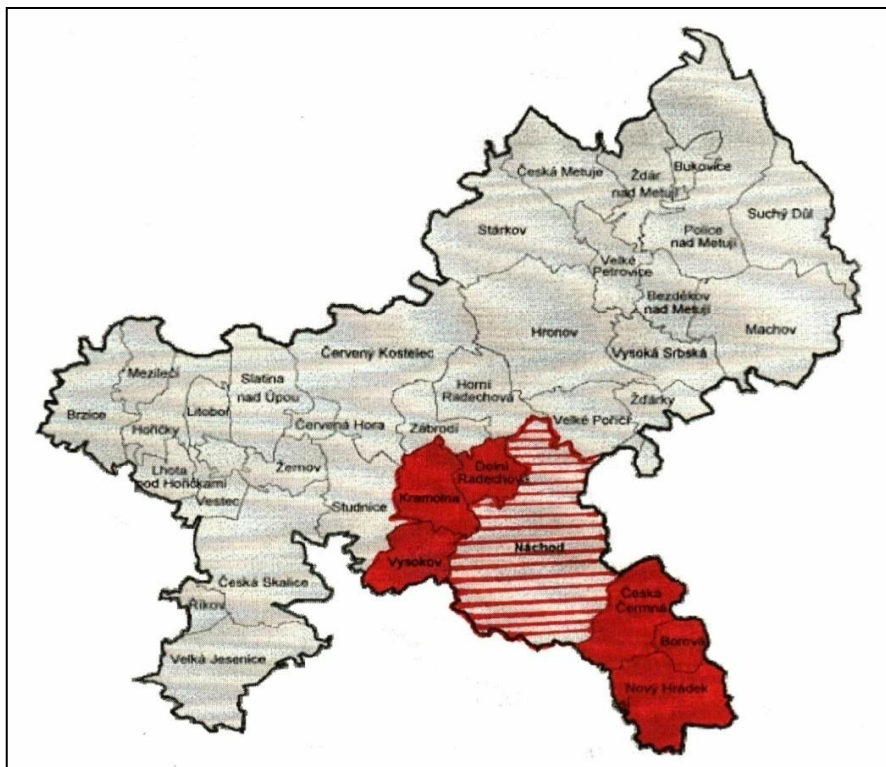
Přestupková komise může na základě veřejnoprávní smlouvy projednávat přestupky i za jiné obce. Tato smlouva je uzavírána dle § 63 a násl., zák. č. 128/2000 Sb., o obcích mezi městem Náchod a konkrétní obcí, přičemž předmětem takové smlouvy je výkon přenesené působnosti v oblasti projednávání přestupků, které jsou dané obci věcně, funkčně a místně příslušné. Souhlas s uzavřením veřejnoprávní smlouvy uděluje Krajský úřad Královéhradeckého kraje. Město Náchod má uvedenou smlouvu uzavřenou s obcí Borová, Česká Čermná, Dolní Radechová, Kramolna, Studnice, Vysokov a městysem Nový Hrádek.

Hlavním důvodem k uzavírání veřejnoprávním smluv je nedostatek kvalifikovaných sil v obcích a finanční náklady spojené s činností přestupkové komise. Smlouva je uzavírána na dobu neurčitou s možností písemné výpovědi každé ze smluvních stran. Výpovědní lhůta je tříměsíční a začíná běžet prvním dnem v měsíci, následujícím po dni oznámení výpovědi druhé smluvní straně. K zániku smlouvy může též dojít v případě, že uplynula lhůta pro zaplacení sjednané částky za projednávaný přestupek. Součástí smlouvy je úmluva o úhradě nákladů spojených s výkonem přenesené působnosti. Příslušná částka musí být doručena na bankovní účet města Náchod vždy do konce měsíce ledna běžného roku zpětně. Paušální částka za projednaný přestupek je na dohodě mezi

smluvními stranami. Například obec Dolní Radechová platí za jeden přestupek částku 500 Kč.

(vzor smlouvy viz příloha č. 1)

Mapa č. 1- Mapa správního obvodu Náchod

Zdroj: <http://www.mestonachod.cz/mesto-nachod/obce/> (staženo dne 21.12.2015)

Pozn. vlastní zpracování - Město Náchod je vyšrafováno červeně, červenými poli jsou vyznačeny obce, se kterými má Město Náchod uzavřenou veřejnoprávní smlouvu o projednávání přestupků.

Přestupky pro uvedené obce jsou projednávány v rozsahu stanoveném v § 53 odst. 1 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Přestupková komise města Náchod projednává zejména ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a proti majetku. Myslím si, že jde o nejčastěji páchané přestupky ve společnosti. (Pokud opominu přestupky spáchané porušením zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změně některých zákonů).

V této části práce se budu zabývat údaji o shora uvedených přestupcích, které byly projednány přestupkovou komisí v období od 1.1.2011 do 31.12.2015. Níže se pokusím

jednotlivé přestupky přiblížit. Není smyslem, abych v této části práce uváděl a rozebíral celé jejich definice, nicméně považuji za vhodné podotknout, čím se jednotlivé přestupky zabývají, protože o nich bude nadále pojednáváno. Pokusím se tedy o nich krátce zmínit, byť i jen z pohledu na jejich část.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě. Jedná se o porušení jiných povinností než těch, jež jsou uvedené v § 21 - § 45 přestupkového zákona, pokud jsou dány zvláštními právními předpisy. Patří sem i přestupky spáchané porušením povinnosti stanovené v obecně závazných vyhláškách obcí a krajů. § 47 přestupky proti veřejnému pořádku a § 48 přestupkem proti veřejnému pořádku je i porušení jiných povinností, než které jsou uvedeny v § 47. Mezi přestupky proti veřejnému pořádku se však neřadí pouze přestupky, které by se týkaly pouze porušení nebo ohrožení veřejného pořádku, čímž může být rušení nočního klidu, veřejné pohoršení či neuposlechnutí výzvy osoby při výkonu její pravomoci, ale do této kategorie řadíme i přestupky proti majetku, přestupky krivého vysvětlení, přestupky proti občanskému soužití, nebo i přestupky uvedené v § 47b, které např. pojednávají o porušení povinnosti v souvislosti s označováním ulic, nemovitostí a veřejných prostranství. V § 49 přestupkového zákona, kde se nacházejí přestupky proti občanskému soužití, je definováno úmyslné jednání, které vymezeným způsobem narušuje soužití mezi lidmi ve společnosti. Ustanovení se například zabývá posměchy, urážkami, vyhrožováním, nedbalostním ublížením na zdraví, ale i jednáním, které by narušovalo soužití s menšinami. V § 50 přestupkového zákona jsou tzv. přestupky „majetkové“, čímž může například být škoda na majetku způsobená krádeží, zpronevěrou nebo třeba úmyslné užívání cizího majetku, který byl získán nálezem.²¹⁰

4.2 Statistika přestupků projednaných přestupkovou komisí v letech 2011 – 2015

Pro informaci o projednaných přestupcích přestupkovou komisí v Náchodě za období od 1.1.2011 do 31.12.2015 jsem musel opatřit přehled, který se touto problematikou zabývá. Přestupková komise zpracovává výkazy o projednaných přestupcích a dále detailní přehled přestupků, které v daném období projednávala. Tyto přehledy jsem od přestupkové komise získal. Jednalo se o velké množství údajů, které bylo nutné nastudovat a zpracovat, aby mohly být účelně použity do této práce. Pro celkový přehled projednávaných

²¹⁰ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

přestupků v jednotlivých letech jsem vybral údaje, které jsou zpracované v přehledných tabulkách. Jedná se o Výkaz ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů, který je vždy odesílán ke stanovenému datu následujícího roku Krajskému úřadu v Hradci Králové, jehož povinností je odeslat údaje ministerstvu vnitra. Dále v práci uvádím výkazy, ve kterých se nacházejí konkrétní projednávané přestupky.

Tabulka č. 1- Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2011)

a		Číslo řádku	Krajský úřad	Obec	Celkem
		b	1	2	3
Počet nevyřízených přestupků z minulého období		1		77	
Počet přestupků došlých během roku 2011		2		336	
Postoupeno	podle § 71 zák. o přestupcích podle § 12 správního řádu	3		2	
	podle § 55/3 zák. o přestupcích	4		14	
Odloženo		5		186	
Počet všech přestupků ke zpracování v tomto období		6		213	
a) správně vyřízeno		7		17	
b) v příkazním řízení vyřízeno	napomenutím	8		29	
	pokutou	9		35	
c) ve správním řízení vyřízeno	projednáním bez uložení opatření	10		2	
	uložením sankce, z toho:	11		30	
	napomenutím	12		11	
	pokutou	13		19	
	zákazem činnosti	14		-	
	propadnutím věci	15		-	
	zastavením řízení	16		35	
celkem ve správním řízení projednáno		17		67	
Počet nezpracovaných přestupků, které přecházejí do dalšího období		18		65	
Počet uložených ochranných opatření	omezující opatření	19		-	
	zabrání věci	20		-	
Počet případů, kdy bylo rozhodováno o náhradě škody		21		4	
V běžném roce uloženo na pokutách	počet	22		71	
	Kč	23		50.100,-	
Odvolací řízení	počet odvolání podaných proti rozhodnutím vydaným v I. stupni	24		-	
	vyřízeno autoremedurou	25		-	
	počet potvrzených rozhodnutí	26		-	
	počet zrušených rozhodnutí	27		-	
	počet změněných rozhodnutí	28		-	
počet zrušených rozhodnutí a věci vrácených k novému projednání		29		-	

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 21.12.2015.

Z uvedeného přehledu je patrné, že v roce 2011 se na přestupkové komisi v Náchodě potýkali s celkovým počtem 336 přestupků. Nejednalo se o celkový počet, protože k doručeným přestupkům přibýlo ještě 77 přestupků z minulého roku, které se nepodařilo zpracovat. Z celkového množství bylo 186 přestupků odloženo. Celkem 14 přestupků bylo postoupeno, přičemž 12 přestupků se postupovalo dle § 55 odst. 3 přestupkového zákona a 2 přestupky byly postoupeny dle § 71 přestupkového zákona nebo dle § 12 správního řádu. Celkem tedy správní orgán měl v daném období projednat 213 přestupků. Všechny přestupky však vyřízeny nebyly, proto bylo 65 přestupků převedeno ke zpracování do roku 2012. Ve správním řízení jich tak bylo v roce 2011 projednáno 67 a v 35 případech došlo k zastavení řízení. V příkazním řízení se podařilo projednat 64 přestupků. Podrobný

přehled dále uvádí, že 17 přestupků bylo vyřízených blokově, 30 uložením sankce a ve 2 případech došlo k projednání přestupku bez uložení opatření. Dále je možné z výkazu vyčíst, že na počtu 71 pokut bylo v roce 2011 uloženo 50.100 Kč.

Z dalšího detailního pohledu na výkaz je možné zjistit, jaké druhy sankcí byly ukládány nebo v kolika případech bylo rozhodováno o náhradě škody.

Tabulka č. 2 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2011)

1. Projednané přestupky podle jednotlivých praragrafů zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů							3. Přestupky proti občanskému soužití						
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
		KÚ	obec	KÚ	obec				KÚ	obec			
21	30						a	b	14	15	16	17	18
21a	31						49 1/a	59				3	3
22	32						49 1/b	60				3	3
23	33						49 1/c	61		9		58	67
24	34						49 1/d	62					
28	35						49 1/e	63					
29	36						Celkem	64		9		64	73
29a	37						4. Přestupky proti majetku						
30	38						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
31	39						a	b	19	20	21	22	23
32	40						50 1/a	65		5		60	65
33	41						50 1/b	66				5	5
35	42						50 1/c	67					
38	43						celkem	68		5		65	70
41	44						5. přestupky projednané podle zvláštních právních předpisů						
42	45						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
42c	46						a	b	24	25	26	27	28
43	47						celkem	69					0
44	48						6. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomanii						
44a	49						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
45	50						a	b	29	30	31	32	33
46/1	51						30 1/j	70					
46/2	52						30 1/k	71					
47a	53		2			1	Celkem	72					8
47a	53		2			1	7. Uhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 54, 58, 64, 68, 69 a 72 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9 + 17)						
celkem	54		2			2	§	č. řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
2. Přestupky proti veřejnému pořádku							a	b	34	35	36	37	38
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	celkem	73		16		132	148
a	b	9	10	11	12		13	tel.:					
47	55				1	1	linka:						
47b	56												
48	57												
celkem	58				1	1							
Odesláno dne		Razítko											

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 21.12.2015

Zatímco tabulka č. 1 nám přinesla výkaz o projednaných přestupcích za rok 2011, tak tabulka č. 2 poskytuje konkrétnější přehled o projednaných přestupcích podle jednotlivých ustanovení zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích. Z tabulky můžeme vyčíst jaké přestupky a v jakém počtu přestupková komise v roce 2011 řešila. V celkovém součtu

se jedná o 148 přestupků. Níže uvedu počet přestupků podle jednotlivých paragrafů zákona o přestupcích.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě – 1 přestupek.

§ 47a přestupky křivého vysvětlení – celkem 3 přestupky, z toho 2 spáchaly osoby do věku 18 let.

§ 47 přestupky proti veřejnému pořádku – 1 přestupek.

§ 49 přestupky proti občanskému soužití – celkem 73 přestupků, z toho 9 přestupků spáchaných osobami do 18 let věku.

§ 50 přestupky proti majetku – celkem 70 přestupků, z toho 5 přestupků spáchaly osoby do 18 let svého věku.

Zhodnocením roku 2011 vyjde najevo, že nejvíce došlo ke spáchání přestupků proti občanskému soužití. Hned na druhém místě jsou přestupky proti majetku. Nemohu nepoukázat na skutečnost, že v obou případech se přestupků dopouštěly i osoby mladší 18 let. Z přehledu je patrné, že přestupky proti majetku „dohánějí“ přestupky proti občanskému soužití. Je ale možné, že ve skutečnosti by „majetkových“ přestupků mohlo být podstatně více, a to z důvodu, že některé drobné krádeže, například v supermarketech a podobně, nejsou na přestupkovou komisi oznamovány, protože jsou mnohdy řešeny Policií ČR nebo městskou policií v blokovém řízení. V součtu všech spáchaných přestupků se nacházejí i přestupky křivého vysvětlení. Ze své zkušenosti mohu uvést, že je na přestupkovou komisi oznamují zejména orgány policie z důvodu nepravdivých nebo zamlčených skutečností, které mají vliv na rozhodování v trestním řízení. Celkovou bilanci už jen doplňují přestupky proti veřejnému pořádku a ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě.

Obdobným způsobem budu analyzovat data i v následujících čtyřech letech, abych zmapoval a vyhodnotil počty spáchaných přestupků.

Tabulka č. 3 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů. (rok 2012)

		Císlo řádku	Krajský úřad	Obec	Celkem
a		b	1	2	3
Počet nevyřízených přestupků z minulého období		1		65	
Počet přestupků došlých během roku 2012		2		269	
Postoupeno	podle § 71 zák. o přestupcích podle § 12 správního řádu	3		4	
	podle § 55/3 zák. o přestupcích	4		11	
Odloženo		5		116	
Počet přestupků ke zpracování v tomto období		6		203	
a) blokově vyřízeno		7		30	
b) v příkazním řízení vyřízeno	napomenutím	8		24	
	pokutou	9		47	
c) ve správním řízení vyřízeno	projednáním bez uložení opatření	10		4	
	uložením sankce, z toho:	11		20	
	napomenutím	12		10	
	pokutou	13		10	
	zákazem činnosti	14		-	
	propadnutím věci	15		-	
	zastavením řízení	16		24	
zastavením ve správním řízení projednáno		17		48	
Počet nezpracovaných přestupků, které přecházejí do dalšího období		18		54	
Počet uložených ochranných opatření	omezující opatření	19		-	
	zabrání věci	20		-	
Počet případů, kdy bylo rozhodováno o náhradě škody		21		4	
V běžném roce uloženo na pokutách	počet	22		87	
	Kč	23		70 200,-	
Odvolací řízení	počet odvolání podaných proti rozhodnutím vydaným v I. stupni	24		2	
	vyřízeno autoremedurou	25		-	
	počet potvrzených rozhodnutí	26		2	
	počet zrušených rozhodnutí	27		-	
	počet změněných rozhodnutí	28		-	
počet zrušených rozhodnutí a věci vrácených k novému projednání		29		-	

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 21.12.2015

Z výkazu je patrné, že v roce 2012 se přestupková komise zabývala nižším počtem přestupků než v roce 2011. Jednalo se o celkový počet 269 přestupků, ke kterému je třeba přičíst i 65 přestupků, které nebyly vyřízeny v předchozím roce. Z celkového počtu bylo 116 přestupků odloženo. Celkem 15 přestupků bylo postoupeno dle přestupkového zákona nebo správního řádu. V uvedeném období tak měla přestupková komise projednat 203 přestupků. Ve správním řízení projednala 48 přestupků, v příkazním 71 přestupků. K zastavení řízení došlo ve 24 případech. Vzhledem k tomu, že všechny přestupky nebyly vyřízeny, bylo jich 54 převedeno ke zpracování do následujícího roku. Výkaz dále uvádí, že 30 přestupků bylo vyřízeno blokově, 20 uložení sankce. Projednáním přestupku bez

uložení opatření byly vyřízeny 4 přestupky. V roce 2012 došlo oproti roku 2011 k nárůstu počtu pokut a celkové částce uložené na pokutách. Celkem bylo uloženo 87 pokut v celkové částce 70.200 Kč.

Tabulka č. 4 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2012)

1. Projednané přestupky podle jednotlivých paragrafů zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů							3. Přestupky proti občanskému soužití						
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
		KÚ	obec	KÚ	obec				KÚ	obec			
a	b	4	5	6	7	8	a	b	14	15	16	17	18
21	30						49 1/a	59		0		6	6
21a	31						49 1/b	60					
22	32						49 1/c	61		6		83	89
23	33						49 1/d	62					
24	34						49 1/e	63					
28	35						Celkem	64		6		89	95
29	36						4. Přestupky proti majetku						
29a	37						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
30	38						a	b	19	20	21	22	23
31	39						50 1/a	65		3		39	42
32	40						50 1/b	66		1		6	7
33	41						50 1/c	67					
35	42						celkem	68		4		45	49
38	43						5. přestupky projednané podle zvláštních právních předpisů						
41	44						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
42	45						a	b	24	25	26	27	28
42c	46						celkem	69		-		-	0
43	47						6. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomanii						
44	48						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
44a	49						a	b	29	30	31	32	33
45	50						30 1/j	70					
46/1	51				1	1	30 1/k	71					
46/2	52				1	1	Celkem	72		-		-	0
47a	53				2	2	7. Uhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 54,58,64, 68, 69 a 72 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9+ 17)						
celkem	54				4	4	§	č. řádku	KÚ	obec	KÚ	obec	Celkem
2. Přestupky proti veřejnému pořádku							a	b	34	35	36	37	38
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	celkem	73					149
a	b	9	10	11	12		13	Odesláno dne					
47	55						Razítko				tel.:		
47b	56		1			1	linka:						
48	57												
celkem	58		1			1							

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 21.12.2015

Výčet přestupků podle jednotlivých paragrafů přestupkového zákona přináší oproti roku 2011 změny. Nejedná se nikterak o markantní navýšení projednávaných přestupků, které v roce 2012 činí 149 přestupků, čímž se počet oproti roku 2011 navýšil o jeden přestupek, nýbrž jde o změny přestupků dle jednotlivých paragrafů, které uvádím níže.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě – 2 přestupky.

§ 47a přestupky křivého vysvětlení – 2 přestupky.

§ 47 přestupky proti veřejnému pořádku – 1 přestupek.

§ 49 přestupky proti občanskému soužití – celkem 95 přestupků, z toho 6 přestupků spáchaných osobami do 18 let věku.

§ 50 přestupky proti majetku – celkem 49 přestupků, z toho 4 přestupky spáchaly osoby do 18 let svého věku.

Srovnáním množství přestupků v roce 2012 s předchozím rokem jsem zjistil, že v roce 2012 došlo na přestupkovou komisi o 67 přestupků méně. Nicméně došlo k nárůstu přestupků proti občanskému soužití o 22 přestupků, přičemž se jich v 6 případech dopustily osoby mladší 18 let. Dále v počtu spáchaných přestupků následují přestupky proti majetku. Ve srovnání s předchozím rokem jich bylo projednáno o 21 méně a opět zde v několika případech sehrály roli mladistvé osoby. Je ale možné, jak již jsem uváděl, že některé přestupky byly namísto oznámení k přestupkové komisi projednány v blokovém řízení orgány policie, a tak se do statistik přestupkové komise ani nedostaly. Těžko tedy hodnotit, zda ve společnosti hrály prim přestupky proti občanskému soužití nebo proti majetku. V celkovém součtu projednaných přestupků se samozřejmě nacházejí i projednané přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky křivého vysvětlení a ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě.

Tabulka č. 5 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů. (rok 2013)

a		Císlo řádku	Krajský úřad	Obec	Celkem
		b	1	2	3
Počet nevyřízených přestupků z minulého období		1		54	
Počet přestupků došlých během roku 2013		2		336	
Postoupeno	podle § 71 zák. o přestupcích podle § 12 správního řádu	3		9	
	podle § 55/3 zák. o přestupcích	4		10	
Odloženo		5		160	
Počet všech přestupků ke zpracování v tomto období		6		211	
a) blokové vyřízení		7		48	
b) v příkazním řízení vyřízeno	napomenutím	8		19	
	pokutou	9		50	
c) ve správním řízení vyřízeno	projednáním bez uložení opatření	10		2	
	uložením sankce, z toho:	11		35	
	napomenutím	12		2	
	pokutou	13		33	
	zákazem činnosti	14		0	
	propadnutím věci	15		0	
	zákaz pobytu	16		0	
	zastavením řízení	17		21	
	celkem ve správním řízení projednáno	18		127	
Počet nezpracovaných přestupků, které přecházejí do dalšího období		19		36	
Počet uložených ochranných opatření	omezující opatření	20		0	
	zabrání věci	21		0	
Počet případů, kdy bylo rozhodováno o náhradě škody		22		6	
V běžném roce roce uloženo na pokutách	počet	23		108	
	Kč	24		91 000	
Odvolací řízení	počet odvolání podaných proti rozhodnutím vydaným v I. stupni	25		3	
	vyřízeno autoremedurou	26		0	
	počet potvrzených rozhodnutí	27		0	
	počet zrušených rozhodnutí	28		0	
	počet změněných rozhodnutí	29		0	
	počet zrušených rozhodnutí a věci vrácených k novému rozhodnutí	30		3	

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 29.12.2015

Z výkazu projednaných přestupků roku 2013 je zřejmé, že přestupková komise pracovala s celkovým počtem 336 přestupků. Tento počet se ještě navýšil o 54 přestupků, které nebyly vyřízeny v roce 2012. Z dalších údajů je možné zjistit, že z celkového počtu bylo 160 přestupků odloženo. K postoupení přestupků dle přestupkového zákona nebo správního řádu došlo v 19 případech, čímž zbylo v roce 2013 k projednání 211 přestupků. Z tohoto počtu bylo 36 přestupků převedeno k vyřízení do následujícího roku, protože se je nepodařilo do konce roku zpracovat. Ve správním řízení tak v roce 2013 projednala přestupková komise 127 přestupků a v 21 případech došlo k zastavení řízení. V příkazním řízení bylo vyřízeno 69 přestupků. Z dalších údajů je možné vyčíst, že 48 přestupků bylo

vyřízených blokově, 35 uložení sankce, z toho 33 pokutou a 2 napomenutím. Projednáním přestupku bez uložení opatření došlo u 2 přestupků. V roce 2013 došlo k uložení 108 pokut v celkové částce 91.000 Kč.

Tabulka č. 6 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2013)

1. Projednané přestupky podle jednotlivých paragrafů zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů							3. Přestupky proti občanskému soužití						
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
		KÚ	obec	KÚ	obec				KÚ	obec			
a	b	4	5	6	7	8	a	b	14	15	16	17	18
21	31						49 1/a	60					
21a	32						49 1/b	61					
23	33						49 1/c	62	1			94	95
24	34						49 1/d	63					
28	35						49 1/e	64					
29	36						celkem	65	1			94	95
29a	37						4. Přestupky proti majetku						
30	38						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
31	39						a	b	19	20	21	22	23
32	40						50 1/a	66	6			49	55
33	41						50 1/b	67				6	6
35	42						50 1/c	68					
38	43						celkem	69	6			55	61
39	44						5. Přestupky projednané podle zvláštních právních předpisů						
41	45						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
42	46						a	b	24	25	26	27	28
42c	47						celkem	70					
43	48						6. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomaniami						
44	49						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
44a	50						a	b	29	30	31	32	33
45	51						30 1/j	71					
46/1	52						30 1/k	72					
46/2	53				2	2	celkem	73					
47a	54				3	3	7. Úhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 55,59,65, 69, 70 a 73 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9+ 18)						
celkem	55				5	5	§	č. řádku	KÚ	obec	KÚ	obec	Celkem
2. Přestupky proti veřejnému pořádku							a	b	34	35	36	37	38
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	celkem	74	7			168	175
a	b	9	10	11	12		13	7. Úhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 55,59,65, 69, 70 a 73 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9+ 18)					
47	56					14	§	č. řádku	KÚ	obec	KÚ	obec	Celkem
47b	57						a	b	34	35	36	37	38
48	58						celkem	74	7			168	175
celkem	59					14	7. Úhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 55,59,65, 69, 70 a 73 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9+ 18)						
Odesláno dne		Razítko			Zpracoval:			tel.: linka:					

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 29.12.2015

Počet přestupků projednávaných přestupkovou komisí se v roce 2013 ustálil na 175 přestupcích, tedy stoupl oproti roku předchozímu o 26 přestupků. Přehled přestupků dle jednotlivých paragrafů, uvádím níže.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě – 2 přestupky.

§ 47a přestupky krivého vysvětlení – 3 přestupky

§ 47 přestupky proti veřejnému pořádku – 14 přestupků.

§ 49 přestupky proti občanskému soužití – celkem 95 přestupků, z toho byl 1 přestupek spáchán osobou do 18 let věku.

§ 50 přestupky proti majetku – celkem 61 přestupků, z toho 6 přestupků spáchaly osoby do 18 let svého věku.

V roce 2013 došlo opět nejvíce ke spáchání přestupků proti občanskému soužití a přestupků proti majetku. Oproti roku 2012 došlo na přestupkovou komisi o 67 přestupků více. Počet přestupků proti občanskému soužití se však nezměnil a dosahoval stejného počtu, jako v roce předchozím. V jednom případě jej spáchala osoba mladší 18 let. Přestupků proti majetku bylo projednáno o 12 více než v roce 2012. V 6 případech se jej dopustily osoby mladší 18 let. V roce 2013 stoupl i počet přestupků proti veřejnému pořádku. Ve srovnání s rokem 2012 a 2011 jich bylo spácháno o 13 více.

Tabulka č. 7 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů. (rok 2014)

		Číslo řádku	Krajský úřad	Obec	Celkem
a		b	1	2	3
Počet nevyřízených přestupků z minulého období		1		36	36
Počet přestupků došlých během roku 2014		2		380	380
Postoupeno	podle § 71 zák. o přestupcích podle § 12 správního řádu	3		16	16
	podle § 55/3 zák. o přestupcích	4		6	6
Odloženo		5		188	188
Počet všech přestupků ke zpracování v tomto období		6		206	206
a) blokově vyřízeno		7		17	17
b) v příkazním řízení vyřízeno	napomenutím	8		26	26
	pokutou	9		55	55
c) ve správním řízení vyřízeno	projednáním bez uložení opatření	10		4	4
	uložením sankce, z toho:	11		29	29
	napomenutím	12		6	6
	pokutou	13		22	22
	zákazem činnosti	14		0	0
	propadnutím věci	15		0	0
	zákaz pobytu	16		1	1
	zastavením řízení	17		20	20
	celkem ve správním řízení projednáno	18		53	53
Počet nezpracovaných přestupků, které přecházejí do dalšího období		19		55	55
Počet uložených ochranných opatření	omezující opatření	20		0	0
	zabrání věci	21		1	1
Počet případů, kdy bylo rozhodováno o náhradě škody		22		11	11
V běžném roce uloženo na pokutách	počet	23		94	94
	Kč	24		81 400	81 400
Odvolací řízení	počet odvolání podaných proti rozhodnutím vydaným v I. stupni	25		2	2
	vyřízeno autoremedurou	26		0	0
	počet potvrzených rozhodnutí	27		1	1
	počet zrušených rozhodnutí	28		0	0
	počet změněných rozhodnutí	29		0	0
	počet zrušených rozhodnutí a vrácených k novému projednání	30		1	1

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 29.12.2015

V roce 2014 došlo na přestupkovou komisi 380 přestupků. Ve srovnání se třemi předchozími roky jde o nejvyšší počet, který se ještě navýšil o dalších 36 přestupků, které byly převedeny z roku 2013 jako nevyřízené. Celkem 188 přestupků bylo odloženo. Postoupeno bylo 22 přestupků dle přestupkového zákona nebo správního řádu. V roce 2014 se tak počet přestupků určených ke zpracování ustálil na čísle 206. Z tohoto množství jich 55 přecházelo k vyřízení do následujícího roku, protože nebyly zpracovány. Ve správním řízení se projednalo 53 přestupků a v příkazním řízení bylo vyřízeno 81 přestupků. U 20 přestupků došlo k zastavení řízení.

Z dalších údajů je patrné, že 17 přestupků bylo vyřízených blokově, 29 uložením sankce a 4 přestupky byly vyřízeny projednáním přestupku bez uložení opatření. V roce 2014 bylo uloženo celkem 94 pokut v celkové částce 81.400 Kč.

Tabulka č. 8 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2014)

1. Projednané přestupky podle jednotlivých paragrafů zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů							3. Přestupky proti občanskému soužití						
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
		KÚ	obec	KÚ	obec				KÚ	obec			
a	b	4	5	6	7	8	a	b	14	15	16	17	18
21	31						49 1/a	60				8	8
21a	32						49 1/b	61				2	2
23	33						49 1/c	62		5		63	68
24	34						49 1/d	63					
28	35						49 1/e	64					
29	36						celkem	65		5		73	78
29a	37						4. Přestupky proti majetku						
30	38						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
31	39						a	b	19	20	21	22	23
32	40						50 1/a	66		3			47
33	41						50 1/b	67					9
35	42						50 1/c	68					
38	43						celkem	69		3			56
39	44						5. Přestupky projednané podle zvláštních právních předpisů						
41	45						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
42	46						a	b	24	25	26	27	28
42c	47						celkem	70					
43	48						6. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomanii						
44	49						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
44a	50						a	b	29	30	31	32	33
45	51						30 1/j	71					
46/1	52						30 1/k	72					
46/2	53					3	celkem	73					
47a	54					3	7. Uhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 55,59,65, 69, 70 a 73 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9+ 18)						
celkem	55					6	§	č. řádku	KÚ	obec	KÚ	obec	Celkem
2. Přestupky proti veřejnému pořádku							a	b	34	35	36	37	38
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	celkem	74		6		145	151
a	b	9	10	11	12		13	Odesláno dne					
47	56					8	Razítko		Zpracoval:		tel.:		
47b	57												
48	58					8							
celkem	59					8							

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 29.12.2015

V roce 2014 bylo přestupkovou komisí projednáno 151 přestupků. Jejich konkrétní přehled, dle jednotlivých paragrafů, uvádím níže.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě – 3 přestupky.

§ 47a přestupky krivého vysvětlení – 3 přestupky

§ 47 přestupky proti veřejnému pořádku – 8 přestupků.

§ 49 přestupky proti občanskému soužití – celkem 78 přestupků, z toho bylo 5 přestupků spácháno osobami do 18 let věku.

§ 50 přestupky proti majetku – celkem 59 přestupků, z toho 3 přestupky spáchaly osoby do 18 let svého věku.

V roce 2014 se, stejně jako v předchozích třech letech, občané dopouštěli nejvíce přestupků proti občanskému soužití a přestupků proti majetku. V roce 2014 bylo v porovnání se třemi předchozími lety na přestupkovou komisi doručeno nejvíce přestupků. Počet přestupků proti občanskému soužití klesl oproti roku 2013 o 17 přestupků. V 5 případech se jich dopustily osoby do 18 let věku. Přestupků proti majetku bylo projednáno o 2 méně než v roce 2013. Ve 3 případech se jej dopustily mladistvé osoby. Rovněž tak bylo ve srovnání s rokem 2013 projednáno o 6 přestupků proti veřejnému pořádku méně. U ostatních přestupků proti pořádku ve státní správě a přestupků proti pořádku v územní samosprávě se ve srovnání s rokem 2013 navýšil počet o jeden přestupek.

Tabulka č. 9 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů. (rok 2015)

		Číslo řádku	Krajský úřad	Obec	Celkem
a		b	1	2	3
Počet nevyřízených přestupků z minulého období*)		1		55	
Počet přestupků došlých během roku 2015*)		2		322	
Postoupeno	podle § 71 zák. o přestupcích podle § 12 správního řádu	3		20	
	podle § 55/3 zák. o přestupcích	4		4	
Odloženo		5		130	
Počet všech přestupků ke zpracování v tomto období		6		223	
a) blokové vyřízení		7		14	
b) v příkazním řízení vyřízeno	napomenutím	8		14	
	pokutou	9		58	
c) ve správním řízení vyřízeno	projednáním bez uložení opatření	10		0	
	uložením sankce, z toho:	11		35	
	napomenutím	12		4	
	pokutou	13		31	
	zákazem činnosti	14		0	
	propadnutím věci	15		2	
	zákazem pobytu	16		0	
	zastavením řízení	17		42	
celkem ve správním řízení projednáno		18		77	
Počet nezpracovaných přestupků, které přecházejí do dalšího období		19		60	
Počet uložených ochranných opatření	omezující opatření	20		0	
	zabránil věci	21		1	
Počet případů, kdy bylo rozhodováno o náhradě škody		22		25	
V běžném roce roce uloženo na pokutách	počet	23		103	
	Kč	24		96 300	
Odvolací řízení	počet odvolání podaných proti rozhodnutím vydaným v I. stupni	25		5	
	vyřízeno autoremedurou	26		2	
	počet potvrzených rozhodnutí	27		2	
	počet zrušených rozhodnutí	28		0	
	počet změněných rozhodnutí	29		1	
počet zrušených rozhodnutí a vrácených k novému projednání		30		0	

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 11.1.2016

V posledním sledovaném roce došlo na přestupkovou komisi 322 přestupků. Tento počet se dále navýšil o dalších 55 přestupků, které byly převedeny z roku 2014 jako nevyřízené. K odložení přestupků došlo ve 130 případech. Postoupeno bylo 24 přestupků dle přestupkového zákona nebo správního řádu. Celkově tak v roce 2015 měla přestupková komise zpracovat 223 přestupků. Do následujícího roku však přecházelo ke zpracování 60 přestupků, které nebyly v daném roce vyřízeny. Ve správním řízení tak bylo projednáno 77 přestupků a v příkazním řízení bylo vyřízeno 72 přestupků. K zastavení řízení došlo u 42 přestupků.

Dále je patrné, že 14 přestupků bylo vyřízených blokově a 35 uložením sankce. Projednáním bez uložení opatření nebyl vyřízen žádný přestupek. V roce 2015 bylo uloženo celkem 103 pokut v celkové částce 96.300 Kč.

Tabulka č. 10 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2015)

1. Projednané přestupky podle jednotlivých paragrafů zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů							3. Přestupky proti občanskému soužití						
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
a	b	KÚ	obec	KÚ	obec		a	b	KÚ	obec	KÚ	obec	
21	31						a	b	14	15	16	17	18
21a	32						49 1/a	60				8	8
23	33						49 1/b	61				1	1
24	34						49 1/c	62		7		75	82
28	35						49 1/d	63					
29	36						49 1/e	64					
29a	37						celkem	65					
30	38						4. Přestupky proti majetku						
31	39						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
32	40						a	b	19	20	21	22	
33	41						50 1/a	66		1		48	49
35	42						50 1/b	67		4		7	11
38	43						50 1/c	68					
39	44						celkem	69					
41	45						5. Přestupky projednané podle zvláštních právních předpisů						
42	46						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
42c	47						a	b	24	25	26	27	
43	48						celkem	70					
44	49						6. Přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomanii						
44a	50						§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
45	51						a	b	29	30	31	32	
46/1	52						30 1/j	71					
46/2	53					3	30 1/k	72					
47a	54					3	celkem	73					
celkem	55						7. Uhrnem všechny projednané přestupky (součet řádků 55,59,65, 69, 70 a 73 se rovná součtu řádků 7 + 8 + 9 + 18)						
2. Přestupky proti veřejnému pořádku							§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem
§	číslo řádku	Do 18 let		Přes 18 let		Celkem	a	b	34	35	36	37	
a	b	KÚ	obec	KÚ	obec		9	47	56				
47b	57						47a	54					
48	58						celkem	59				12	12
celkem	59						§	č. řádku	KÚ	obec	KÚ	obec	Celkem
Odesláno dne							Razítko		Zpracoval:		tel.:		
											linka:		

Zdroj: přestupková komise v Náchodě ze dne 11.1.2016

V roce 2015 přestupková komise projednala 163 přestupků. Jejich konkrétní přehled, dle jednotlivých paragrafů, uvádím níže.

§ 46 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě – 3 přestupky.

§ 47a přestupky krivého vysvětlení – 0 přestupků

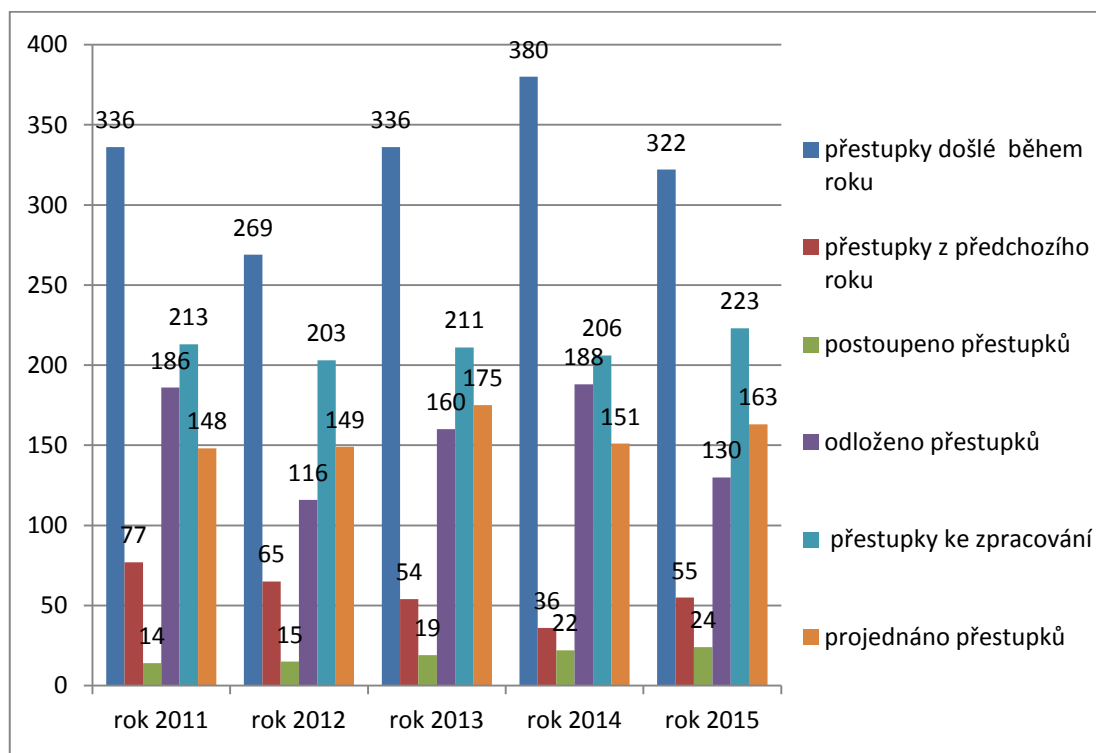
§ 47 přestupky proti veřejnému pořádku – 9 přestupků.

§ 49 přestupky proti občanskému soužití – celkem 91 přestupků, z toho bylo 7 přestupků spácháno osobou do 18 let věku.

§ 50 přestupky proti majetku – celkem 60 přestupků, z toho 5 přestupků spáchaly osoby do 18 let svého věku.

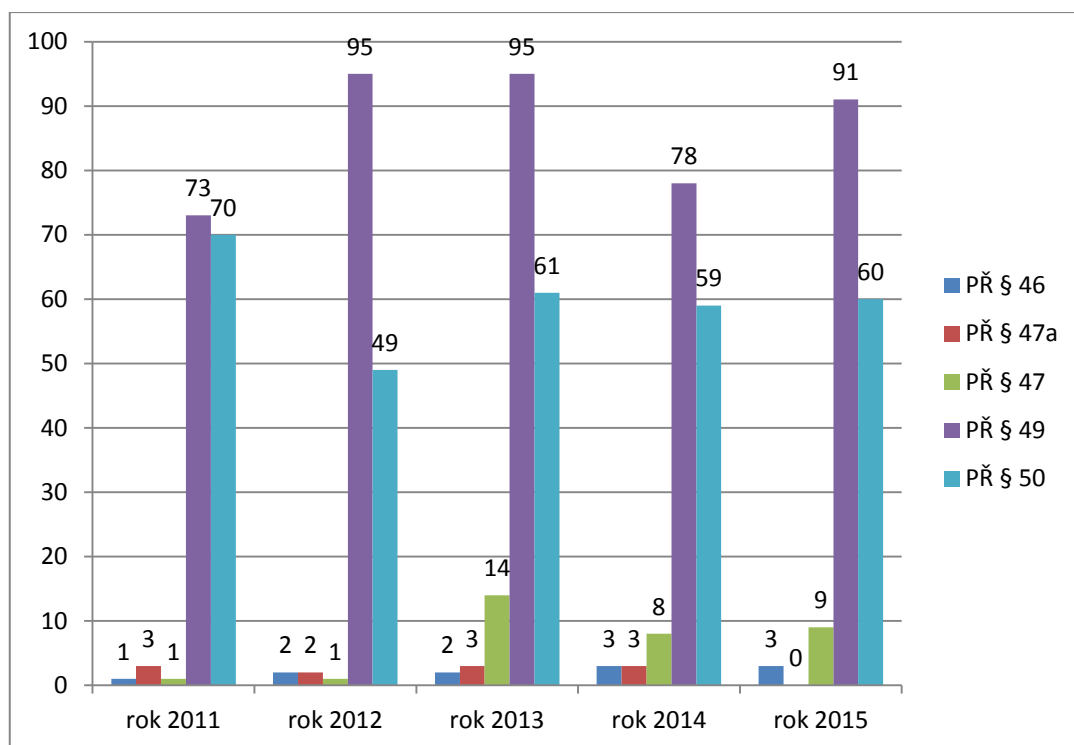
I v roce 2015 docházelo nejvíce k přestupkům proti občanskému soužití a přestupkům proti majetku. V roce 2015 bylo na přestupkovou komisi doručeno 322 přestupků, což je o 58 přestupků méně, než tomu bylo v roce 2014. Počet přestupků proti občanskému soužití v poměru k roku 2014 stoupl o 13 přestupků. V 7 případech se jej dopustily mladistvé osoby. Přestupků proti majetku bylo projednáno o 1 více, mladiství se dopustili 5 případů. O 3 případy bylo méně přestupků křivého vysvětlení, o jeden více proti veřejnému pořádku.

Graf č. 1 - Přehled o přestupcích v letech 2011 - 2015

Zdroj: vlastní zpracování autora, 2016.

Graf č. 2 - Projednané přestupky v letech 2011-2015.

Zdroj: vlastní zpracování autora, 2016.

5 Zjištěné skutečnosti a návrh na zlepšení stavu

Údaje, které mi přestupková komise poskytla, jsem se snažil co nejlépe zhodnotit a vybrat, abych je mohl pro svůj záměr použít. Z dostupných dat je zřejmé, že přestupková komise zpracovávala v letech 2011 až 2015 ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a v neposlední řadě přestupky proti majetku.

V roce 2011 bylo na přestupkovou komisi doručeno 336 přestupků, v roce 2012 bylo doručeno 269 přestupků, v roce 2013 se jednalo o 336 přestupků, v roce 2014 o 380 přestupků a v roce 2015 obdržela komise 322 přestupků. K těmto je třeba přičíst i nezpracované přestupky z let minulých. Od zaměstnanců přestupkové komise jsem zjistil, že se jednalo zejména o přestupky, které byly na přestupkovou komisi oznamovány před koncem kalendářního roku, nebo se jednalo o tzv. „návrhové přestupky“, které se projednávají na návrh postižené osoby. V prvním případě se nepodařilo přestupky do konce roku projednat. V tom druhém běžela u návrhových přestupků 90 denní lhůta, která v některých případech přecházela do dalšího roku. Dle mého názoru svoji roli sehrála i skutečnost, že administrativní činnost na přestupkové komisi vykonávají pouze dvě pracovnice.

Z uvedeného počtu přestupků není možné jednoznačně zhodnotit, zda trend spáchaných přestupků rostl nebo klesal, protože údaje se měnily nepravidelně. Je však možné zcela jasně zhodnotit na základě výkazů s konkrétním přehledem projednaných přestupků, že nejpalčivějším problémem bylo narušování občanského soužití. V období od 1.1.2011 do 31.12.2015 projednala přestupková komise **432** přestupků proti občanskému soužití. Z vyjádření zaměstnanců přestupkové komise je zřejmé, že v častých případech dochází k narušování občanského soužití v situacích, které nejsou řešeny s rozumem a konstruktivně. Vzniklé problémy vyhroť situaci a způsob jejich řešení překročí nejen hranice společenských norem, ale i hranice zákona. Přestože různé nadávky, výhrůžky a facky nevykazují vysokou společenskou nebezpečnost pachatele, jedná se o protiprávní jednání, byť i „jen“ na úrovni přestupkového zákona. Mnohdy zde však hraje roli pouhá neznalost zákona aktérů konfliktu, kteří si myslí, že schválnostmi, nadávkou nebo fackou se protiprávního jednání nedopouštějí a mnohdy uvádějí: „Byla to jen facka a nezranil jsem ho“. Ať už jsou důvody, které vedou k narušování občanského soužití,

jakékoliv, tak je evidentní, že nejvíce bylo v uvedeném období spácháno právě těchto přestupků, což může částečně vypovídat o tom, jaké jsou vztahy mezi lidmi ve společnosti.

Dále následovaly přestupky proti majetku, kterých bylo za dané období projednáno **299**. Jednalo se zejména o drobné krádeže nebo přisvojení si cizí věci nálezem. Některé „majetkové přestupky“ se do statistik přestupkové komise nedostaly, protože je v blokovém řízení řeší policisté nebo strážníci městské policie. Je tedy možné, že by jich v konečném výsledku bylo projednáno podstatně více. Data o blokových pokutách za „majetkové“ přestupky jsem bohužel neměl od Policie ČR a městské policie k dispozici a spekulovat o tom, zda by jich mohlo být více či nikoliv, nemá smysl.

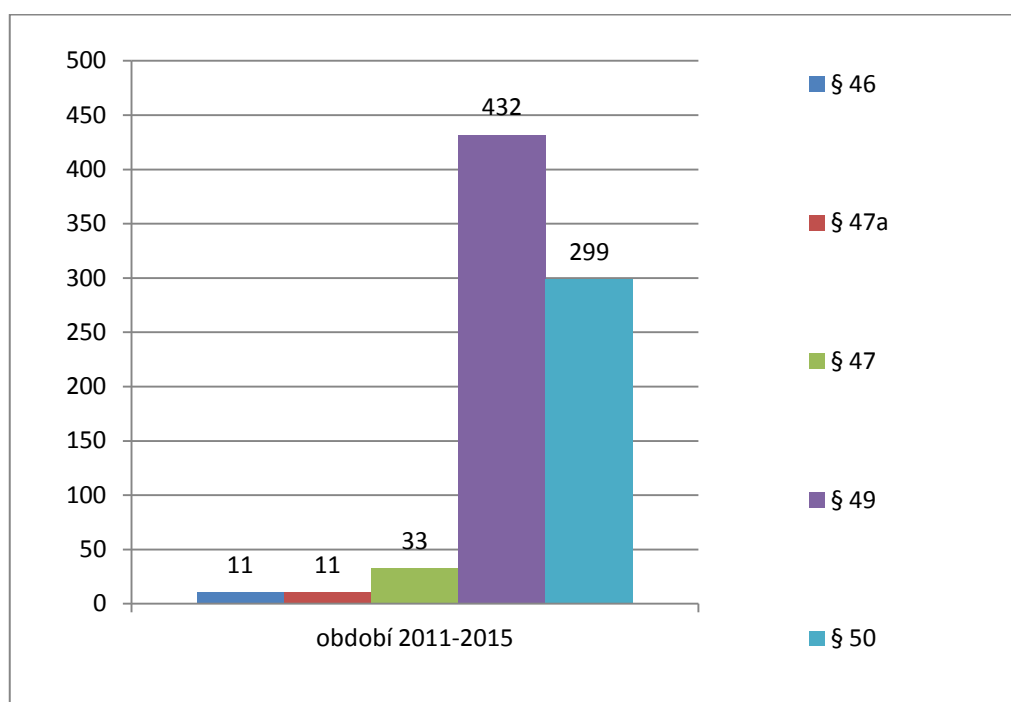
Vyjma shora zmíněných přestupků byly každoročně projednány i přestupky proti veřejnému pořádku. Celkově jich bylo ve sledovaném období projednáno **33**. Následovaly s počtem **11** přestupků přestupky krivého vysvětlení a se stejným počtem ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě. V neposlední řadě je třeba uvést, že z celkového počtu **786 přestupků** projednaných přestupkovou komisí bylo spácháno **54 přestupků** osobami do 18 let. K celkovému počtu přestupků však musím dodat, že mohou tvořit jakousi špičku ledovce všech spáchaných přestupků, protože ne všechny přestupky se k projednání před přestupkovou komisí dostanou, a to z různých důvodů.

Po vyhodnocení dostupných dat ale mohu posoudit, že přestupky proti občanskému soužití jsou ve správním řízení projednávány často, což tedy vypovídá o nepřilíš kladných mezilidských vztazích. Není zde však prostor pro spekulaci o tom, co občany (jednotlivce) k takovým jednáním vede, a to proto, že tato problematika je tak rozsáhlá, že by obsáhla samostatnou práci.

Alarmující však je, že svůj podíl na celkovém množství spáchaných přestupků mají mladistvé osoby. Celkově vidím změnu k lepšímu v dostatečné PREVENCI, která nebude jen neustále omílanou frází, ale skutečně realizovanou činností. Měla by být prováděna od mateřských škol, přes školy základní až po školy střední, protože mravní normy, a s tím spojené slušné chování je třeba si osvojovat a vyvíjet již od dětských let. Zároveň je vhodné rozvíjet i podvědomí o právních normách, o kterých řada dospělých nemá ani ponětí. Ze své vlastní zkušenosti mohu říci, že právní povědomí některých občanů je opravdu nízké.

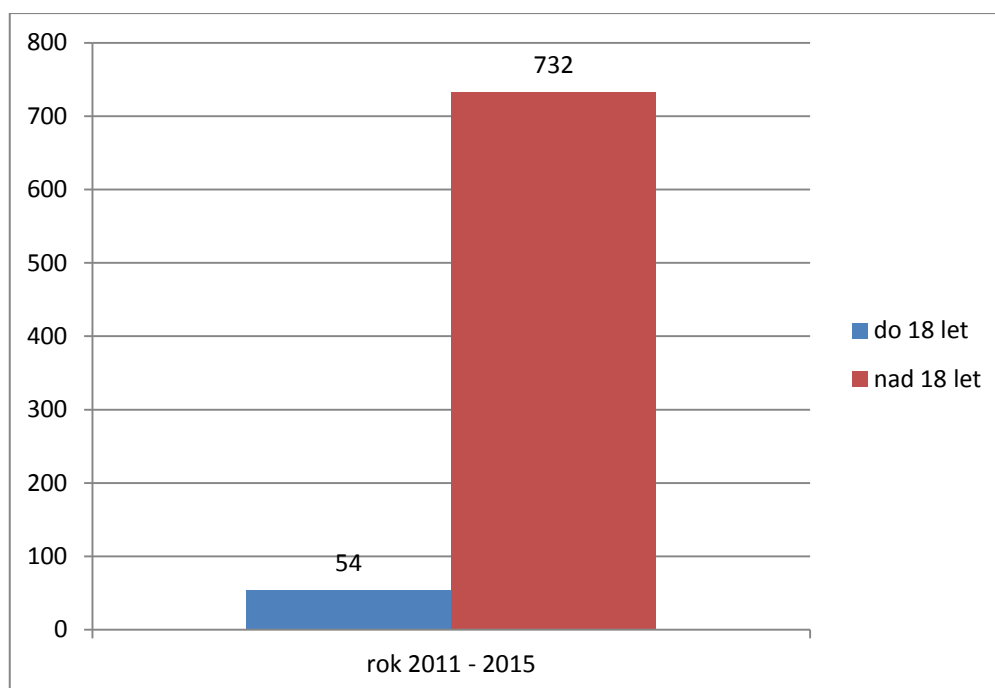
I když v současné době můžeme spatřit, že občas probíhají preventivní činnosti, tak by bylo dle mého názoru vhodné, aby tato problematika byla ucelenější. Přínosem by mohla být společná činnost preventistů a psychologů z represivních složek, kteří by spolupracovali se školními preventisty a psychology, na základě čehož by vytvářeli preventivní programy do škol (mateřských, základních a středních), které by i v praxi mohli vhodně aplikovat. Příkladem by mohly být programy týkající se problémů s komunikací mezi lidmi, nárůstu drogové problematiky a obecné kriminality, nedodržování pravidel nebo zákonů a s tím spojené důsledky. V praxi by pak měla probíhat informovanost žáků k daným problematikám přiměřenou formou vzhledem k jejich věku a vyspělosti.

Graf č. 3 - Počet spáchaných přestupků z celkového počtu za období 2011-2015

Zdroj: vlastní zpracování autora, 2016.

Graf č. 4- Počet přestupků spáchaných osobami do 18 let a nad 18 let

Zdroj: vlastní zpracování autora, 2016.

6 Závěr

Obecným cílem mé diplomové práce bylo přiblížit problematiku přestupkového řízení a vymežit instituty, které s ním souvisejí. Strukturně je obsah práce uspořádán do kapitol, podkapitol, oddílů a pododdílů. Formálně je členěna od právních předpisů, hmotně právní úpravy přestupků a zásad řízení o přestupcích, přes postupy před zahájením řízení a řízení samotné, až po řádné a mimořádné opravné prostředky, druhy přestupků podle zákona o přestupcích a zjištěná data z přestupkové komise s dalším zpracováním.

Dílčími cíli bylo zpřehlednit stávající právní úpravu a informovat o jednotlivých právech a povinnostech, které k přestupkovému řízení neodmyslitelně patří. Vycházel jsem především z dostupné odborné literatury, internetových odkazů, právních předpisů a z konzultací s vedoucím diplomové práce.

Pro tvorbu praktické části jsem prováděl šetření na Přestupkové komisi v Náchodě, abych zjistil data o přestupcích, které projednávala v období od 1.1.2011 do 31.12.2015. Jednalo se o ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, přestupky proti veřejnému pořádku, přestupky proti občanskému soužití a přestupky proti majetku. Zjištěná data z jednotlivých let jsem se dále pokusil analyzovat za účelem zmapování a vyhodnocení, které přestupky byly v uvedeném období nejvíce páhány, abych posoudil, zda údaje z přestupkové komise vypovídají o obecně vnímané domněnce, že mezilidské vztahy ve společnosti nejsou příliš dobré.

K celkovému přehledu množství doručených přestupků na přestupkovou komisi v Náchodě mohu uvést, že v roce 2011 bylo doručeno 336 přestupků, v roce 2012 bylo doručeno 269 přestupků, v roce 2013 se jednalo o 336 přestupků, v roce 2014 o 380 přestupků a v roce 2015 obdržela komise 322 přestupků. K zmíněným letům se dále přičítaly i nezpracované přestupky z let minulých.

Z konkrétního přehledu jednotlivých let je zřejmé, že v roce 2011 byl spáchán 1 přestupek - ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, 3 přestupky křivého vysvětlení, 1 přestupek proti veřejnému pořádku, 73 přestupků proti občanskému soužití a 70 přestupků proti majetku. Celkem bylo projednáno 148 přestupků.

V roce 2012 byly spáchány 2 přestupky - ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě, 2 přestupky křivého

vysvětlení, 1 přešupek proti veřejnému pořádku, 95 přešupků proti občanskému soužití a 49 přešupků proti majetku. Celkem bylo projednáno 149 přešupků.

V roce 2013 byly spáchány 2 přešupky - ostatní přešupky proti pořádku ve státní správě a přešupky proti pořádku v územní samosprávě, 3 přešupky křivého vysvětlení, 14 přešupků proti veřejnému pořádku, 95 přešupků proti občanskému soužití a 61 přešupků proti majetku. Celkem bylo projednáno 175 přešupků.

V roce 2014 byly spáchány 3 přešupky - ostatní přešupky proti pořádku ve státní správě a přešupky proti pořádku v územní samosprávě, 3 přešupky křivého vysvětlení, 8 přešupků proti veřejnému pořádku, 78 přešupků proti občanskému soužití a 59 přešupků proti majetku. Celkem bylo projednáno 151 přešupků.

V roce 2015 byly spáchány 3 přešupky - ostatní přešupky proti pořádku ve státní správě a přešupky proti pořádku v územní samosprávě, 0 přešupků křivého vysvětlení, 9 přešupků proti veřejnému pořádku, 91 přešupků proti občanskému soužití a 60 přešupků proti majetku. Celkem bylo projednáno 163 přešupků.

Ze zjištěných dat je tedy zřejmé, že nejvíce bylo od 1.1.2011 do 31.12.2015 projednáno přešupků proti občanskému soužití. Jednalo se celkem o 432 přešupků. V množství spáchaných přešupků následovaly přešupky proti veřejnému pořádku, kterých bylo celkem 299. Dále bylo projednáno 33 přešupků proti veřejnému pořádku, 11 přešupků křivého vysvětlení a 11 přešupků – ostatní přešupky proti pořádku ve státní správě a přešupky proti pořádku v územní samosprávě. Celkový počet projednaných přešupků za uvedené období činil 786 přešupků, z čehož neopominu uvést, že 54 přešupků bylo spácháno mladistvými osobami.

Na základě výše uvedeného je možné posoudit, že statistika přešupkové komise odpovídá obecně vnímané domněnce o nepříliš dobrých mezilidských vztazích ve společnosti. Podle mého názoru výsledky nasvědčují tomu, že mezilidské problémy se často neřeší racionálně, ale za hranicí mravních a právních norem. Zjištěné skutečnosti však nelze přijmout globálně, nicméně zcela jistě mohou posloužit představě o vztazích mezi lidmi.

Není možné v práci spekulovat o tom, co občany k protiprávnímu jednání vede, protože to by bylo samo o sobě rozsáhlé téma. Myslím si však, že změnou k lepšímu by mohl být důraz na prevenci ve školství v tom smyslu, že by žáci získávali mravní normy a jakési právní podvědomí již od dětských let, což by i v dospělosti mělo kladný užitek.

Za vhodný přínos bych považoval spolupráci preventistů a psychologů z represivních složek s preventisty a psychology ze školství na účelném vytváření preventivních programů, které by i ve spolupráci vhodně aplikovali v rámci preventivních opatření v mateřských, základních i středních školách. Neodpustím si ale zároveň dodat, že prvotním základem slušného a bezkonfliktního chování je správná výchova v rodině, jejíž dospělí členové zodpovídají za výchovu dítěte. Žádná instituce nebo orgán nemůže i přes sebelepší prevenci zcela vychovat a nahradit roli řádných rodičů a funkční rodiny, která by měla plnit své základní funkce.

7 Seznam použitých zdrojů

- Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 206 s. ISBN 978-80-7400-413-1.
- Černý, J., Horzinková, E., Kučerová, H. *Přestupkové řízení*. 12. vyd. Praha: Linde, 2011. 758 s. ISBN 978-80-7201-859-89.
- Hendrych, D. a kol. *Správní právo, obecná část*. 5. rozš. vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. 793s. ISBN 80-7179-671-9.
- Horzinková, E., Čechmánek, B. *Přestupky a správní trestání*. 4. dopl. vyd. Praha: Eurounion, 2008. 311 s. ISBN 978-80-7317-069-1.
- Horzinková, E., Kučerová, H. *Zákon o přestupcích s komentářem a judikaturou: a Přehled zákona obsahujících skutkové podstaty přestupků*. 2. vyd. Praha: Leges, 2011. 480 s. ISBN 978-80-87212-94-3.
- Horzinková, E., Novotný, V. *Správní právo procesní*. 5. dopl. vyd. Praha: Leges, 2015. 390 s. ISBN 978-80-7502-071-0.
- Hrabák, J., Nahodil, T. *Správní řád: s výkladovými poznámkami a judikaturou*. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 449 s. ISBN 978-80-7357-959-3.
- Jemelka, L. *Princip subsidiarity správního řádu*. Praha: C. H. Beck, 2013. 312 s. ISBN 978-80-7400-479-7.
- Jemelka, L., Pondělíčková, K., Bohadlo, D. *Správní řád. Komentář*. 4. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. 818 s. ISBN 978-80-7400-484-1.
- Jemelka, L., Vetešník, P. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. 610s. ISBN 978-80-7400-501-5.
- Jurníková, J, In Kadečka, S. a kol. *Správní řád*. 1. vyd. Praha: Aspi, a. s., 2006. s. 416. ISBN 80-7357-226-5.
- Kilarská, M., *Odborná příprava pro strážníky obecní policie: přestupky obecná část: řízení o přestupku*. 1. vyd. Praha: Armex, 2011. 59 s. ISBN 978-80-87451-08-3.
- Kolman, P. *Vybrané kapitoly ze správního řízení*. 1. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2008. 124 s. ISBN 978-80-87071-63-2.

- Kosičiarová, S. *Správný poriadok. Komentár s novelou účinnou od 1.1.2004*. 1. vyd. Šamorín,: Heuréka, 2004. 322 s. ISBN 80-89122-14-0.
- Mates, P. a kol.. *Základy správního práva trestního*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008. 202 s. ISBN ISBN 978-80-7179-806-4.
- Mates, P., in Mates, P. a kolektiv. *Základy správního práva trestního*. 5. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 226 s. ISBN 978-80-7400-357-8.
- Pikola, P., Borská, J., Korcová, R. *Správní právo prakticky*. 1. vyd. Praha: ČZU, PEF, 2014. 111 s. ISBN 978-80-213-2503-6.
- Prášková, H. in Hendrych a kol. *Správní právo. Obecná část*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. s. 463. ISBN 978-80-7400-049-2.
- Průcha, P. *Správní řád s poznámkami a judikaturou*. 2. dopl. vyd. Praha: Leges, 2015. 496 s. ISBN 978-80-7502-051-2.
- Svoboda, I., Schelle, K., Schelleová, I., Vičar, R. *Základy správního práva a veřejné správy*. 1. vyd. Ostrava: Key publishing, 2008. 204 s. ISBN 978-80-87071-76-2.
- Vedral, J. *Správní řád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012. 1446 s. ISBN 978-80-7273-166-4.

Elektronické zdroje

- Grundzüge des Verwaltungsrechts und der tschechischen öffentlichen ... - Stránka 97:propadnutí věci. [online]. [cit. 2015-06-14]. Dostupné z: http://books.google.cz/books?id=YrxQ_kn2C1IC&pg=PA97&lpg=PA97&dq=propadnut%C3%AD+v%C4%9Bci&source=bl&ots=9nbI82C0xI&sig=N99I-N6bF7BYm0dqymE-ryz0Fn8&hl=cs&sa=X&ei=uEZLUMywdMjEtAaqh4GwCw&redir_esc=y#v=onepage&q=propadnut%C3%AD%20v%C4%9Bci&f=false/strana%2098
- Mates, P. Analogie ve správním právu [online]. ©2015 [cit. 2015-04-23]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/analogie-ve-spravnim-pravu.aspx>
- *Nejvyšší správní soud, žaloba proti rozhodnutí správního orgánu* [online]. ©2003-2010 [cit. 2016-01-01] Dostupné z: <http://www.nssoud.cz/Zaloba-proti-rozhodnuti-spravniho-organu/art/489?menu=309>

- Poslanecká sněmovna parlamentu ČR, *Listina základních práv a svobod*. [online].[cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>
- Veřejný ochránce práv. Ombudsman. Stanoviska 9 [online].©2012 [cit.2015-04-18].Dostupnéz:http://www.ochrance.cz/fileadmin/user_upload/Publikace/sborniky_stanoviska/Prestupky.pdf
- <http://www.mestonachod.cz/mesto-nachod/obce/> (staženo dne 21.12.2015)
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-08-12]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89#cast1>
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128#cast1>
- Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141#cast2>
- Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2016-01-01]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-150#cast3>
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200#cast2>
- Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů [online]. ©2010-2015[cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-273>
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-200#cast1>
- Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů [online].©2010-2015[cit. 2015-04-06]. Dostupné na: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-553>

Právní předpisy

- Zákon. č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích v poslední novelizaci ze dne 1.10.2015.

- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů.
- Čl. 12 z. č. 104/1991 Sb., sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

Judikatura

- Judikát Nejvyššího správního soudu ze dne 22.4.2004, sp. zn. 2 As 3/2004.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 16.4.2008, sp. Zn. 1 As 27/2008 Sb.
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 2AS 46/2008.
- Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8.8.2008, Č.j. 58 Ca 88/2007-29.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.9.2005, sp. zn. 6 As 57/20044.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28.2.2007, Č.j. 5 Afs 165/2005-96.
- Usnesení Krajského soudu Ústí n. Labem, ze dne 29.12.2004, sp. zn. 16 Ca 133/98-9.
- Usnesení rozšířeného senátu nejvyššího správního soudu ze dne 20.4.2010, Č.j. 1 As 9/2008-133.

8 Seznam map, tabulek a grafů

Mapy

Mapa č. 1- Mapa správního obvodu Náchod

Tabulky

Tabulka č. 1- Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2011)

Tabulka č. 2 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2011)

Tabulka č. 3- Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2012)

Tabulka č. 4 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2012)

Tabulka č. 5 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2013)

Tabulka č. 6 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2013)

Tabulka č. 7 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2014)

Tabulka č. 8 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2014)

Tabulka č. 9 - Výkaz Ministerstva vnitra o přestupcích projednaných orgány obcí a krajů (rok 2015)

Tabulka č. 10 - Výkaz s konkrétním přehledem projednaných přestupků (rok 2015)

Grafy

Graf č. 1 - Přehled o přestupcích v letech 2011 - 2015

Graf č. 2 - Projednané přestupky v letech 2011 - 2015

Graf č. 3 - Počet spáchaných přestupků z celkového počtu za období 2011-2015

Graf č. 4 - Počet přestupků spáchaných osobami do 18 let a nad 18 let

9 Seznam použitých zkratek

aj.	- a jiné
apod.	- a podobně
čl.	- článek
ČR	- Česká republika.
LZPS	- Listina základních práv a svobod
např.	- například
občanský zákoník	- zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
odst.	- odstavec
popř.	- popřípadě
přestupkový zákon	- zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
soudní řád správní	- zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
správní řád	- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
trestní řád	- zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
tzv.	- takzvaný
ust.	- ustanovení (zákona)
zák. č. (z. č.)	- zákon číslo

10 Přílohy

Příloha č. 1 – Příklad veřejnoprávní smlouvy

VEŘEJNOPRÁVNÍ SMLOUVA

Smluvní strany:

1. Město X

a

2. Město Y

Uzavírají podle ustanovení § 63 a násl, zák. č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění

v e ř e j n o p r á v n í s m l o u v u

Čl. I

Předmětem této smlouvy je výkon části přenesené působnosti v oblasti projednávání přestupků, které jsou věcně, funkčně a místně příslušné obci Y.

Čl. II.

Smlouva se uzavírá na dobu neurčitou s možností písemné výpovědi každou ze smluvních stran, se tříměsíční výpovědní lhůtou, počínající prvním dnem měsíce následujícího po dni oznámení výpovědi druhé smluvní straně. Smlouva zanikne v případě neuhrazení sjednané částky, uplynutím lhůty pro její splatnosti.

Čl. III.

Přestupky pro obec Y budou projednávány v rozsahu stanoveném v ust. § 53 odst. 1 zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích v platném znění.

Čl. IV.

Úhrada nákladů na výkon přenesené působnosti bude provedena bankovním převodem na účet města X, do konce měsíce ledna běžného roku zpět, v paušální částce ve výši Kč, za oznámený přestupek. Město X předloží vyúčtování s dokladací podkladů do 10. ledna každého roku.

Čl. V.

Smlouvu lze měnit jen písemnou dohodou obou smluvních stran.

Čl. VI.

Účinnost této smlouvy je podmíněna souhlasem Krajského úřadu kraje.

Čl. VII.

Smlouva je vyhotovena ve třech stejnopisech, po jednom pro každou ze smluvních stran, třetí výtisk je pro potřebu Krajského úřadu kraje.

.....
podpis

.....
podpis